

GMINA KCYNIA

**STRATEGIA ROZWOJU
GMINY KCYNIA
NA LATA 2024-2031**

Kcynia, 2023 r.

Spis treści

WPROWADZENIE	2
1. PODSUMOWANIE DIAGNOZY STRATEGICZNEJ	4
1.1. PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO	4
1.2. SPOŁECZEŃSTWO GMINY KCYNIA	9
1.3. GOSPODARKA I ROLNICTWO	19
1.4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	22
1.5. KULTURA, SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA	25
2. PODSUMOWANIE BADAŃ ANKIETOWYCH	27
3. ANALIZA SWOT	29
4. ZAŁOŻENIA STRATEGICZNE GMINY KCYNIA	32
4.1. MISJA I WIZJA GMINY KCYNIA	32
4.2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE I KIERUNKI DZIAŁAŃ	33
5. WYMIAR PRZESTRZENNY POLITYKI ROZWOJU	54
5.1. KLUCZOWE UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY KCYNIA	54
5.2. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ	57
5.3. MODEL PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNY GMINY KCYNIA	61
6. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI	71
6.1. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI WYNIKAJĄCE Z USTALEŃ STRATEGII WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO DO 2030 ROKU	71
6.2. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI NA POZIOMIE LOKALNYM	72
7. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII	73
7.1. ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA REALIZACJĘ STRATEGII	73
7.2. WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH	78
7.3. SYSTEM MONITOROWANIA, EWALUACJI I AKTUALIZACJI STRATEGII	80
8. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA REALIZACJI STRATEGII	82
9. SPIS TABEL, WYKRESÓW I MAP	84

WPROWADZENIE

„Strategia Rozwoju Gminy Kcynia na lata 2024–2031” jest najważniejszym dokumentem samorządu Gminy, określającym cele, kierunki i możliwości rozwojowe. Jest to dokument będący bazą dla dalszych rozważań w zakresie rozwoju lokalnego. W związku z upływem okresu obowiązywania poprzedniej Strategii Rozwoju, jak również w obliczu założeń nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej, dostrzeżono konieczność przygotowania diagnozy stanu obecnego wraz z wypracowaniem kierunków dalszego rozwoju Gminy.

Przedmiotowy dokument został opracowany zgodnie z obowiązującymi przepisami:

- ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. 2022, poz. 559 t.j.),
- ustawy z dnia 15 lipca 2020 roku o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2021, poz. 1057 t.j.),
- ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2021, poz. 2373 t.j.).

Zakres strategii rozwoju gminy został określony w artykule 10e ustawy o samorządzie gminnym, wskazując, że dokument zawiera wnioski z diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, przygotowanej na potrzeby tej strategii oraz określa w szczególności:

- cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym,
- kierunki działań podejmowane dla osiągnięcia celów strategicznych,
- oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia,
- model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy,
- ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie,
- obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. 2022, poz. 547 t.j.), wraz z zakresem planowanych działań,
- obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań,
- system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych,
- szacunkowe ramy finansowe i źródła finansowania.

Podstawową przesłanką dla podjęcia prac związanych z opracowaniem Strategii jest zakończenie okresu obowiązywania poprzedniego dokumentu strategicznego. Strategia Rozwoju Gminy Kcynia na lata 2016-2023 straci swoją ważność z końcem roku 2023, dlatego podjęto prace nad przygotowaniem nowego dokumentu, określającego strategiczne kierunki dalszego rozwoju. Prace nad przygotowaniem Strategii rozpoczęło podjęcie uchwały nr XLV/349/2022 Rady Miejskiej w Kcyni w dniu 28 kwietnia 2022 roku w sprawie przystąpienia do opracowania Strategii Rozwoju Gminy Kcynia na lata 2024-2031, w której określono zarówno tryb opracowania, jak i planowany harmonogram prac zmierzających do opracowania Strategii.

Proces opracowania Strategii poprzedził etap przygotowania diagnozy strategicznej, mającej na celu weryfikację dotychczas ustalonych kierunków realizacji celów strategicznych wraz z analizą obecnych trendów i tendencji charakterystycznych dla Gminy Kcynia. Równoległe z diagnozą strategiczną przeprowadzono badanie ankietowe, w którym mieszkańcy Gminy wyrazili swoją opinię na temat dostrzeganych mocnych i słabych stron Gminy, istniejących potencjałów i zagrożeń, jakie mogą wpływać na dalszy rozwój, jak również wskazali dostrzegane przez siebie kierunki i właściwe działania, przyczyniające się do zwiększenia jakości życia i rozwoju lokalnego.

Przesłanką zewnętrzną, determinującą konieczność podjęcia prac nad nowym dokumentem jest również nowy okres programowania unijnego, oparty o lata 2021-2027, w związku z którym pojawiają się nowe możliwości inwestowania i realizacji działań przyczyniających się do zapewnienia odpowiednich perspektyw rozwojowych. Aby jednak zrationalizować dalsze inwestowanie, konieczne jest rozpoznanie bieżących i aktualnych potrzeb społeczno-gospodarczych, funkcjonalnych i przestrzennych, na co wskazała przeprowadzona diagnoza strategiczna. Istotnym uwarunkowaniem dla rozwoju strategicznego Gminy są również przyjęte założenia wojewódzkie, który ujęte zostały w „Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2030 – Strategii Przyspieszenia 2030+”, traktujące o kluczowych uwarunkowaniach dla rozwoju regionalnego z płaszczyzny lokalnej.

„Strategia Rozwoju Gminy Kcynia na lata 2024-2031” jest dokumentem określającym możliwe i optymalne kierunki rozwoju przy jednoczesnym zachowaniu zgodności z dokumentami wyższego rzędu, zapewniając spójność funkcjonalną i przestrzenną. Dokument przygotowany został z wykorzystaniem modelu partycypacyjno-eksperckiego, gdzie wszelkie analizy statystyczne i strategiczne są wynikiem zaangażowania podmiotów zewnętrznych biorących udział w opracowaniu dokumentu, jak również odpowiadają pełnemu zaangażowaniu wszystkich grup interesu, w tym społeczności lokalnej oraz władz lokalnych. Ponadto niniejsza Strategia jest dokumentem o charakterze otwartym. Formułuje cele strategiczne, będące wyrazem ogólnie dostrzeżonej potrzeby oraz cele operacyjne, wskazujące na wyższy stopień szczegółowości, ujmując tym samym właściwe obszary, w ramach których ukazane są kierunki działań, mające postać ogólnych zadań, jakie realizowane będą w ramach danych celów. Katalog opisujący realizację danego kierunku działań każdorazowo jest katalogiem otwartym i uwzględnia dostrzegane potrzeby inwestycyjne w momencie uchwalenia i przyjęcia dokumentu przez Radę Miejską w Kcyni, jak również bieżące działania, które wpisują się w realizację wyższego celu operacyjnego i strategicznego, a których przewidzenie w momencie opracowania dokumentu było niemożliwe.

eksploatacja. Na terenach, gdzie zaniechano lub wyłączono z eksploatacji pozostają jednak ograniczenia dla przyszłej zabudowy i planowania zagospodarowania przestrzennego.

Zasoby wodne

Zasoby wód powierzchniowych i podziemnych Gminy wskazują na duże zróżnicowanie pod względem typów i form, co znacznie wpływa na urozmaicenie krajobrazu. Gmina znajduje się w dorzeczu Odry, w regionach wodnych Noteci i Warty, zaś na jej obszarze identyfikuje się jednolite części wód powierzchniowych:

- Noteć od Nowego Kanału Noteckiego do dopływu spod Sipior (PLRW600016188391),
- Noteć od Dopływu spod Sipior do Gwdy (PLRW6001618859),
- Biała Struga (PLRW6000101883689),
- Kcynka (PLRW600010188529),
- Pomorka (PLRW6000101883669),
- Gołaniecka Struga (PLRW60001818649).

Oba odcinki Noteci stanowią silnie zmienione części wód, zaś pozostałe są częściami naturalnymi. Ich stan ekologiczny jest słaby, a co najwyżej umiarkowany, natomiast stan ogólny zły. Wszystkie są zagrożone ryzykiem nieosiągnięcia celu środowiskowego. Dla poszczególnych części wód powierzchniowych, w celu zwiększenia ich ochrony i poprawy ogólnego stanu, zgodnie z aktualizacją Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry wskazano istotne działania, w tym m.in.

- analizę możliwości przebudowy budowli piętrzących w zakresie zapewniającym ciągłość biologiczną i spełnienie celów środowiskowych, opracowanie analizy wariantowej sposobu udroźnienia budowli piętrzących na cieku wraz ze wskazaniem wariantu do realizacji oraz opracowaniem dokumentacji projektowej i działaniami renaturyzacyjnymi dla JCWP Noteć od Nowego Kanału Noteckiego,
- opracowanie analizy wariantowej sposobu udroźnienia budowli piętrzących na cieku wraz ze wskazaniem wariantu realizacyjnego i działaniami renaturyzacyjnymi dla JCWP Noteć od dopływu spod Sipior do Gwdy,
- przeprowadzenie dodatkowego przeglądu pozwoleń wodnoprawnych dla JCWP Białą Struga,
- przeprowadzenie analizy możliwości przebudowy budowli piętrzących w zakresie zapewniającym ciągłość biologiczną i cele środowiskowe wraz z przeprowadzeniem dodatkowego przeglądu pozwoleń wodnoprawnych dla JCWP Kcynka.

Na terenie Gminy zlokalizowane są również dwa zadania inwestycyjne ujęte w ***Programie Planowania Inwestycji w Gospodarowaniu Wodami Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie***, obejmujące przywrócenie drożności morfologicznej rzeki Noteci od Pakości do Krostkowa, w ramach którego na terenie Gminy zaprojektowana została budowa przepławki w Gromadnie oraz zadanie związane z kształtowaniem przekroju podłużnego i poprzecznego rzeki Kcynki, w ramach którego zaplanowano przebudowę 4 szt. przepustów na przepusty z piętrzeniem i 6 szt. budowli komunikacyjnych.

Zgodnie z obowiązującym podziałem Polski na 174 jednolite części wód podziemnych, obszar Gminy położony jest na terenie 3 JCWPd o numerach:

- 35 (PLGW600035),
- 42 (PLGW600042),

Walory środowiska przyrodniczego

Pod względem przyrodniczym wyróżnić można **różnorodne formy ochrony przyrody**, zajmujące niemal 1/5 powierzchni Gminy, w tym:

- Rezerwat przyrody Grocholin,
- Obszar Natura 2000 Dolina Noteci (PLH300004),
- Obszar Natura 2000 Lisi Kąt (PLH040026),
- Obszar Natura 2000 Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego (PLB300001),
- Pomniki przyrody (45 szt.),
- Użytki ekologiczne.

Ponadto, poziom lesistości w Gminie pozostaje nieznacznie niższy od poziomu lesistości dla powiatu nakielskiego (23%) oraz dla województwa kujawsko-pomorskiego (23,5%). Lasy i obszary objęte ochroną prawną stanowią siedliska wielu gatunków fauny i flory, decydując o wyjątkowości przedmiotowego obszaru. Walory te wpływają na **atrakcyjność przyrodniczą regionu**, jak również **determinują atrakcyjność turystyczną i rekreacyjną**. Zauważa się zatem, iż uzasadnione są działania podejmowane na rzecz ochrony walorów endogenicznych Gminy, jak również zmierzających do ich optymalnego wykorzystania m.in. w zakresie turystyki i rekreacji.

Klimat i jakość powietrza

Obszar Gminy Kcynia, pomimo swojej **wysokiej przydatności rolniczej**, stosunkowo dobrych warunków klimatycznych dla rozwoju rolnictwa, charakteryzuje się **silnym zagrożeniem suszą**. Plan przeciwdziałania skutkom suszy stanowiący załącznik do Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 roku w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz. U. z 2021 r. poz. 1615), ukazał Gminę jako zagrożoną suszą:

- atmosferyczną – w stopniu ekstremalnym,
- rolniczą – w stopniu ekstremalnym,
- hydrologiczną – w stopniu umiarkowanym i silnym,
- hydrogeologiczną – w stopniu słabym.

Wobec tego, za konieczne uznaje się działania mające na celu **poprawę stosunków wodnych w regionie**, uregulowanie stosunków wodnych poprzez stosowanie retencji i zachowanie kultury rolnej zgodnej z powszechnie obowiązującymi przepisami. Zakłada się również potrzebę usprawniania przepływu wód powierzchniowych i ich regulację, zapewniając stałość dostępu do wody. Dla obszarów rolnych szczególne znaczenie będą miały dalsze działania związane ze zwiększeniem udziału obszarów zmeliorowanych, zapewniających sprawny odpływ i utrzymanie właściwego stanu wody. Gmina podejmuje liczne działania związane z przeciwdziałaniem skutkom suszy, w tym zbieżne z katalogiem zadań właściwych dla samorządu gminnego, określonych w Planie przeciwdziałania skutkom suszy, czego przykładem są działania związane z budową i rozbudową sieci wodociągowej, która obejmuje aktualnie 93,2% gospodarstw domowych i budynków publicznych. Ponadto, w ramach przeciwdziałania postępującym skutkom suszy, Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Kcyni zamieszcza komunikaty zachęcające do racjonalnego korzystania z wody w okresach zwiększonego narażenia na suszę, dotyczące dodatkowych obostrzeń w zakresie poboru, jak również

Gmina informuje swoich mieszkańców o możliwościach finansowania działań przeciwdziałających suszy, wskazując zasady finansowania ewentualnych szkód. **Dostrzega się zatem potrzebę kontynuowania efektywnie prowadzonych działań.**

Raport pn. „Roczna ocena jakości powietrza w województwie kujawsko-pomorskim za rok 2021” wraz z Programem Ochrony Środowiska dla Gminy Kcynia na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024 wskazują, że jakość powietrza determinowana jest głównie niewielkim stopniem gazyfikacji, brakiem scentralizowanej sieci ciepłowniczej oraz wzrastającym ruchem drogowym skupionym w centrum miasta, powodującym emisję liniową. Ponadto, zanieczyszczenie powietrza ma charakter w dużej mierze sezonowy i związane jest głównie z okresem grzewczym, jak również dotyczy w największym stopniu zwartej zabudowy mieszkaniowej, w której użytkowane są tradycyjne źródła ciepła. W ostatnich latach zauważalna jest pozytywna zmiana zarówno w zakresie wykorzystywanych źródeł ogrzewania, jak również podnoszenia efektywności energetycznej budynków. O ile w przypadku minimalizowania zjawiska emisji powierzchniowej podejmowane są liczne działania naprawcze, o tyle emisja liniowa pozostaje istotnym zagrożeniem klimatycznym.

Zgodnie z roczną oceną jakości powietrza, dla Gminy odnotowane zostały:

- przekroczenie średniorocznego poziomu docelowego bezo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10,
- przekroczenie poziomu celu długoterminowego stężeń ozonu zarówno ze względu na ochronę zdrowia ludzi, jak i ochronę roślin.

Na obszarze Gminy znajdują się dwie stacje pomiarowe pozwalające na bieżące monitorowanie jakości powietrza za pomocą systemu elektronicznego Airly.org. pod kątem czynników zanieczyszczenia, do których należą PM10, NO₂, O₃, SO₂ i CO. Stacje znajdują się przy ul. Bolesława Pobożnego 1 w Kcyni oraz ul. Libelta 28.

Na terenie Gminy dostrzega się **wzrastający udział odnawialnych źródeł energii**. Zarówno mieszkańcy, stosując indywidualne rozwiązania związane z instalacją ogniw fotowoltaicznych pracujących na cele wytwarzania energii elektrycznej, czy też instalacji solarnych na cele ogrzewania wody, tak i przedsiębiorcy oraz prywatni właściciele dostrzegają możliwości dla rozwoju OZE, co znacząco wpływa na poprawę jakości powietrza. Corocznie odnotowuje się wzrastający udział odnawialnych źródeł w ogólnej produkcji energii elektrycznej, co pozwala na zwiększenie samodzielności energetycznej prywatnych gospodarstw domowych od zewnętrznych dostaw energii. Wzrost udziału OZE wraz z działaniami na rzecz optymalizowania i wykorzystywania ekologicznych źródeł ciepła wpływają na postępującą zmianę w kierunku polityki niskoemisyjnej. Z uwagi, iż działania te uwarunkowane są czynnikami zewnętrznymi, proces przejścia w pełni na gospodarkę niskoemisyjną jest proces długofalowym.

Dostrzega się istotę kontynuowania realizowanego kierunku związanego z działaniami proekologicznymi mającymi na celu zwiększanie udziału odnawialnych źródeł energii wraz z dalszą promocją OZE. Dostrzega się również istotę edukacji ekologicznej, gdyż podjęcie, jak i kontynuowanie tego typu działań przełoży się na wyższą jakość życia mieszkańców oraz poprawę stanu środowiska naturalnego, co jest szczególnie ważne w obliczu zachodzących zmian klimatycznych. Wśród dostrzeganych zagrożeń, powodujących wciąż obniżoną jakość powietrza, jest emisja liniowa, dotycząca głównie obszaru miasta, gdzie ruch tranzytowy prowadzony jest bezpośrednio przez centrum Kcyni.

Wnioski:

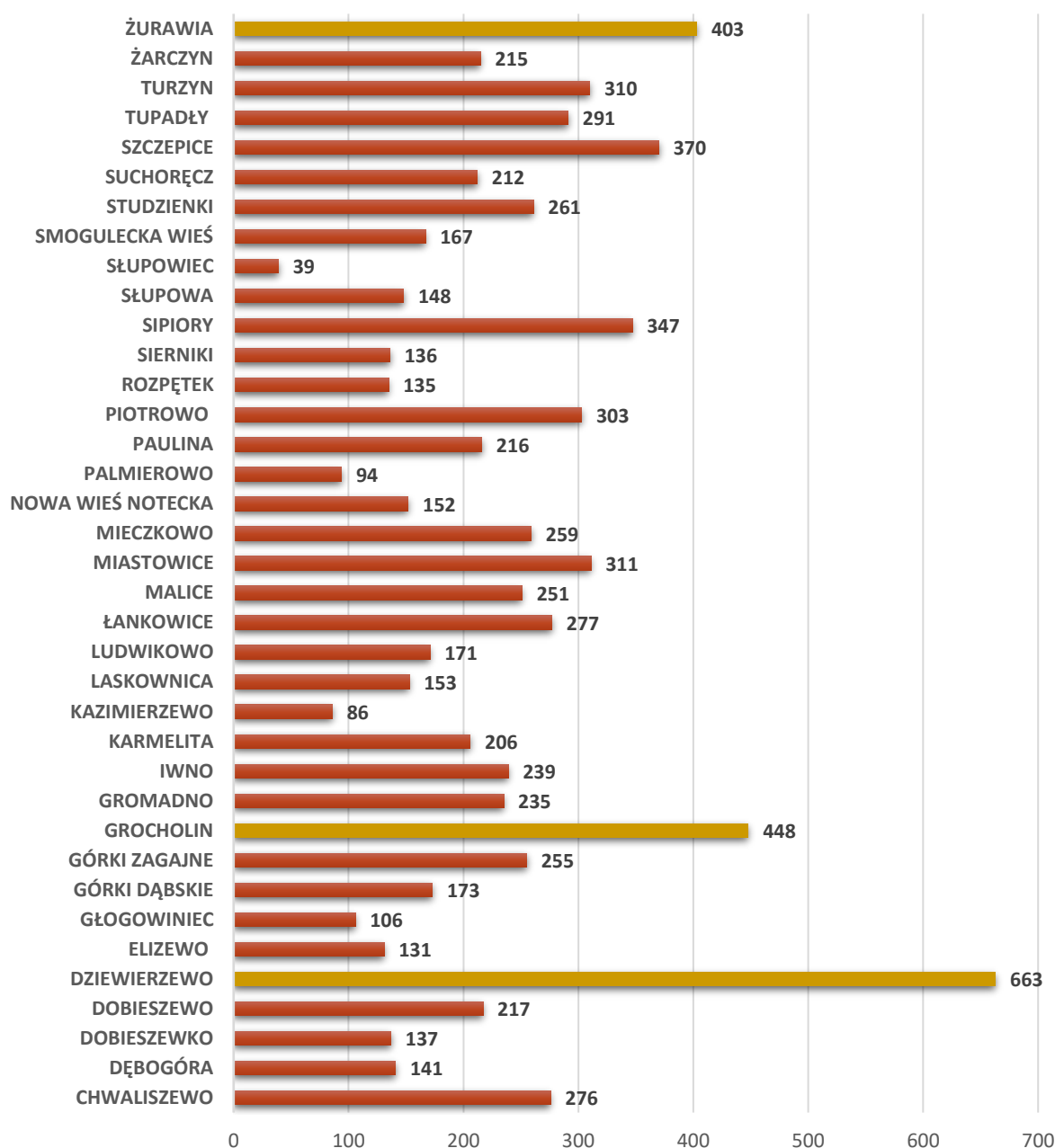
- Gmina oparta o spójną strukturę wewnętrzną, w ramach której wyodrębniony został ośrodek lokalny – Kcynia oraz ośrodki uzupełniające, tj. sołectwa wiejskie, spośród których kluczowe znaczenie nadawane jest sołectwom: Sipiory, Kowalewko, Gromadno, Chwaliszewo, Dziewierzewo.
- Polityka przestrzenna kształtowana jest na mocy dokumentu przyjętego w 2011 roku i ujednoliconego uchwałą nr LI/400/2022 Rady Miejskiej w Kcyni z dnia 27.10.2022 r. mogącego wymagać bieżącej zmiany/aktualizacji oraz na bazie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, pokrywających jedynie nieco ponad 1 % terenów gminnych.
- Dostępność zasobów naturalnych w postaci kruszyw naturalnych i surowców ilastych, nie mających znaczącej przydatności przemysłowej, podlegających jedynie częściowej eksploatacji.
- Część Gminy położona w regionie wodnym Noteci znajduje się w obszarze szczególnego zagrożenia powodzią wyznaczonego dla tej rzeki.
- Odcinki Noteci stanowią silnie zmienione części wód, zaś pozostałe jednolite części wód powierzchniowych są częściami naturalnymi. Ich stan ekologiczny jest słaby, a co najwyżej umiarkowany, natomiast stan ogólny zły. Wszystkie są zagrożone ryzykiem nieosiągnięcia celu środowiskowego.
- Obszar Gminy znajduje się w zasięgu jednolitej części wód podziemnych, której stan ilościowy i chemiczny oceniany jest jako słaby, zaś ocena nieosiągnięcia celów środowiskowych jest zagrożona.
- Gmina objęta zagrożeniem suszą atmosferyczną, rolniczą, hydrologiczną i hydrogeologiczną w stopniu silnym. Konieczne są działania na rzecz poprawy stosunków wodnych, stosowania rozwiązań opartych na retencji wody wraz z usprawnieniem przepływu wód powierzchniowych.
- Umiarkowana jakość powietrza, determinowana zjawiskiem niskiej emisji mającej charakter miejscowy i sezonowy. Działaniem wspierającym poprawę jakości powietrza będzie dalsza termomodernizacja w sektorze publicznym i prywatnym, wymiana źródeł ciepła oraz dalsze inwestycje w OZE.
- Czynnikiem determinującym obniżoną jakość powietrza jest emisja liniowa, dotycząca głównie obszaru miasta i wynikająca ze zwiększonego ruchu samochodów odbywającego się przez centrum Kcyni. Istotnym jest zatem podjęcie działań na rzecz przeniesienia głównego ruchu i transportu poza centrum miasta.
- Obszar Gminny charakteryzuje się bogatymi walorami przyrodniczymi, w tym:
 - stabilnym stopniem lesistości,
 - pokryciem powierzchniowymi formami ochrony przyrody, zajmującymi niemal 1/5 powierzchni Gminy.

1.2. SPOŁECZEŃSTWO GMINY KCYNIA

Demografia

Na dzień 31.05.2022 roku Gmina zamieszkiwana jest przez 12 765 mieszkańców, z czego znaczna większość to mieszkańcy obszarów wiejskich. W 2021 roku Gminę zamieszkiwało 12 819 osób, w tym 8 534 mieszkańców obszarów wiejskich i 4 285 osób zamieszkujących miasto. Największą liczbą mieszkańców charakteryzuje się Kcynia oraz sołectwa: Dziewierzewo, Grocholin i Żurawia.

Rycina 3. Demografia obszarów wiejskich Gminy Kcyni

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Kcyni

Na obszarze miasta najliczniej zamieszkiwanym jest osiedle nr 2, obejmujące ulice: Poznańską, Dworcową, Rynek, Szubińską, Cmentarną, Młyńską, Libelta, Strażacką, Kasztanową, Sądową, Ogrodową, Nową, Glinianą, Ceglana, Parkową i Farną. Osiedle zamieszkuje 1 959 osób.

Struktura demograficzna Gminy ukazuje **coroczny spadek liczby mieszkańców** – dla części miejskiej na poziomie 9,22%, zaś dla obszarów wiejskich – 4,78% względem roku 2016. Tuż obok malejącej liczby mieszkańców zauważany jest **wzrastający wskaźnik obciążenia demograficznego osobami w wieku poprodukcyjnym**, co prowadzi do postępującego zjawiska starzejącego się społeczeństwa. Seniorzy stanowią ponad 20% ogółu społeczności lokalnej, podczas gdy osoby w wieku przedprodukcyjnym to jedynie 18,64%. Corocznie odnotowuje się również spadek liczby osób w wieku produkcyjnym.

Społeczeństwo Gminy Kcynia jest społeczeństwem starzejącym się, co definiuje konieczność dostosowania oferty publicznych usług do istniejącego popytu i zapotrzebowania. Wzrastająca liczba osób starszych determinuje konieczność podejmowania działań na rzecz rozwoju różnorodnych form wsparcia i opieki nad seniorami oraz zwiększenia dostępności do opieki zdrowotnej, opiekuńczej i aktywizacyjnej. Dostrzeganym jest zatem potrzeba rozwoju i skierowania oferty wspierającej i wspomagającej seniorów, w tym ich aktywizacji i integracji wielo- i międzypokoleniowej. Uczuciem doskwierającym osobom starszym i niepełnosprawnym nie jest tylko fizyczne ograniczenie czy stan zdrowia, ale poczucie bycia niepotrzebnym i samotnym. Dlatego poza dostosowaniem oferty z zakresu ochrony, profilaktyki i promocji zdrowia, koniecznym jest wdrożenie, kontynuacja i rozwój działań społecznych związanych z doskonaleniem kompetencji społecznych oraz angażowaniem seniorów w życie i rozwój lokalny.

Tuż obok wskaźników demograficznych, Gminę charakteryzuje **ujemne saldo migracji oraz ujemny przyrost naturalny** (-3,05), wskazujący wartości niższe aniżeli dla powiatu nakielskiego (-3,42) i województwa kujawsko-pomorskiego (-5,63). Ujemne wskaźniki migracyjne wskazują, że corocznie odnotowuje się nadwyżkę osób wyjeżdżających z terenów gminnych, co świadczyć może o stosunkowo **niskiej atrakcyjności osiedleńczej**. Obserwowanym zjawiskiem jest również cykliczny **odpływ ludzi młodych z terenów Gminy**. Wskaźnik feminizacji dla Gminy wskazuje poziom 98,12, co oznacza, że na 100 mężczyzn przypada średnio 98 kobiet. Tendencja taka, właściwa jest dla grupy osób w wieku przedprodukcyjnym, jak i produkcyjnym, natomiast w grupie osób w wieku senioralnym przeważającą grupą są kobiety. **Prognoza demograficzna ukazuje postępujący spadek liczby mieszkańców Gminy.**

Ochrona zdrowia

Podmiotem zapewniającym dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej na terenie Gminy jest Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Nasza Przychodnia w Kcyni oraz Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Gabinet Lekarza Rodzinnego w Żarczynie. W Gminie funkcjonuje też Zespół Ratownictwa Medycznego, obsługiwany przez ratowników medycznych z grupy Nowy Szpital w Nakle i Szubinie. Charakterystycznym dla Gminy Kcynia jest **spadek liczby udzielanych porad i procedur medycznych w ramach ambulatoryjnej i podstawowej opieki medycznej**, będących podstawowymi formami zabezpieczenia medycznego. Ponadto największy spadek udzielanych świadczeń medycznych, zarówno w formie ambulatoryjnej, jak i podstawowej odnotowywany jest od roku 2020, co może wynikać z przeniesienia sił medycznych na działania związane z walką z COVID-19. Wobec tego zauważa się potrzebę **wdrożenia rozwiązań wspomagających system zabezpieczenia medycznego, w tym również działań na rzecz profilaktyki chorób cywilizacyjnych**, w tym również rozwiązań pozwalających na dostosowanie oferty medycznej do bieżącego zapotrzebowania i skierowania większej uwagi na opiekę medyczną nad seniorami.

Edukacja

Gmina Kcynia dysponuje **różnorodną i rozwiniętą siecią publicznych placówek edukacyjnych, zapewniających dostęp do opieki przedszkolnej, szkoły podstawowej i ponadpodstawowej**. Jest organem prowadzącym dla:

- Szkoły Podstawowej im. bł. Marii Karłowskiej w Dobieszewie,
- Szkoły Podstawowej im. ppor. Marka Uleryka w Dziewierzewie,
- Szkoły Podstawowej im. Jana Czochralskiego w Kcyni,

- Szkoły Podstawowej im. Miłośników Przyrody w Laskownicy,
- Szkoły Podstawowej im. K. Korca w Rozstrzębowie,
- Szkoły Podstawowej im. Orła Białego w Palmierowie,
- Szkoły Podstawowej w Mycielewie,
- Zespołu Szkół Technicznych w Kcyni.

Na terenie Gminy działał żłobek niepubliczny, założony w 2018 roku, jednak zakończył swoją działalność w kwietniu 2022 roku z uwagi na brak podopiecznych. Przedszkola działają zarówno w formie samodzielnej placówki, jak i w formule oddziałów przy wszystkich szkołach podstawowych.

Placówki edukacyjne, zależnie od poziomu prowadzonej edukacji charakteryzują się stosunkowo dobrze ocenianą ofertą edukacyjną, skierowaną do dzieci i młodzieży, zarówno w zakresie obowiązkowej podstawy programowej, jak i w formach wspierających, wyrównawczych i rozwijających. Dostępna oferta edukacyjna stwarza odpowiednie warunki i możliwości dla realizacji podstawy programowej, obejmującej również uczniów niepełnosprawnych (ruchowo i intelektualnie). Dostrzega się potrzebę rozszerzenia zakresu zajęć rozwijających, wyrównawczych i wspierających uczniów, adekwatnie do obserwowanych zmian i pojawiającego się zapotrzebowania.

Poziom edukacji w poszczególnych placówkach szkół podstawowych jest zbliżony, zaś ich miernikiem są wyniki uzyskiwane przez uczniów podczas egzaminów 8-klasisty. Analiza ukazuje, że w latach 2019/2020 i 2020/2021 najstarsze wyniki osiągnęli uczniowie Szkoły Podstawowej im. Pamięci Obrońców Niepodległości w Sipiorach², zaś najwyższe - uczniowie Szkoły Podstawowej im. Jana Czochralskiego w Kcyni i Szkoły Podstawowej im. ppor. Marka Uleryka w Dziewierzewie. Rok szkolny 2021/2020 przyniósł znaczącą zmianę w postaci podniesienia wyników osiągniętych przez uczniów z języka obcego i matematyki. Kształt obecnej edukacji oraz poziom nauczania determinowany jest licznymi zmianami i perturbacjami społeczno-gospodarczymi, w tym strajkami nauczycieli, nauką zdalną oraz indywidualnymi właściwościami uczniów zdających egzaminy w poszczególnych rocznikach. Co również istotne, charakterystycznym dla Gminy Kcynia jest dostrzegana dysproporcja w liczebności oddziałów pomiędzy szkołami wiejskimi, a szkołą miejską. Podczas gdy w Kcyni do egzaminu ósmoklasisty corocznie podchodzi około 80 uczniów, tak w szkołach wiejskich, m.in. w Rozstrzębowie - 15 uczniów, co bezpośrednio wpływa na otrzymywane wyniki wskazywane w statystyce publicznej.

Obecnie najwyższe wyniki osiągają uczniowie Szkoły Podstawowej im. K. Korca w Rozstrzębowie – zarówno z języka polskiego, jak i z j. angielskiego, zaś w przypadku matematyki, najwyższym wynikiem dla szkoły cieszy się Szkoła Podstawowa im. Jana Czochralskiego w Kcyni.

Tabela 1. Szczegółowe zestawienie wyników egzaminu ósmoklasisty³

	Rok szkolny 2019/2020			Rok szkolny 2020/2021			Rok szkolny 2021/2022		
	P	M	A	P	M	A	P	M	A
SP Dobieszewo	58,00	34,00	31,00	58,00	34,00	34,00	46,00	28,00	53,00
SP Dziewierzewo	55,53	29,00	46,46	57,00	30,00	53,00	63,00	59,00	65,00

² Placówka szkolna funkcjonowała do 31.08.2022 roku.

³ Oznaczenia tabeli: P – j. polski, M – matematyka, A – j. angielski.

SP Kcynia	51,00	36,00	50,00	57,00	35,00	58,00	49,00	46,00	59,00
SP Sipiory	33,00	22,00	20,00	34,75	29,00	26,75			
SP Laskownica	59,00	28,00	30,00	64,00	20,00	42,00	67,00	43,00	51,00
SP Rozstrzębowo	47,00	35,00	38,00	50,00	33,00	25,00	68,00	57,00	66,00
SP Palmierowo	53,00	47,00	34,00	56,00	36,00	43,00	52,00	26,00	31,00
SP Mycielewo	55,00	31,00	41,00	53,47	31,75	40,59	57,00	42,00	54,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych w Gminie Kcynia oraz danych <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>

Zestawienie wyników egzaminu 8-klasisty w ujęciu gminnym oraz na tle powiatu, województwa i kraju ukazuje, że jakość edukacji gminnej corocznie podlega poprawie, czego rezultatem jest zmniejszająca się dysproporcja w osiąganych wynikach uczniów placówek gminnych względem szczebla powiatowego, wojewódzkiego czy krajowego. Gmina osiąga jedynie nieznacznie niższe wyniki z egzaminu ósmoklasisty aniżeli prezentowane dla powiatu nakielskiego czy województwa kujawsko-pomorskiego i kraju, jednak istotnym trendem jest wzrastająca jakość edukacji gminnej, co znacząco wpływa na osiągane corocznie wyższe wyniki przez uczniów kcyńskich placówek.

Tabela 2. Porównanie wyników egzaminu 8-klasisty na szczeblu gminnym, powiatowym, wojewódzkim i krajowym

	j. polski	matematyka	j. angielski
2019/2020			
Gmina Kcynia	51,44%	32,75%	36,31%
Powiat	53,86%	37,39%	46,31%
Województwo kujawsko-pomorskie	56,00%	43,00%	50,00%
Kraj	59,00%	46,00%	54,00%
2020/2021			
Gmina Kcynia	53,47%	31,75%	40,59%
Powiat	53,86%	38,41%	56,89%
Województwo	57,00%	43,00%	62,00%
Kraj	60,00%	47,00%	66,00%
2021/2022			
Gmina Kcynia	53,27%	42,00%	53,60%
Powiat	55,10%	47,28%	59,00%
Województwo	58,10%	53,00%	63,05%
Kraj	60,00%	57,00%	67,00%

Źródło: opracowanie własne na podstawie Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych w Gminie Kcynia oraz danych <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>

Edukacja ponadpodstawowa realizowana jest przez Zespół Szkół Technicznych, w ramach którego funkcjonuje Liceum Ogólnokształcące im. Karola Libelta oraz Technikum. Zdawalność egzaminu maturalnego w Liceum w roku 2021 wyniosła 80%, zaś w roku kolejnym już jedynie 50%. W przypadku technikum dostrzegana jest nieznaczna zmiana w kierunku poprawy stopnia zdawalności – w roku 2021 na poziomie 69%, zaś w roku 2022 zdawalność wyniosła 71%. Niemniej jednak uzyskiwane wyniki są niższe niż średnia wojewódzka i krajowa oraz nieznacznie niższe od średniej powiatowej, co powoduje konieczność zwrócenia uwagi na jakość edukacji wraz z wdrożeniem rozwiązań i inicjatyw wyrównujących poziom. Kluczowym elementem edukacji w szkole średniej jest dostosowywanie oferty dydaktycznej do aktualnych trendów rynku pracy wraz z maksymalizowaniem możliwości zatrudnienia w przyszłości, do czego niezbędnym jest również partnerstwo placówki oświatowej z lokalnymi przedsiębiorcami realizując tym samym edukację dualną, opartą na przygotowaniu do wykonywanych w przyszłości zawodów w ujęciu teoretyczno-praktycznym.

Zauważanym pozostaje **potrzeba dalszego dostosowywania środowiska szkolnego do potrzeb rozwojowych dzieci i młodzieży**. Dostrzegana jest potrzeba wdrożenia i kontynuacji działań na rzecz poprawy stanu zaplecza szkolnego, wyposażenia pracowni, organizacji zajęć pozaszkolnych i mających charakter rozwijający, jak również wzmocnienia i rozwijania kompetencji kadry pedagogicznej. Konieczne jest zapewnienie możliwie funkcjonalnego i dostosowanego otoczenia, w tym wyposażonych pracowni i sal lekcyjnych, odpowiednich warunków edukacyjnych, jak również powszechnej dostępności do obiektów oraz kompleksowego i adekwatnego zaplecza sportowego.

Aktywność społeczna mieszkańców

Mieszkańcy charakteryzują się stosunkowo **wysoką aktywnością społeczną i obywatelską**, której przejawem jest zaangażowanie w działalność organizacji pozarządowych. Ich profil wskazuje na różnorodną tematykę, począwszy od promowania i upowszechniania kultury, tradycji i historii regionu, przez organizacje branżowe, skończywszy na organizacjach skupiających mieszkańców w obszarach aktywności sportowej. Gminę wyróżnia też wysoka aktywność różnych grup wiekowych, w tym dzieci i młodzieży, seniorów, a także osób dorosłych angażujących się w rozwój lokalny, zawodowy i osobisty.

Wnioski:

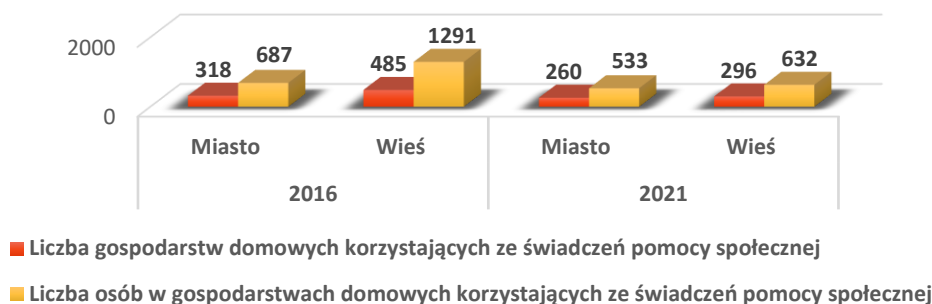
- Pogłębiające się zjawisko depopulacji determinowane ujemnym przyrostem naturalnym i saldem migracji, w tym przewagą liczby wymeldowań i postępującym odpływem osób młodych.
- Społeczeństwo Gminy Kcynia jest społeczeństwem starzejącym się, co przejawia się w nadwyżce osób w wieku senioralnym względem osób w wieku przedprodukcyjnym oraz wysokim wskaźniku obciążenia demograficznego.
- Zmiany struktury demograficznej, w tym wzrastająca liczba seniorów determinuje konieczność dostosowania oferty usług publicznych adekwatnie do istniejącego popytu i zapotrzebowania, w tym rozwój form wsparcia i opieki, zwiększenie dostępności do opieki zdrowotnej i aktywizacyjnej.
- Potrzeba podejmowania inicjatyw na rzecz zwiększania atrakcyjności osiedleńczej Gminy oraz zahamowania zjawiska odpływu młodych ludzi.
- Rozwinięta sieć szkół publicznych Gminy Kcynia, obejmująca opiekę przedszkolną, edukację podstawową oraz ponadpodstawową.
- Placówki edukacyjne dysponują dostosowaną do potrzeb dzieci, w tym uczniów ze specjalnymi potrzebami, ofertą programową realizowaną w formule lekcyjnej,
- Dostrzega się potrzebę wdrażania i kontynuacji, a także rozszerzenia oferty zajęć wyrównawczych, w tym językowych i matematycznych na poziomie szkół podstawowych.
- Obserwowany coroczny spadek zdawalności egzaminu maturalnego w Liceum oraz nieznaczny wzrost na poziomie Technikum, co wskazuje na potrzebę wdrożenia działań wyrównujących poziom edukacji. Dostrzega się również potrzebę dostosowania profilu edukacji ponadpodstawowej do zapotrzebowania rynku pracy.
- Infrastruktura szkolna podlega bieżącym remontom, modernizacjom i usprawnieniom, dlatego postuluje się utrzymanie tego trendu.
- Społeczność lokalna charakteryzuje się wysoką aktywnością, czego efektem są aktywne działania organizacji, stowarzyszeń i sekcji sportowych.

BEZPIECZEŃSTWO SOCJALNE I PUBLICZNE

Bezpieczeństwo socjalne

Analiza okresu lat 2016-2021 wskazuje na **znaczny spadek liczby osób pobierających świadczenia środowiskowej pomocy społecznej**, co świadczy o wzrastającej samodzielności mieszkańców, zarówno w kwestiach ekonomicznych, jak i zawodowych czy rodzinnych. Wyższa tendencja spadkowa charakterystyczna jest dla obszarów wiejskich. Spadek liczby osób korzystających ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej odnotowany został na poziomie 813 osób, z czego 154 osoby to mieszkańcy obszaru miejskiego oraz 659 osób z obszarów wiejskich. Procentowe ujęcie spadku wynosi 41,10% (22,41% - obszar miejski i 51,04% - obszar wiejski). Natomiast w przypadku liczby gospodarstw domowych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej odnotowano spadek o 247 gospodarstwa, czyli o 58 z miasta i 189 z obszarów wiejskich. Procentowa zmiana wskaźnika wynosi 30,97%, z czego 18,24% dla obszaru miejskiego oraz 39% dla obszaru wiejskiego.

Rycina 4. Zmiana liczby gospodarstw domowych i osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w latach 2016-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kcyni

Najczęstszą przyczyną pobierania świadczeń środowiskowej pomocy społecznej jest ubóstwo, bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba i niepełnosprawność.

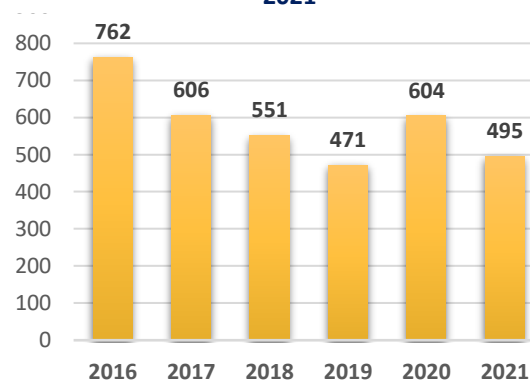
Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców w Gminie wynosi 1 036, podczas gdy w roku 2016 wskaźnik ten pozostawał na poziomie 1 457. Gmina charakteryzuje się **najwyższym wskaźnikiem w porównaniu z najbliższymi samorządami**, przekraczając również wskaźnik dla powiatu nakielskiego i województwa kujawsko-pomorskiego.

Odnotowuje się coroczny spadek liczby osób pobierających świadczenia pomocy społecznej, jednak nadal poziom wykorzystywania jest wysoki. Co 12 osoba w Gminie jest beneficjentem środowiskowej pomocy społecznej. Tak ukazany wskaźnik świadczy o **wysokim zaangażowaniu świadczeń społecznych, a tym samym o stosunkowo niskiej samodzielności mieszkańców**, w tym niskim poziomie samodzielności zawodowej, osobistej czy rodzinnej. Taka sytuacja spowodowana jest także brakiem dużych zakładów pracy na terenie gminy oraz trudnościami w dotarciu do innych miejscowości z uwagi na brak komunikacji i własnych środków lokomocji. Świadczenia pozostają istotnym komponentem potencjału mieszkańców, pozwalającym zaspokajać potrzeby społeczności lokalnej. Niemniej jednak zauważa się **potrzebę działań MGOPS**, zwiększonej współpracy w obszarze możliwości stwarzania szans zatrudnieniowych poprzez zintensyfikowaną korelację z Powiatowym Urzędem Pracy w Nakle nad Notecią, jak również **podejmowania działań na rzecz integracji społecznej i szeroko rozumianego poradnictwa**.

Bezrobocie

Poziom bezrobocia w Gminie Kcynia wskazuje na postępującą tendencję spadkową, z wyjątkiem roku 2020, kiedy to odnotowano wzrost liczby osób bezrobotnych. Taki stan rzeczy mógł być bezpośrednio związany ze stanem epidemii COVID-19 w Polsce i na świecie, oraz jego skutkami, w tym przede wszystkim znacznym ograniczeniem dla prowadzenia działalności gospodarczych, redukcją etatów, zwolnieniami czy też pracą zdalną.

Rycina 5. Liczba osób bezrobotnych w latach 2016-2021

Źródło: Dane Urzędu Gminy w Kcyni

Gminę Kcynia charakteryzuje **wyższa stopa bezrobocia (13,90%)**, aniżeli wskaźnik dla powiatu nakielskiego (10,90%), województwa kujawsko-pomorskiego (7,70%) oraz kraju (5,40%).

Tabela 3. Stopa bezrobocia w Gminie Kcynia, w powiecie nakielskim, województwie kujawsko-pomorskim i w kraju w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Zmiana wskaźnika
Gmina Kcynia	17,60%	14,00%	12,70%	10,90%	13,80%	13,90%	3,70%
Powiat nakielski	15,90%	13,20%	11,80%	10,10%	12,70%	10,90%	5,00%
Województwo kujawsko-pomorskie	12,00%	9,90%	8,80%	7,90%	8,90%	7,70%	4,30%
Polska	8,20%	6,60%	5,80%	5,20%	6,20%	5,40%	2,80%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Nakle nad Notecią oraz danych pochodzących z https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Kcynia#bezrobocie-rejestrowane

Problem bezrobocia w przeważającej mierze dotyczy kobiet, co pozostaje konsekwencją prowadzonej polityki socjalnej i rodzinnej oraz ograniczeń związanych z dostępnością do publicznej oferty opieki nad dzieckiem małym, jak również niedostosowaniem do aktualnego zapotrzebowania lokalnego rynku pracy. Ponadto przyczyną takiego stanu rzeczy może być również nieporadność i niesamodzielność, jak również pobieranie wzorca z najbliższego otoczenia oraz powielanie obserwowanych doświadczeń i uzależnienie codziennego bytu od świadczeń pomocy społecznej i programów rządowych. Przyczyną wysokiego bezrobocia w Gminie jest również brak zaangażowania i chęci do podjęcia pracy. Istotną zależnością mogącą również determinować wysoki wciąż poziom bezrobocia w Gminie jest ograniczona mobilność i niewystarczająca dostępność komunikacji publicznej, za pośrednictwem której mieszkańcy mogliby przemieszczać się do innych miejscowości, również poza Gminę w celach zarobkowych.

Najliczniej opisywaną grupą osób bezrobotnych są mieszkańcy w wieku pomiędzy 25 a 34 rokiem życia, stanowiący 30,97% ogólnej liczby bezrobotnych. Znaczący wzrost zauważa się także w grupie osób w wieku przedemerytalnym.

Jako niezbędne dostrzega się **wdrożenie kolejnych i kontynuację aktualnych działań z zakresu aktywizacji zawodowej wraz ze wzmocnieniem nacisku na edukację praktyczną, odpowiadającą bieżącym potrzebom rynku.** Możliwa jest również rozszerzona współpraca pomiędzy jednostkami organizacyjnymi Gminy i Powiatowym Urzędem Pracy w celu zintensyfikowania działań na rzecz reintegracji i aktywności zawodowej mieszkańców.

Dla stopniowej eliminacji problemu bezrobocia, bądź zniwelowania zjawiska do poziomu odpowiadającego średniej krajowej, zdaniem mieszkańców Gminy Kcynia byłoby m.in. usprawnienie komunikacji publicznej, w tym utworzenie połączeń komunikacyjnych nie tylko z ościennymi gminami względem Gminy Kcynia w województwie kujawsko-pomorskim, ale również z Bydgoszczą jako największym ośrodkiem regionalnym oraz z ośrodkami województwa wielkopolskiego (np. z Poznaniem, Wyrzyskiem, Gołańczą czy Wapnem). Innym elementem mogącym wpłynąć znacząco na eliminację bezrobocia w Gminie Kcynia są również działania na rzecz zwiększania przedsiębiorczości, lokowania kapitału na terenach gminnych i tworzenia nowych miejsc pracy.

Bezpieczeństwo publiczne

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw ogółem wynosi 81,0 %, co **przewyższa wartości wskaźnika dla powiatu nakielskiego, województwa kujawsko-pomorskiego (74%) i dla kraju (73%)**. Najczęstszym powodem zgłoszeń odnotowywanych przez Straże Pożarne w 2021 roku są miejscowe zagrożenia (74%), zaś w dalszej kolejności pożary (23%) oraz alarmy fałszywe (1%). W ramach działań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa publicznego **Gmina inwestuje w zwiększanie liczby punktów monitoringu**, który lokalizowany jest przede wszystkim w kluczowych miejscach miasta. Koniecznym jest również **uzupełnienie infrastruktury monitoringowej na obszarach wiejskich**.

W Gminie Kcynia położonej w większości w regionie wodnym Noteci występują **obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi**, wyznaczonej we Wstępnej ocenie ryzyka powodziowego (WORP) wzdłuż rzeki Noteci. Na obszarach szczególnego zagrożenia powodziowego i mapach ryzyka zagrożenia powodziowego i mapach ryzyka powodziowego, obowiązują szczególne procedury administracyjne i ograniczenia w zagospodarowaniu wynikające z ustawy Prawo wodne, wskazujące na realizację działań dotyczących zwiększenia retencji zlewniowej na gruntach leśnych, wodnoblotnych, zadrzewionych i zakrzewionych oraz na gruntach rolnych i zurbanizowanych. Kluczowym zatem będą również działania mające na celu regulowanie stosunków wodnych wraz z działaniami ochronnymi na rzecz zabezpieczenia terenów nad Notecią przed skutkami powodzi rzecznej.

Zauważaną koniecznością są **działania prewencyjne, wspomagające edukację i kształtowanie postaw obywatelskich**. **Również w zakresie zdarzeń drogowych koniecznym pozostaje wdrożenie edukacji komunikacyjnej z zakresu BRD, której realizacja miejsce będzie miała już w placówkach szkolnych**.

Wnioski:

- Zadania z zakresu bezpieczeństwa socjalnego zapewnia Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kcyni wspierający osoby i gospodarstwa domowe, zapobiegając wykluczeniu społecznemu.
- Postępujące tendencje w kierunku spadku liczby osób pobierających świadczenia środowiskowej pomocy społecznej. Średnio, co dwunasty mieszkaniec wnioskuje o udzielenie wsparcia w ramach środowiskowej pomocy społecznej. Głównym beneficjentem świadczeń środowiskowej pomocy społecznej są mieszkańcy obszarów wiejskich Gminy.
- Pomimo tendencji spadkowej, Gminę charakteryzuje wysokie zaangażowanie świadczeń społecznych, a tym samym stosunkowo niska samodzielność w zabezpieczeniu warunków życia, bytu i rozwoju. Świadczenia pozostają istotnym determinantem potencjału rozwojowego mieszkańców, pozwalającym zaspokajać potrzeby społeczności lokalnej.
- Główne problemy społeczne dostrzegane w Gminie dotyczą ubóstwa, bezrobocia, długotrwałej lub ciężkiej choroby, niepełnosprawności i bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.
- Potrzeba intensyfikacji działań wraz z Powiatowym Urzędem Pracy w Nakle nad Notecią, jak również podejmowania działań na rzecz integracji społecznej.
- Poziom bezrobocia w Gminie wskazuje na postępującą tendencję spadkową, z jedynie incydentalnym wzrostem związanym bezpośrednio z ograniczeniami i konsekwencjami wprowadzonego stanu pandemicznego COVID-19.
- Zjawisko bezrobocia w przeważającej większości dotyczy osób zamieszkujących obszary wiejskie, jak również ponad 60% ogólnej liczby osób bezrobotnych stanowią kobiety. Problem bezrobocia najczęściej dotyczy też osób młodych – w wieku 25-34 lat.
- Gminę Kcynia charakteryzuje wyższa stopa bezrobocia aniżeli wskaźnik dla powiatu nakielskiego, województwa kujawsko-pomorskiego oraz kraju.
- Koniecznym pozostaje wdrożenie, jak i kontynuacja aktualnych działań z zakresu aktywizacji społecznej wraz ze wzmocnieniem nacisku na edukację praktyczną, odpowiadającą bieżącym potrzebom rynku pracy oraz intensyfikacja działań na rzecz reintegracji i aktywności zawodowej mieszkańców.
- W zakresie bezpieczeństwa publicznego zauważa się konieczność rozszerzenia lokalizacji infrastruktury monitoringu, w tym również na obszarach wiejskich wraz z kontynuacją i intensyfikacją działań z zakresu prewencji, edukacji dla bezpieczeństwa, elementów BRD oraz podnoszenia świadomości społecznej,
- Z uwagi na objęcie północnych terenów gminy szczególnym zagrożeniem powodzią koniecznym jest podejmowanie działań na rzecz ochrony i zabezpieczenia terenów nad Notecią przed skutkami powodzi.

1.3. GOSPODARKA I ROLNICTWO

Podmioty gospodarcze i przedsiębiorczość

W latach 2016-2021 dostrzeżono **wzrost ogólnej liczby podmiotów gospodarczych, z dominacją sektora prywatnego**. Najliczniej reprezentowaną grupą podmiotów są osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, których liczba w 2021 r. wyniosła 717, czyli około 78,28% wszystkich podmiotów gospodarczych w sektorze prywatnym. Podmioty prowadzące działalność gospodarczą w 2021 r. stanowiły jednocześnie 13,00% wszystkich podmiotów gospodarczych znajdujących się na terenie powiatu nakielskiego, jak również 0,44% działalności w całym województwie kujawsko-pomorskim.

Tabela 4. Liczba podmiotów gospodarczych w Gminie Kcynia na tle powiatu nakielskiego oraz województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2016 -2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Kcynia	806	819	861	915	935	958
Powiat nakielski	6 231	6 311	6 496	6 857	7 063	7 370
KUJAWSKO-POMORSKIE	194 099	195 717	197 657	203 548	209 750	215 723

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Kcynia ujmowana jest w grupie gmin o **ograniczonej atrakcyjności inwestycyjnej i lokalizacyjnej dla nowych działalności gospodarczych**, na co wpływać mogą ograniczone połączenia drogowe i komunikacyjne. Charakteryzuje się różnorodnością prowadzonej na jej terenie działalności gospodarczej w sektorze prywatnym. Wśród branż dominujących pozostają:

- budownictwo – 23,17%,
- handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – 17,64%,
- pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby – 9,39%,
- przetwórstwo przemysłowe – 8,66%.

Na terenie Gminy **dominują przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników**, stanowiące 95,30% wszystkich podmiotów gospodarczych. Przedsiębiorstwa małe, zatrudniające do 49 pracowników, stanowią 4,07% (39 podmiotów), zaś średnie przedsiębiorstwa to jedynie 6 podmiotów w skali całej Gminy. W Gminie nie działa żaden duży przedsiębiorca, zatrudniający średniorocznie powyżej 250 pracowników.

Wskaźnik nasycenia przedsiębiorczością tj. liczbą podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym corocznie przyjmuje wyższe wartości, co świadczy o rozwoju sfery gospodarczej. Niemniej jednak, pomimo rosnącej tendencji, wskaźnik przyjmuje wartości niższe aniżeli w powiecie i województwie.

Rolnictwo

Gmina Kcynia jest jednostką samorządową mającą **charakter typowo rolniczy**, gdzie przeważają gleby piaskowe i pseudobielicowe, zaliczane do gleb najsłabszych, tj. do klasy gleb IVb, V i VI. Gleby klas bonitacyjnych II i III występują prawie wyłącznie w południowej części Gminy i należą do gleb brunatnych właściwych. Największą powierzchnię stanowią gleby:

- klasy bonitacyjnej IVa – 3 706,51 km², tj. 21,70% ogólnej powierzchni,
- klasy IIIa – 3 578,36 km², tj. 20,95%,
- klasy IIIb- 3 428,31 km², tj. 20,07%.

Najmniejszą powierzchnię pokrywają gleby klasy II – 1,97%. Gleby klasy IV przeważają na obszarze wiejskim, zaś na obszarze Miasta przeważają gleby klasy bonitacyjnej IIIa.

Zasadniczo **Gmina charakteryzuje się względnie dobrymi warunkami dla rozwoju rolnictwa**, jednak **znaczącym zagrożeniem pozostaje susza**, w tym również susza rolnicza. Plan przeciwdziałania skutkom suszy wskazuje, że Gmina Kcynia wskazana została jako zagrożona suszą w stopniu silnym.

Dostępność terenów inwestycyjnych

Pod względem dostępności inwestycyjnej **Gmina nie jest obszarem, który charakteryzowałby się wysoką atrakcyjnością.** Na dzień opracowania Strategii, uchwałą Rady Miejskiej nr XIII/145/2007 z dnia 29 października 2007 roku wyodrębniono 1 teren inwestycyjny z przeznaczeniem na zabudowę jednorodzinną z dopuszczeniem drobnych usług, zabudowy usługowej, mieszkalnictwa, zabudowy usługowej, produkcyjnej oraz składów i magazynów, jak również dróg publicznych i wewnętrznych. Tereny zabudowy usługowej z dopuszczeniem mieszkalnictwa (U/M) zajmują powierzchnię 4,58 ha, natomiast tereny zabudowy usługowej, produkcyjnej oraz składów i magazynów (P/U) zajmują powierzchnię 12,47 ha. Ponadto na obszarze miasta wyodrębniono dwie oferty inwestycyjne ujęte w Bazie Kujawsko-Pomorskiego Centrum Obsługi Inwestora.

Samodzielnie Gmina może stanowić miejsce rozwoju przedsiębiorczości lokalnej, co znacząco wpłynęłoby na budowanie konkurencyjności lokalnej i regionalnej wraz z tworzeniem nowych miejsc pracy dla miejscowej społeczności. Ograniczeniem dla atrakcyjnej oferty inwestycyjnej może być oddalenie od trasy pozwalającej na tranzyt towarów. Przez Gminę przebiegają drogi gminne, powiatowe i wojewódzkie, jednak żadna nie jest drogą krajową, ani drogą w klasie S, jak również na jej obszarze nie funkcjonuje żaden wjazd na autostradę, co znacząco ogranicza możliwości dla lokalizowania większych zakładów produkcyjnych. Ponadto główny ruch transportowy odbywa się przez centrum miasta, dlatego koniecznym jest realizacja zadania związanego z budową obwodnicy i przeniesieniem ruchu drogowego poza centrum Kcyni. Z tego też względu obszar Gminy jest jedynie umiarkowanie atrakcyjny dla inwestorów, przy czym dostrzegana jest **potrzeba rozwoju przedsiębiorczości i oferty inwestycyjnej, działania na rzecz uzbrajania terenów zgodnie z założeniami polityki planistycznej.**

Wnioski:

- Corocznie w Gminie przybywa podmiotów gospodarczych, przewyższając tym samym podmioty wyrejestrowujące swoją działalność.
- Typowym dla Gminy, jak również powiatu nakielskiego pozostaje rozwój sektora MŚP, w tym znaczny przyrost mikro i małych przedsiębiorstw. Wobec tak ujętej struktury, sektor gospodarczy nie stwarza dobrych warunków dla zwiększenia zatrudnienia. Przedsiębiorstwa zatrudniające zasadniczo do 50 pracowników stanowią niespełna 5% istniejących podmiotów. Na terenie Gminy nie funkcjonują duże przedsiębiorstwa.
- Dominującą branżą gospodarki lokalnej jest budownictwo, handel detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, działalność usługowa i przetwórstwo przemysłowe.
- Gminę charakteryzuje niska atrakcyjność lokalizacyjna dla nowych przedsiębiorstw, co determinowane jest względnie niską dostępnością komunikacyjną i ograniczonymi połączeniami z większymi ośrodkami przemysłowymi.
- Obszar Gminy charakteryzuje się względnie dobrymi warunkami dla rozwoju rolnictwa – obszar gleb najwyższych klas I-III obejmuje 337,08 km², zaś gleby klas IIIa i IIIb zajmują powierzchnię równą 7 006,67 km² i znajdują się głównie w południowej części jednostki samorządowej.
- Znaczącym zagrożeniem dla rozwoju rolnictwa gminnego jest susza rolnicza.
- Dostępność terenów inwestycyjnych na terenie Gminy jest znacznie ograniczona. Obecna oferta obejmuje szereg działek objętych MPZP, których przeznaczenie wskazuje na zabudowę mieszkaniową jednorodziną z dopuszczeniem drobnych usług, zabudowy usługowej z dopuszczeniem mieszkalnictwa, zabudowy usługowej, produkcyjnej oraz składów i magazynów oraz dwa tereny inwestycyjne na terenie Miasta.

1.4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Infrastruktura mieszkaniowa

Obserwowany w Gminie rozwój mieszkalnictwa jest wynikiem wzrastającej liczby budynków mieszkalnych i mieszkań. Corocznie odnotowuje się zmniejszenie przeciętnej liczby osób przypadającej na 1 mieszkanie. O ile liczba mieszkań corocznie wzrasta i mogłoby to świadczyć o pozytywnym trendzie, to jednak na ogólny wynik wpływ ma również obecna sytuacja demograficzna, ukazująca zmniejszającą się liczbę mieszkańców Gminy. Przy utrzymaniu wskazanej tendencji, rynek mieszkaniowy w nieodległym czasie może dojść do poziomu nasycenia.

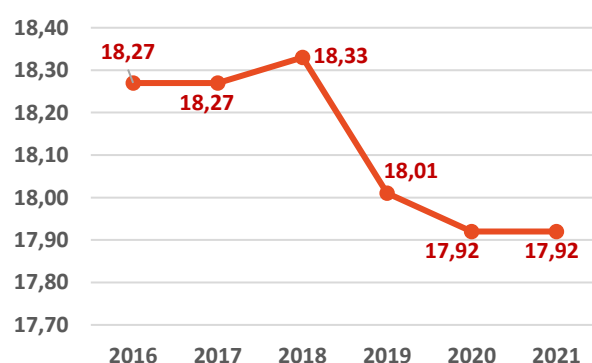
Średnia powierzchnia użytkowa mieszkania wynosiła w 2020 roku średnio 74,7m², i jest zbliżona do średniej powiatowej (74,9 m²) oraz przewyższa wartość dla województwa kujawsko-pomorskiego (70,8 m²). Wskaźnik opisujący powierzchnię użytkową mieszkania przypadającą na jednego mieszkańca w Gminie wynosi 22,7 m² i jest niższy od przeciętnej powierzchni użytkowej na mieszkańca w powiecie nakielskim (23,5), jak również w województwie (26,4).

Mieszkania na terenie Gminy w znacznej większości posiadają podłączenie do podstawowych mediów. Centralne ogrzewanie znajduje się w 69,6% mieszkań, natomiast do gazu sieciowego podłączonych jest jedynie 37,3%. Stopień wyposażenia, zwłaszcza w gaz sieciowy, jest uzależniony od położenia mieszkania - w mieście zauważalne są wyższe wskaźniki wyposażenia mieszkań w instalacje niż ma to miejsce na wsi, co wynika m.in. z gęstości zaludnienia i rozłożenia budynków mieszkalnych w przestrzeni. Do instalacji gazu sieciowego na obszarach wiejskich podłączonych jest jedynie 0,9% mieszkań, podczas gdy w mieście 93%. Wobec powyższego, podstawowe potrzeby mieszkańców **Gminy Kcynia w zakresie zaopatrzenia w instalacje techniczno-sanitarne są zaspokajane w znacznym stopniu, z przewagą obsługi mieszkańców obszarów miejskich.**

Infrastruktura wodno-ściekowa

93,4% budynków mieszkalnych podłączonych jest do sieci wodociągowej – odpowiednio 89,3% w mieście oraz 95,3% na wsi, i tylko 29,2% do sieci kanalizacyjnej – 83,2% w mieście oraz 3,7% na wsi. Tak zastana **dysproporcja** uwarunkowana może być rozproszoną zabudową obszarów wiejskich i nieopłacalnością ekonomiczną rozbudowy sieci kanalizacyjnej. Rozwiązaniem zastępującym możliwość przyłączenia do sieci kanalizacyjnej jest stosowanie indywidualnych systemów kanalizacji w miejscach, gdzie budowa sieci nie ma ekonomicznego uzasadnienia.

Rycina 6. Relacja sieci wodociągowej do sieci kanalizacyjnej w Gminie w latach 2016-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

Gmina podejmuje działania zmierzające do zapewnienia mieszkańcom w jak największym stopniu dostępu do sieci wodno-kanalizacyjnej, o czym świadczy **rosnąca długość wodociągowej sieci rozdzielczej oraz wzrost liczby przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania.** Część miasta oraz wsi Żurawia i Grocholin włączone są do Aglomeracji Kcynia,

obejmującej mieszkańców na poziomie 4 128 osób z dostępem do oczyszczalni ścieków w miejscowości Kcynia. Aglomeracja obejmuje obszary, na których wykonanie sieci kanalizacyjnej jest uzasadnione finansowo i technicznie, co determinuje konieczność zapewnienia podłączenia do sieci kanalizacji sanitarnej co najmniej mieszkańcom z terenu aglomeracji. W skali gminnej **nie odnotowuje się zmian w zakresie długości czynnej sieci kanalizacyjnej**, jednak nie wynika to z zaniechania takich inwestycji, ale związane jest z obowiązującymi przepisami prawa i ekonomicznym uzasadnieniem. Zwiększa się natomiast liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania, co wskazuje na zwiększenie ilości ścieków bytowych odprowadzanych siecią kanalizacyjną oraz ilość oczyszczonych ścieków. Liczba osób korzystających z sieci kanalizacyjnej nie ulegała znacznym wahaniom i wynosiła niecałe 30% ogółu społeczeństwa. Widoczny jest tylko niewielki wzrost na obszarze miasta, co jest związane z nowymi inwestycjami i podłączeniami.

Sieć gazowa i zaopatrzenie w ciepło

Sieć doprowadzona jest do miejscowości: Kcynia oraz Malice. Na teren Gminy Kcynia gaz dostarczany jest gazociągiem wysokiego ciśnienia relacji Latkowo – Nakło nad Notecią. W perspektywie lat 2016-2020 nastąpił wzrost długości czynnej sieci o 7,24%, i wzrost liczby czynnych przyłączy do budynków ogółem o 4,68%.

Na terenie Gminy **nie występuje sieć ciepłownicza**, a głównym sposobem ogrzewania budynków mieszkalnych są indywidualne źródła ciepła oraz kotłownie nadal wielokrotnie wykorzystujące nieefektywne źródła ciepła, w tym kotłownie węglowe i miałowe.

Infrastruktura drogowa

Infrastruktura drogowa Gminy Kcynia oparta jest w zasadniczej większości o drogi gminne, powiatowe i wojewódzkie. **Obecny stan dróg wymaga modernizacji i remontu**. Po drogach przemieszcza się coraz więcej samochodów i innych środków transportu, co wpływa na postępujący poziom wyeksploatowania jezdni i dróg. Istotnym uwarunkowaniem sieci drogowej Gminy Kcynia jest również brak obwodnicy, która pozwoliłaby na przeniesienie głównego ruchu drogowego i transportowego poza centrum miasta, przyczyniając się tym samym do zwiększenia bezpieczeństwa ruchu drogowego, poprawy jakości środowiska i eliminacji hałasu komunikacyjnego. Ponadto, przy drogach brakuje infrastruktury przydrożnej, w tym uregulowanych poboczy, chodników, oświetlenia ulicznego, czy też spójnej sieci ścieżek rowerowych.

Tabela 5. Długość dróg dla rowerów na terenie Gminy Kcynia w latach 2016-2020

	Jednostka miary	2016	2017	2018	2019	2020
drogi dla rowerów ogółem	km	0,7	3,5	5,4	6,6	6,6
będących pod zarządem starostwa	km	0,7	3,5	5,4	6,6	6,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Mimo, iż Gmina Kcynia na tle gmin ościennych charakteryzuje się jednym z wyższych wyników w zakresie rozwoju sieci dróg rowerowych, to **istniejące drogi rowerowe pozostają pod władztwem Powiatu z uwagi na położenie wzdłuż dróg powiatowych**. Pomimo osiągniętego poziomu, **Gmina nie dysponuje spójną siecią ścieżek rowerowych**, którą mogliby podróżować nie tylko turyści

i odwiedzający Gminę, ale przede wszystkim mieszkańcy. Przeniesienie ruchu rowerowego na wyznaczone szlaki znacząco poprawiłoby poziom bezpieczeństwa drogowego, w tym użytkowników niechronionych.

Przez teren Gminy przebiegają również **dwie linie kolejowe**: numer 356 Poznań Wschód - Bydgoszcz Główna i numer 281 Oleśnica – Chojnice, z czego linia numer 356 jest nieczynna, a linia numer 281 obsługuje wyłącznie transport towarowy. Trwają obecnie prace dotyczące rewitalizacji linii kolejowej nr 281, natomiast dla linii kolejowej nr 356 (odcinek do Kcyni) trwają prace związane z przygotowaniem projektu jej rewitalizacji.

W ramach umów zawartych pomiędzy Gminą a podmiotem prywatnym – Przedsiębiorstwem Komunikacji Samochodowej w Bydgoszczy, realizowane są zadania z zakresu **komunikacji publicznej pomiędzy poszczególnymi miejscowościami gminnymi**. Na terenie Gminy Kcynia przewozy pasażerskie realizuje również prywatny przedsiębiorca. Przewóz pasażerów mikrobusami odbywa się na trasie Kcynia – Nakło i Kcynia – Bydgoszcz.

Wnioski:

- Na terenie Gminy obserwowana jest wzrastająca dostępność lokali mieszkalnych, determinowana przyrostem liczby mieszkań oraz spadkową tendencją demograficzną.
- Mieszkania w znacznej większości posiadają podłączenie do podstawowych mediów. Centralne ogrzewanie znajduje się w 69,6% mieszkań, natomiast do gazu sieciowego podłączonych jest 37,3%, z czego na obszarach wiejskich jedynie 0,9% mieszkań.
- 93,4% budynków mieszkalnych podłączonych jest do sieci wodociągowej – odpowiednio 89,3% w mieście oraz 95,3% na wsi, i tylko 29,1% do sieci kanalizacyjnej – 82,5% w mieście oraz 3,7% na wsi. Obserwuje się rosnącą długość wodociągowej sieci rozdzielczej oraz wzrost liczby przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania, a także stały poziom długości czynnej sieci kanalizacyjnej.
- Występuje znaczna dysproporcja pomiędzy podłączeniem do mediów budynków na obszarach miejskich i wiejskich, co wynika z rozproszenia zabudowy wiejskiej i nieopłacalności ekonomicznej w przypadku budowy sieci kanalizacyjnej. Dlatego powszechnie stosowanym rozwiązaniem na obszarach wiejskich są indywidualne systemy kanalizacji.
- Brak sieci ciepłowniczej w Gminie.
- System dróg gminnych wymaga modernizacji, przebudowy oraz uzupełnienia o infrastrukturę towarzyszącą: chodniki, ścieżki rowerowe, oświetlenie uliczne, regulację poboczy, oznakowanie.
- Brak spójności i niewykorzystany potencjał endogeniczny na cele rozwoju infrastruktury rowerowej.
- Pozytywne działania w zakresie zmiany i rewitalizacji linii kolejowych, prowadzące do przywrócenia transportu kolejowego, przy jednoczesnej potrzebie intensyfikacji tempa przywracania do życia linii kolejowych 281 i 356.
- Dostępność komunikacji publicznej umożliwiającej przemieszczanie się w relacjach wewnątrz gminy, jak i w relacjach zewnętrznych, w tym możliwe połączenie obsługujące transport zbiorowy z miastem Bydgoszcz.

1.5. KULTURA, SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

Zakres działań kulturalnych oraz mających na celu upowszechnianie kultury leży w rękach gminnych instytucji samorządowych oraz instytucji kultury, do jakich należy Gminne Centrum Kultury i Biblioteki im. Klary Prillowej w Kcyni. Instytucja prowadzi **rozległą i atrakcyjną ofertę kulturalną, uwzględniającą potrzeby kulturalne i rozwojowe wszystkich mieszkańców**, w tym dzieci, osób starszych czy osób dorosłych i młodzieży.

Oferta aktywności kulturalnych dedykowana jest wszystkim mieszkańcom Gminy, jak również osobom odwiedzającym region. W ramach stałych zajęć aktywizacyjnych pozostają m.in. zajęcia rękodzielnicze, rzeźbiarskie w drewnie i w glinie, malarskie, gimnastyczne i sportowe, czytelnicze w postaci Dyskusyjnego Klubu Książki oraz zajęcia przeznaczone dla seniorów, takie jak Uniwersytet Trzeciego Wieku czy klub „Aktywny Senior”.

Mieszkańcy Gminy są zainteresowani ofertą kulturalną, czego bezpośrednim efektem jest **wzrastająca liczba uczestników wydarzeń kulturalnych** organizowanych przez gminne jednostki. Pomimo znaczącego spadku wartości wskaźnika w 2020 roku, od 2021 roku odnotowuje się wzrost zainteresowania, co może świadczyć o potrzebie dalszego udoskonalania i rozwijania oferty kulturalnej.

Zauważanym trendem jest **wzrastająca liczba czytelników** korzystających z zasobów bibliotecznych zarówno w obrocie wewnętrznym, jak i zewnętrznym, co wskazuje na potrzebę utrzymania i kontynuacji podejmowanych działań na rzecz promocji czytelnictwa. Wskaźnik opisujący liczbę bibliotek publicznych na 10 tys. ludności przyjmuje wartość 2,3, podczas gdy dla powiatu nakielskiego jedynie nieznacznie więcej – 2,6, zaś dla województwa kujawsko-pomorskiego równy jest poziomowi 1,9. Ponadto na 1000 ludności w Gminie przypada 59 czytelników, co stanowi wzrost względem lat poprzednich.

Poza Gminnym Centrum Kultury i Biblioteki im. Klary Prillowej w Kcyni, działalność kulturalną prowadzą również placówki edukacyjne oraz Muzeum Przyrody i Łowiectwa w Turzynie, jak również różnorodne stowarzyszenia i organizacje działające w celu promocji, upowszechniania i ochrony istniejącego dziedzictwa kulturowego.

Na terenie Gminy znajdują się licznie **zachowane zasoby dziedzictwa historycznego w postaci zabytków nieruchomych** mających postać zespołów parkowo-pałacowych, obiektów sakralnych, cmentarzy oraz obiektów prezentujących styl dawniej realizowanego handlu, mieszkalnictwa, edukacji czy religii. Charakterystycznym elementem kcyńskiej zabudowy gminnej są zachowane pozostałości budynków o konstrukcji szachulcowo-drewnianej oraz schrony obronne z czasu przygotowań do II wojny światowej. Zachowane zasoby świadczą o wysokiej wartości historycznej regionu i bogatych zasobów kulturowych regionu Pałuki, na terenie którego znajduje się Gmina. Istotnym ograniczeniem dla budowy atrakcyjnej i w pełni dostępnej oferty kulturalnej nawiązującej do zachowanego dziedzictwa kulturowego jest niedostępność niektórych zabytków dla osób zwiedzających.

Turystycznie Gmina jest przykładem destynacji z przeznaczeniem jednodniowym lub weekendowym, gdyż na obszarze Gminy pomimo wysokich walorów przyrodniczych, kulturowych i rekreacyjnych, **baza noclegowa opiera się wyłącznie na gospodarstwach agroturystycznych**. Z uwagi na położenie, Gmina jest również **względnie dobrą lokalizacją dla dalszych podróży i zwiedzania większych ośrodków miejskich**, takich jak Inowrocław, Bydgoszcz czy Toruń i Poznań, przy założeniu, że zwiedzający

podróżują własnym środkiem komunikacji. Lokalne zasoby turystyczne promują nie tylko lokalni samorządowcy, ale również organizacje społeczne, w tym m.in. Koło Turystyki Górskiej im. Klimka Bachledy, działające przy Zakładzie Poprawczym w Kcyni.

Znacznym deficytem jest **ograniczona infrastruktura służąca rozwojowi turystyki i rekreacji aktywnej**. Gmina charakteryzuje się bogatymi i pięknymi walorami krajobrazowo-twórczymi i endogenicznymi, jednak nie są one wykorzystywane na cele turystyczne i rekreacyjne. Zauważany przez mieszkańców jest **brak ścieżek rowerowych, zaś istniejące oceniane są jako niespójne i niewystarczające**. Ponadto brakuje ławek, stołów i miejsc pozwalających na odpoczynek w otoczeniu natury. Również w obszarze miejskim dostrzega się braki w zakresie zielonych enklaw i skwerów, mogących służyć jako miejsce odpoczynku, rekreacji i spotkań grup społecznych.

W aspekcie sportu i aktywności fizycznej zauważa się **względnie dobrą jakość infrastruktury sportowej**, opartą o boiska, sale gimnastyczne, boisko ORLIK w Kcyni, place zabaw i siłownie zewnętrzne. Niemniej jednak, corocznie dostrzega się wzrost zainteresowania aktywnością fizyczną, co wiąże się ze znacznym wyeksploatowaniem istniejących zasobów i koniecznością ich modernizacji wraz z uzupełnieniem sieci infrastrukturalnej o miejscowości sołeckie, w których dostrzega się wyraźny brak zaplecza sportowego. Dostrzegana jest zatem potrzeba podnoszenia standardu technicznego wraz z lokowaniem miejsc rekreacyjno-wypoczynkowych, w tym placów zabaw w kolejnych miejscowościach oraz infrastruktury tematycznej, w tym ścieżek edukacyjnych, pieszych oraz elementów pozwalających na rozwój aktywności fizycznej. Wysoka aktywność fizyczna mieszkańców przejawia się w licznych sekcjach sportowych szkolnych oraz klubach, organizujących lokalną społeczność w różnym wieku.

Wnioski:

- Wysokie walory kulturowe, w tym licznie zachowane zabytki nieruchome prezentujące zespoły parkowo-pałacowe, obiekty sakralne, obiekty pochodzące z okresu II wojny światowej oraz przykłady zachowanego budownictwa mieszkalnego, świadczą o bogatej historii Kcyni i regionu Pałuk.
- Ograniczona dostępność do istniejących zasobów dziedzictwa kulturowego dla zwiedzających, brak programów zwiedzania, tras turystycznych, przewodników.
- Charakterystyczna dla Gminy jest turystyka jednodniowa, co determinowane jest ograniczoną bazą noclegową, opartą wyłącznie o gospodarstwa agroturystyczne.
- Atrakcyjna i uwzględniająca potrzeby kulturalne mieszkańców oferta realizowana przez gminne jednostki kulturalne, placówki edukacyjne oraz organizacje i stowarzyszenia.
- Wzrastająca liczba uczestników wydarzeń kulturalnych, co świadczy o wysokiej aktywności mieszkańców, zainteresowaniu kulturą regionalną i jej promocją w relacjach zewnętrznych.
- Wzrastająca liczba czytelników korzystających z lokalnych zasobów bibliotecznych.
- Ograniczone możliwości rekreacji i turystyki aktywnej wynikające z braków infrastrukturalnych – brak ścieżek rowerowych, szlaków pieszych, infrastruktury pozwalającej na odpoczynek, zielonych enklaw służących odpoczynkowi i rekreacji.
- Nierównomierny dostęp do infrastruktury sportowej w skali Gminy.

2. PODSUMOWANIE BADANIA ANKIETOWEGO

Z uwagi na zastosowanie modelu partycypacyjnego w opracowaniu niniejszego dokumentu, przeprowadzono badanie ankietowe, którego celem była ocena obecnych warunków i jakości życia wraz ze wskazaniem lokalnego zapotrzebowania na realizację inwestycji i podejmowanie działań przyczyniających się do rozwoju Gminy Kcynia. W przeprowadzonym badaniu ukazano ocenę obecnych rozwiązań i zadań inwestycyjnych, mających charakter strategiczny dla rozwoju jednostki, z punktu widzenia mieszkańców Gminy.

Badanie ankietowe otwarte było dla ogółu społeczności w terminie od dnia 18.07.2022 roku do dnia 05.08.2022 roku i składało się z 14 pytań, na które możliwe było udzielenie odpowiedzi w formule jednokrotnego wyboru, wielokrotnego wyboru, wskazania konkretnej odpowiedzi własnej oraz skalowania potencjału. W badaniu udział wzięło jedynie 62 ankietowanych, udzielając odpowiedzi na wszystkie postawione pytania. Z uwagi, iż liczba ankietowanych stanowiła jedynie ułamkową wartość ogółu mieszkańców Gminy, w Strategii Rozwoju Gminy Kcynia zamieszczono jedynie podsumowanie, opisujące pożądane kierunki rozwoju, zaś szczegółowy Raport pozostaje w zbiorach Urzędu Miejskiego w Kcyni.

W ramach najważniejszych aspektów, będących wynikiem badania ankietowego pozostają:

- **obecna jakość życia w Gminie oceniana jest raczej źle, w kierunku oceny przeciętnej.** Wśród najwyższej ocenianych aspektów życia pozostaje:
 - dostępność i jakość edukacji przedszkolnej,
 - dostępność i jakość edukacji szkolnej,
 - bezpieczeństwo publiczne,
 - stan środowiska naturalnego,
- **w sferze społecznej** do najważniejszych problemów zaliczono:
 - niewystarczający dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej,
 - niewystarczająca dostępność do form opieki nad dzieckiem, w tym głównie do form żłobkowych i opieki nad dzieckiem do 3 roku życia,
 - niedostosowana oferta usług terapeutycznych, opiekuńczych, aktywizujących i wspierających,
 - postępujące problem niesamodzielności społecznej,
- **w sferze kulturalnej i turystyczno- rekreacyjnej** wskazano takie potrzeby jak:
 - dalsza rewitalizacja przestrzeni gminnej,
 - inwestycje w zaplecze kulturalne i rekreacyjne,
 - opracowanie i promocja turystycznych tras (pieszych, rowerowych),
 - dalsze zagospodarowanie doliny Noteci i wykorzystywanie jej jako atrakcyjnej enklawy turystycznej i rekreacyjnej,
 - poprawa infrastruktury turystycznej, w tym głównie bazy noclegowej,
- **w sferze gospodarczej**, jako sytuację o znamionach problemu najczęściej wskazywano:
 - brak zagospodarowania przestrzeni gminnej pod inwestycje,
 - niski kapitał zawodowy i przedsiębiorczy,
 - brak miejsc zatrudnienia w Gminie,

- brak wsparcia działających przedsiębiorców, w tym pomijanie realizacji działań marketingowych i promujących lokalnych przedsiębiorców,
- dla **sfery przestrzennej i infrastrukturalnej** wyróżniono najistotniejsze potrzeby, dotyczące:
 - rozbudowy sieci ścieżek rowerowych, szlaków pieszych wraz ze zwiększeniem spójności już istniejących,
 - budowy obwodnicy dla miasta Kcyni,
 - podniesienia jakości dróg oraz jakości połączeń komunikacyjnych, w tym zarówno osobowych, jak i wznowienia połączeń kolejowych z dużymi ośrodkami miejskimi,
 - rozbudowy parkingów, głównie na obszarach miasta i podniesienia jakości infrastruktury okołodrogowej,
 - rekultywacji zbiorników i cieków wodnych,
 - wspierania wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Wśród zidentyfikowanych potrzeb inwestycyjnych i kierunków, w jakich powinny podążać dalsze działania gminne pozostaje kontynuacja działań ustalonych w poprzednio obowiązującej Strategii z koniecznością zwrócenia większej uwagi na takie działania jak:

- poprawa jakości i standardu przemieszczania się w relacjach wewnątrzgminnych, jak i w relacjach zewnętrznych, przy czym dotyczy to zarówno modernizacji i rozbudowy istniejącej infrastruktury drogowej i kolejowej, jak również zwiększenia mobilności mieszkańców poprzez umożliwienie połączeń komunikacyjnych z innymi, większymi ośrodkami miejskimi,
- rozbudowa i modernizacja infrastruktury okołodrogowej (zwiększenie ilości miejsc parkingowych, uzupełnienie oświetlenia ulicznego i rozbudowa chodników oraz ciągów pieszo-rowerowych),
- budowa spójnej sieci ścieżek rowerowych, łączących obszary miasta z obszarami wiejskimi,
- zwiększenie atrakcyjności terenów inwestycyjnych, ich uzbrojenie i zagospodarowanie w celu stworzenia oferty inwestycyjnej Gminy (strefy ekonomicznej) pozwalającej na lokowanie nowego kapitału, co bezpośrednio wpłynęłoby na zwiększenie szans zatrudnieniowych dla mieszkańców,
- uzbrojenie działek pod cele mieszkaniowe wraz z projektem przestrzeni zielonych,
- zwrócenie szczególnej uwagi na lokalny rynek pracy i wsparcie lokalnych przedsiębiorców w możliwej dywersyfikacji i rozwoju,
- dążenie do lokowania nowych działalności gospodarczych na terenie Gminy,
- zwiększenie udziału turystyki w lokalnej gospodarce, w tym opracowanie i promocja atrakcyjnej oferty turystycznej, zwiększenie bazy noclegowej i upowszechnianie produktu lokalnego,
- poprawa dostępności do oferty rekreacyjnej i sportowej dla wszystkich grup wiekowych, z uwzględnieniem zwiększenia oferty skierowanej dla osób dorosłych,
- zapewnienie dostępności do opieki żłobkowej,
- poprawa standardu infrastruktury szkolnej i sportowej na terenie Gminy,
- poprawa i dążenie do zachowania spójności w zakresie lokowania infrastruktury sportowej na obszarze całej Gminy,
- dążenie do zwiększenia udziału energii produkowanej przez odnawialne źródła energii,
- dążenie do zwiększenia atrakcyjności Gminy względem zatrzymania osób młodych w Gminie i stworzenie warunków do rozwoju osobistego, zawodowego i rodzinnego,
- rozbudowa infrastruktury sieciowej, w tym w szczególności na obszarach wiejskich.

3. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest powszechnie wykorzystywanym instrumentem podczas wskazywania silnych i słabych stron jednostki samorządu terytorialnego, wspierając się również o szanse (potencjały i korzystne tendencje) i zagrożenia płynące z otoczenia zewnętrznego. Nazwa techniki pochodzi od pierwszych liter angielskich słów. Szczegółowo analiza SWOT polega na rozważeniu:

- *Sił (Strengths)* – **mocnych stron** – czynników wewnętrznie pozytywnych – atutów, które w sposób pozytywny wyróżniają z otoczenia, tworzących podstawy dla rozwoju, podnoszących atrakcyjność i konkurencyjność w oczach mieszkańców, inwestorów, osób odwiedzających,
- *Słabości (Weaknesses)* – **słabych stron** – czynników wewnętrznie negatywnych – konsekwencji ograniczeń zasobów, mających negatywny wpływ na rozwój jednostki lub utrudniających realizację zamierzeń, obniżających pozycje zarówno w oczach mieszkańców, jak i inwestorów zewnętrznych,
- *Szans (Opportunities)* – **czynników zewnętrznie pozytywnych** – zjawisk i tendencji w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane stają się impulsem do rozwoju, cechy makrootoczenia, które sprzyjają rozwojowi Gminy,
- *Zagrożeń (Threats)* – **czynników zewnętrznie negatywnych** – wszystkich czynników zewnętrznych, które postrzegane są jako bariery rozwoju, cechy makrootoczenia, które mogą spowolnić rozwój Gminy.

Czynniki usystematyzowane jako mocne i słabe strony Gminy Kcynia traktowane są jako wewnętrzne uwarunkowania odnoszące się bezpośrednio do zasobów i problemów istniejących na jej obszarze. Szanse i zagrożenia traktowane są jako uwarunkowania zewnętrzne, których zaistnienie w otoczeniu Gminy może na nie oddziaływać, przyczyniając się do wzmocnienia silnych stron, bądź też do ograniczenia lub wyeliminowania słabych stron.

Opracowana Analiza SWOT została sporządzona na podstawie

- przeprowadzonej diagnozy strategicznej Gminy i jej podsumowania,
- wyników badań ankietowych przeprowadzonych w terminie od 18.07.2022 r. do 5.08.2022 r.,
- danych statystycznych i danych Gminy Kcynia oraz jej jednostek organizacyjnych.

Tabela 6. Analiza SWOT

Mocne Strony	Słabe Strony
<ul style="list-style-type: none">— dostępność zasobów kruszyw naturalnych, surowców ilastych i ceramiki na terenie Gminy,— stopniowa poprawa stosunków wodnych,— bogate walory przyrodnicze, w tym pokrycie obszaru Gminy formami ochrony przyrody,— bieżące zagospodarowywanie i oczyszczanie lasów,— wysoka przydatność rolnicza obszarów gminnych,— sprzyjające warunki klimatyczne i glebowe dla rozwoju rolnictwa,— stały poziom lesistości,— podnoszone standardy cieplne i wyższa efektywność energetyczna budynków publicznych i mieszkalnych,	<ul style="list-style-type: none">— niskie pokrycie terenu gminnego miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego,— północna część Gminy objęta reżimem szczególnego zagrożenia powodzią,— niewystarczające działania z zakresu przeciwdziałania skutkom suszy, w tym również melioracyjne i zadania z zakresu retencji,— słaby stan ilościowy i chemiczny wód podziemnych wraz z zagrożoną oceną nieosiągnięcia celów środowiskowych,— obszar Gminy objęty silnym zagrożeniem suszą— zanieczyszczenie powietrza powodowane przekroczeniem dopuszczalnego poziomu ozonu i pyłów,

<ul style="list-style-type: none"> — zmniejszające się zanieczyszczenie powietrza w wyniku ograniczania w stosowaniu nieefektywnych rozwiązań cieplnych, — różnorodna i rozwinięta sieć placówek edukacyjnych, zapewniających dostęp do opieki przedszkolnej, szkoły podstawowej i ponadpodstawowej, — oferta edukacyjna uwzględniająca dzieci i młodzież niepełnosprawną intelektualnie i ruchowo, — ustabilizowana jakość edukacji gminnej, — wysoka aktywność społeczna i obywatelska, — zaangażowanie mieszkańców w działalność organizacji pozarządowych, — systematyczny spadek liczby osób pobierających świadczenia środowiskowej pomocy społecznej, — działania gminne, realizowane przez MGOPS oraz przy współpracy PUP w Nakle nad Notecią na rzecz aktywizacji i reintegracji zawodowej, — wzrastająca liczba podmiotów gospodarczych, — potencjał do rozbudowy przedsiębiorczości w skali lokalnej, — sprzyjający klimat przedsiębiorczy, o czym świadczy coroczna nadwyżka podmiotów rejestrowanych nad zawieszanymi i zamykanymi, — obecność przedsiębiorstw zapewniających zatrudnienie na terenie Gminy, — obserwowany rozwój mieszkalnictwa, — wyposażenie mieszkań w podstawowe media, — wysoki poziom zwodociągowania Gminy, — bieżące działania na rzecz modernizacji infrastruktury drogowej, — dostępność transportu kolejowego (towarowego), — autobusowa komunikacja zbiorowa na terenie Gminy, zapewniająca mobilność mieszkańców, — rozbudowana oferta kulturalna i edukacyjna Gminnego Centrum Kultury i Biblioteki im. Klary Prillowej, — wzrastająca liczba uczestników wydarzeń kulturalnych, — wzrastająca liczba czytelników w Gminie, — bogate walory kulturowe i historyczne Gminy, — promocja gminy i tworzenie marki regionu na bazie dostępnych produktów, — rozbudowana infrastruktura sportowa w Kcyni, — aktywna działalność sportowa organizacji społecznych, — aktywne pozyskiwanie źródeł zewnętrznych dla kolejnych inwestycji, — stabilna sytuacja finansowa Gminy, — wzrastający udział OZE, — położenie w regionie doliny Noteci wraz z możliwością wykorzystywania jej jako atrakcyjnej enklawy turystycznej i rekreacyjnej. 	<ul style="list-style-type: none"> — wzrastająca masa odpadów komunalnych, — ujemny przyrost naturalny, — ujemne saldo migracji, w tym odpływ młodych ludzi z obszaru Gminy, — spadkowa tendencja demograficzna, — wzrastająca liczba seniorów, — postępujące zjawisko starzejącego się społeczeństwa, — brak dostosowanej infrastruktury aktywizującej seniorów, — spadek liczby udzielanych porad medycznych, — niewystarczająco atrakcyjna oferta edukacyjna, — brak żłobków, klubów dziecięcych i form opieki nad dzieckiem do 3 roku życia, — obserwowane problemy w edukacji językowej i matematycznej, — niewystarczające dostosowanie zaplecza szkolnego do potrzeb edukacyjnych dzieci i młodzieży, — corocznie niższa zdawalność egzaminu maturalnego w Liceum Ogólnokształcącym w Kcyni, — wysokie uzależnienie codziennego bytu od świadczeń pomocy społecznej, — wysoki poziom bezrobocia, — przeważająca liczba kobiet i osób młodych w wieku pomiędzy 25 a 34 r.ż. wśród osób bezrobotnych, — powielanie przekonań kulturowych i utrwalonych wzorców rodzinnych i społecznych jako jedna z podstawowych przyczyn bezrobocia — brak zaangażowania i chęci do podejmowania pracy oraz utrwalanie zastanych wzorców, — zauważane braki w wyposażeniu miejsc publicznych w monitoring, — niska świadomość z zakresu edukacji komunikacyjnej i BRD, — ograniczona atrakcyjność inwestycyjna obszaru Gminy — dominująca przewaga mikroprzedsiębiorstw, — żadna z dróg na terenie Gminy nie ma klasy drogi ekspresowej, — główny tranzyt i ruch drogowy odbywający się przez centrum miasta Kcyni, — dysproporcja w zakresie podłączenia do gazu sieciowego pomiędzy obszarem miasta a obszarami wiejskimi, — niski poziom podłączenia budynków do sieci kanalizacyjnej, — niska opłacalność ekonomiczna budowy sieci kanalizacyjnej na obszarach wiejskich, gdzie zabudowa jest rozproszona,
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> — brak sieci ciepłowniczej na terenie Gminy, — Gmina nie dysponuje spójną siecią ścieżek rowerowych, — niski stan infrastruktury drogowej i towarzyszącej, — niska dostępność usług noclegowych dla osób przyjezdnych, — dysproporcja w zakresie dostępności do obiektów sportowych pomiędzy miastem a obszarami wiejskimi, — niewystarczające możliwości pozyskiwania środków pozabudżetowych (krajowych i UE)
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> — potencjał do rozbudowy infrastruktury mieszkaniowej, — możliwość pozyskania i wykorzystania środków unijnych w ramach nowej perspektywy finansowej UE 2021-2027, — rozwój współpracy sektora publicznego, prywatnego oraz społecznego, w tym z organizacjami pozarządowymi, — wykorzystanie nowych i innowacyjnych technologii, — nawiązanie trwałej współpracy z innymi ośrodkami samorządowymi w regionie, w Polsce oraz poza nią, — nawiązanie i rozwój współpracy z Wielkopolską, — rozwój świadomości i aktywności społecznej, — prowadzenie aktywnej polityki proekologicznej, — wykorzystywanie doświadczeń i dobrych praktyk wdrażanych przez inne samorzady zarówno w Polsce, jak i w Europie, — aktywna promocja Gminy i zbudowanie jej silnej pozycji konkurencyjnej w regionie i poza nim. 	<ul style="list-style-type: none"> — prognozowany spadek liczby mieszkańców — postępujący trend dalszego starzenia się społeczeństwa, — postępujące powielanie wzorców społecznych opartych o niesamodzielność ekonomiczną, osobistą i rodzinną, — trwałe migracje mieszkańców Gminy poza jej obszar, — zmniejszanie się opłacalności prowadzenia działalności rolniczej, — wzrost poziomu bezrobocia, — ograniczenie środków finansowych na realizację zadań publicznych, — niekorzystne zmiany w polityce podatkowej kraju, — zmniejszające się dochody Gminy lub zwiększające ponoszone koszty, — postępująca inflacja, — postępujący kryzys gospodarczy kraju, — brak zainteresowania przyszłych inwestorów, — rozwijająca się epidemia koronawirusa COVID-19 i jej wielopoziomowe konsekwencje dla społeczności lokalnej oraz gospodarki Gminy, — ograniczenie dostępności do środków unijnych w ramach nowej perspektywy finansowej UE 2021-2027, — postępujące zmiany klimatu oraz degradacja środowiska naturalnego i przyrodniczego przez działalność człowieka

Źródło: opracowanie własne

4. ZAŁOŻENIA STRATEGICZNE GMINY KCYNIA

4.1. MISJA I WIZJA GMINY KCYNIA

Wizja rozwoju jest opisem pożądanego stanu rzeczywistości lokalnej w perspektywie do 2031 roku. Określa stan docelowy, do którego dążyć będzie cała wspólnota samorządowa, w tym władze gminne, mieszkańcy oraz pozostałe grupy interesu, wykorzystując przy tym dostępne możliwości oparte na potencjałach, atutach i szansach pojawiających się dla rozwoju lokalnego. Wyrazem wizji jest prognostyczne spojrzenie na Gminę, określające cel, do którego zmierza wraz ze wskazaniem zasadniczych kierunków działania, niezbędnych dla rozwoju lokalnego Gminy Kcynia.

Określając wizję Gminy Kcynia wzięto pod uwagę następujące czynniki

- uwarunkowania wewnętrzne określone jako mocne i słabe strony, ujęte w Analizie SWOT,
- uwarunkowania zewnętrzne, ujęte w formie szans i zagrożeń zdefiniowanych w Analizie SWOT,
- założenia strategiczne wynikające z obowiązujących dokumentów wyższego rzędu, w tym przede wszystkim założenia wynikające ze strategii wojewódzkiej,
- propozycje, potrzeby i postulaty zgłaszane przez mieszkańców w ramach przeprowadzonego badania ankietowego,
- dostępne instrumenty i programy pozwalające na finansowanie działań podejmowanych w trosce z zrównoważony rozwój lokalny.

Wobec powyższego, wizja Gminy Kcynia brzmi:

Gmina Kcynia jest miejscem o wysokiej jakości życia, zapewniającym atrakcyjną ofertę kulturalną, rekreacyjną i turystyczną, ze zrównoważoną gospodarką, a jednocześnie dbającym o środowisko przyrodnicze i kulturowe. Kcynia – samorządem opierającym swój rozwój na utrwalonym ładzie przestrzennym, powszechnym bezpieczeństwie oraz współpracy lokalnej i regionalnej.

Strategia Rozwoju Gminy Kcynia na lata 2024-2031 jest dokumentem, w którym zdiagnozowano aktualną sytuację społeczno-gospodarczą i przestrzenną, zwracając uwagę zarówno na atuty i walory obszaru, jak również na obszary wymagające interwencji i poprawy. Proces tworzenia, a następnie realizacji założeń Strategii, jest procesem zmierzającym do osiągnięcia stanu pożądanego- docelowego, w którym zarówno obszar społeczny, gospodarczy, jak i przestrzenny charakteryzują się wysoką jakością, spójnością i kompleksowym, wzajemnym oddziaływaniem. Proces dojścia do takiego stanu opisuje misja, skoncentrowana na podstawowych wartościach i działaniach, poprzez realizację których możliwe będzie osiągnięcie ustalonej wizji. Wobec tego, **misją Gminy Kcynia** jest:

Misją Gminy jest dążenie do zrównoważonego rozwoju opartego o racjonalne działania w trosce o zapewnienie powszechnej dostępności do wysokiej jakości usług publicznych, w tym edukacji, zdrowia, pomocy społecznej czy kultury i rekreacji oraz wysoce rozbudowanej infrastruktury technicznej i drogowej, służącej zwiększeniu mobilności mieszkańców i spójności regionalnej.

4.2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Na bazie przeprowadzonej diagnozy strategicznej, opartej o analizę obszarową oraz w oparciu o rozpatrywane uwarunkowania zewnętrzne i zidentyfikowane sfery wymagające interwencji, ustalono cele strategiczne oraz odpowiadające im cele operacyjne i kierunki działań, dla których ustalone zostały również wskaźniki i rezultaty. Układ celów strategicznych i przyporządkowanych im celów operacyjnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Założenia strategiczne dalszego rozwoju Gminy Kcynia

Cele strategiczne			
Cel strategiczny I. Zintegrowane i aktywne społeczeństwo	Cel strategiczny II. Efektywna i konkurencyjna gospodarka lokalna	Cel strategiczny III. Kompleksowa infrastruktura publiczna, czyste środowisko i racjonalnie wykorzystywany potencjał endogeniczny	Cel strategiczny IV. Efektywna administracja lokalna zapewniająca utrzymanie ładu przestrzennego i sprawne zarządzanie Gminą
Cele operacyjne			
<p>Cel operacyjny I.1. Aktywna polityka senioralna</p> <p>Cel operacyjny I.2. Dostosowana oferta wspierająca osoby zagrożone wykluczeniem społecznym</p> <p>Cel operacyjny I.3. Wysoka jakość edukacji wraz z dostosowanym zapleczem infrastrukturalnym</p> <p>Cel operacyjny I.4. Atrakcyjna oferta kulturalno-turystyczna oraz sportowa i rekreacyjna Gminy</p> <p>Cel operacyjny I. 5. Atrakcyjna przestrzeń gminna sprzyjająca osiedlaniu się</p>	<p>Cel operacyjny II.2. Atrakcyjna oferta inwestycyjna Gminy</p> <p>Cel operacyjny II.2. Aktywni lokalni przedsiębiorcy</p> <p>Cel operacyjny II.3. Wysokorozwinięte i specjalistyczne rolnictwo</p>	<p>Cel operacyjny III.1. Powszechnie dostępna infrastruktura wodociągowa i kanalizacyjna</p> <p>Cel operacyjny III.2. Rozbudowany i spójny układ drogowy Gminy</p> <p>Cel operacyjny III.3. Zwiększona mobilność mieszkańców Gminy</p> <p>Cel operacyjny III.4 Dostępna i sprawna infrastruktura okołodrogowa</p> <p>Cel operacyjny III.5. Niskoemisyjna gospodarka lokalna</p> <p>Cel operacyjny III.6 Zagospodarowana i dostosowana przestrzeń publiczna</p>	<p>Cel operacyjny IV.1. Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu na terenie Gminy Kcynia</p> <p>Cel operacyjny IV.2. Zintegrowana i kompleksowa przestrzeń gminna</p> <p>Cel operacyjny IV.3. Skuteczna promocja i współpraca międzylokalna, regionalna i międzynarodowa</p>

Źródło: opracowanie własne

Cel strategiczny I. Zintegrowane i aktywne społeczeństwo

Realizacja celu strategicznego obejmuje szeroko zakreślone działania na rzecz zwiększenia jakości życia mieszkańców, w tym w szczególności grup społecznych zagrożonych wykluczeniem społecznym, do których należą seniorzy, osoby bezrobotne, niepełnosprawne czy długotrwale lub ciężko chore, a także rodziny niesamodzielne ekonomicznie. W ramach przedmiotowego celu ujęto również dostosowanie edukacji wraz z zapewnieniem jej wysokiej jakości, odpowiadającej istniejącemu zapotrzebowaniu i zwiększaniu aspiracji do rozwoju pasji i zainteresowań wśród dzieci i młodzieży. Elementem ujętym w ramach ukazanego celu jest także zwrócenie uwagi na działania dotyczące oferty kulturalnej, rekreacyjnej, sportowej i turystycznej, realizującej potrzeby społeczności lokalnej wraz z tworzeniem produktu lokalnego, w oparciu o który możliwy jest rozwój turystyki weekendowej i jednodniowej.

Szczególne znaczenie nadane zostało polityce senioralnej, co determinowane jest postępującymi zmianami i prognozami demograficznymi. Zarówno dane zastane, jak i przyszłe prognozy wskazują na postępujące starzenie się kcyńskiego społeczeństwa, czego wyrazem jest wzrastająca liczba osób po 65. roku życia przy jednoczesnym odpływie osób młodych. Z tego względu seniorzy stają się istotną częścią społeczności lokalnej, mającą równy głos we współdecydowaniu o postępujących zmianach. Realizacja kierunków działań, skupiająca się na **wzmocnieniu i dostosowaniu polityki senioralnej** w Gminie Kcynia, oparta będzie na rozwijaniu działających już inicjatyw wraz z tworzeniem nowych ruchów społecznych dedykowanych seniorom. Postuluje się bieżące **wspieranie Kcyńskiej Rady Seniorów** poprzez rozwijanie form integracyjnych i aktywizujących seniorów wraz z propagowaniem inicjatyw na rzecz aktywnych i zaangażowanych seniorów. Obserwowanym zjawiskiem jest narastające poczucie bycia niepotrzebnym i nieużytecznym wśród seniorów, dlatego konieczne jest zwrócenie uwagi na **włączenie ich w aktywności lokalne, zapewnienie stałej oferty spędzania czasu i wsparcia wraz z możliwością działań na rzecz integracji między i wielopokoleniowej**. Poczucie osamotnienia wśród seniorów jest coraz częściej dostrzeganym czynnikiem bierności aniżeli choroba i ograniczenia fizyczne. Wobec tego dostrzegana jest inicjatywa na rzecz organizacji czasu wolnego seniorów, wspierania inicjatyw senioralnych i włączenia seniorów jako głosu współdecydującego o przyszłych zmianach i dalszym rozwoju lokalnym. Działania na rzecz seniorów dotyczyć będą nie tylko aspektów społecznych i integracyjnych, ale także infrastrukturalnych, w ramach których przewiduje się **stworzenie zaplecza dostosowanego do możliwości, predyspozycji i uwarunkowań senioralnych, w tym m.in. poprzez utworzenie domu dziennego pobytu dla seniorów**.

Drugą z dostrzeganych grup społecznych wymagających wsparcia są osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, w tym przede wszystkim osoby bezrobotne, pozostające bez pracy i niesamodzielne w codziennym życiu rodzinnym, zawodowym, uzależniające swój byt głównie od pobieranych świadczeń społecznych. Wskazuje się również kontynuację bieżących działań z zakresu integracji społecznej i zawodowej, mającej na celu wejście lub powrót na rynek pracy i podjęcie zatrudnienia. Do tego celu niezbędna jest przede wszystkim **zmiana świadomości społecznej, przyzwyczajień i powielania znanych już stereotypów**, dlatego tuż obok działań oddziałujących na zwiększenie szans zawodowych i ekonomicznych, kluczowym działaniem będzie **aktywizacja społeczna**, w tym również szeroko rozumiane **poradnictwo i doradztwo, realizacja szkoleń, kursów i działań wzmacniających kompetencje interpersonalne oraz niezbędne do podjęcia zatrudnienia**. Zakres wskazanego kierunku działań obejmuje kontynuację zadań związanych ze współpracą z innymi instytucjami w organizacji kursów i szkoleń zawodowych dla osób bezrobotnych, organizacją staży zawodowych czy stałą

współpracę z lokalnymi przedsiębiorcami w celu dostosowania kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych do potrzeb lokalnego rynku pracy. Ponadto działania obejmują **rozwój systemu wsparcia osób bezrobotnych**, w tym realizację programów aktywności lokalnej, rozwój pracy socjalnej, poradnictwa psychologicznego i zawodowego wraz ze stałą współpracą z Powiatowym Urzędem Pracy w Nakle nad Notecią.

Elementem istotnym dla stworzenia aktywnego i zintegrowanego społeczeństwa jest również **odpowiednio zorganizowana i prowadzona edukacja dzieci i młodzieży**. Obszar Gminy obejmuje placówki szkolne realizujące edukację na poziomie przedszkolnym, szkół podstawowych i szkół ponadpodstawowych, zapewniając tym samym spójną i kompleksową ofertę edukacyjną. Kluczowym działaniem jakie uznaje się za niezbędne dla prowadzenia atrakcyjnej oferty edukacyjnej jest **zapewnienie dostosowanego zaplecza szkolnego, w tym infrastruktury stwarzającej komfortowe i bezpieczne warunki dla wszystkich użytkowników**. W ramach przewidywanych działań realizowane będą zadania inwestycyjne polegające na **modernizacji placówek oświatowych zgodnie z aktualnie zauważanymi potrzebami**. W ramach działań inwestycyjnych związanych z **rozbudową i modernizacją zaplecza sportowego przy szkołach na terenie Gminy** dostrzegane są działania infrastrukturalne, w tym m.in. budowa boiska wielofunkcyjnego przy Szkole Podstawowej im. Jana Czochralskiego w Kcyni czy Szkole Podstawowej im. ppor. Marka Uleryka w Dziewierzewie.

Ponadto istotnym czynnikiem determinującym dążenie do wysokiego poziomu edukacji jest zapewnienie w pełni przygotowanego i dostępnego zaplecza szkolnego, wyposażonego w niezbędne pomoce i sprzęt dydaktyczny. W ramach działań sprzyjających rozbudowaniu i zapewnieniu atrakcyjnej oferty edukacyjnej szkolnej i przedszkolnej podejmowane będą działania polegające na **doposażaniu pracowni m.in. językowych, informatycznych czy przyrodniczych**. Działania mające na celu rozwijanie bazy edukacyjnej w tym również poprzez doposażanie szkół w odpowiednie wyposażenie i materiały dydaktyczne uwzględnić będzie **dostosowanie do aktualnych postępów technologicznych i nowinek**, tak by dostępna infrastruktura wykorzystywana do prowadzenia zajęć była atrakcyjna, sprawna i zachęcała do dalszej nauki. Ważne jest również **zapewnienie dzieciom dostępności do nowoczesnych rozwiązań wykorzystywanych we współczesnym szkolnictwie, rozwijanie ich zdolności i zainteresowań**. Katalog szczegółowych działań realizujących dany kierunek, będzie podlegał bieżącej aktualizacji i rozpoznaniu z uwagi na dynamiczne zmiany i rodzące się potrzeby w zakresie działalności oświaty.

Szczególne znaczenie nadawane jest również **wzmacnianiu kompetencji kluczowych uczniów szkół z terenu Gminy Kcynia**, co realizowane będzie za pomocą organizacji działań wspierających, wyrównawczych, jak również rozwijających szczególnie predyspozycje i sfery deficytowe dostrzegane u dzieci i młodzieży. Atrakcyjna i wysoce efektywna oferta dydaktyczna wymaga wysokich kompetencji zawodowych i interpersonalnych nauczycieli, dlatego w ramach prowadzonych działań realizowane będą zadania związane z **doskonaleniem zawodowym nauczycieli** placówek z terenu Gminy Kcynia. Zadaniem z obszaru edukacji, istotnym do wdrożenia jest również kształtowanie podstawy programowej edukacji ponadpodstawowej, odpowiadające bieżącym i aktualnym trendom rynku pracy wraz z włączeniem edukacji dualnej, realizowanej na zasadzie łączenia podstaw teoretycznych i praktyk, realizowanych w oparciu o zasoby lokalnych przedsiębiorstw i działalności gospodarczych.

Ostatnim ze wskazanych komponentów, determinujących aktywne społeczeństwo jest **dążenie do stworzenia atrakcyjnej oferty kulturalno-turystycznej, sportowej i rekreacyjnej** w Gminie. Obszar Gminy charakteryzuje się bogatymi walorami zachowanego dziedzictwa kulturowego, czego wyrazem

są licznie zachowane zabytki wymagające ochrony, niejednokrotnie działań rewitalizacyjnych, a także adaptacji dla dalszego ich wykorzystywania. Tuż obok zachowanych walorów kulturowych, w tym zabytków, tradycji i lokalnych zwyczajów, kluczowym pozostaje kontynuacja działań z zakresu zwiększania ich rozpoznawalności dla grona osób odwiedzających region. Dostrzega się również konieczność rozszerzania i **zwiększania atrakcyjności oferty działań Gminnego Centrum Kultury i Biblioteki im. Klary Prillowej w Kcyni**. Z uwagi na charakter miejsko-wiejski Gminy Kcynia, istotne jest **rozwijanie oferty kulturalnej oraz zaplecza, na bazie którego oferta może być realizowana, w sposób równomierny uwzględniający potrzeby społeczności zamieszkującej obszary miasta i wsi**. W ramach procesu budowy atrakcyjnej oferty kulturalnej, istotnej dla tworzenia produktu lokalnego będą też działania inwestycyjne, w tym polegające **na zagospodarowaniu przestrzeni gminnej**, w tym m.in.:

- adaptacji budynku młyna na cele społeczno-kulturalne,
- modernizacji płyty Rynku w Kcyni,
- tworzeniu i doposażaniu parków i terenów zielonych,
- modernizacji i uzupełnieniu sieci świetlic wiejskich, biesiadników i miejsc rekreacyjno-wypoczynkowych,
- inne.

Kluczowym działaniem jakie zaplanowano na rzecz rozwoju oferty rekreacyjno-turystycznej, a także kulturalnej, nawiązującej do tworzenia i promocji produktu lokalnego jest **utworzenie wioski tematycznej w Górkach Zagajnych**. Realizacja zadania będzie wyrazem aktywizacji lokalnej społeczności i promocji regionu, gdyż na bazie obecnej tradycji, zwyczajów i zasobów kulturowych możliwe będzie ożywienie gospodarki wiejskiej, w tym również zapewnienie mieszkańcom wsi alternatywnych dochodów. Ciekawa oferta nawiązująca do tożsamości lokalnej, oparta o zasoby przyrodnicze, kulturowe i historyczne miejscowości Górki Zagajne pozwoli przyciągnąć turystów oraz zintegrować mieszkańców.

Postępujące zmiany społeczne ostatnich lat doprowadziły do znaczącego wzrostu aktywności fizycznej zarówno wśród dzieci, młodzieży, osób młodych, jak i wśród seniorów, dlatego dostrzega się nie tylko potrzebę wdrażania działań na rzecz **tworzenia zorganizowanej oferty aktywnego spędzania czasu wolnego, jak i zagospodarowania oraz dostosowania przestrzeni gminnej na cele rekreacji i sportu**, w tym m.in. poprzez:

- doposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych na terenie Gminy,
- budowę sali widowiskowej wraz z zapleczem i infrastrukturą techniczną i zagospodarowaniem terenu przy ul. Libelta w Kcyni,
- budowę kontenerowego zaplecza sanitarno-socjalnego wraz z budową boiska wielofunkcyjnego w Kcyni,
- inne (w tym m.in. budowę boisk: przy Szkole Podstawowej im. ppor. Marka Uleryka w Dziewierzewie i Szkole Podstawowej im. Jana Czochralskiego w Kcyni).

Jednym z kierunków działań wskazanych w ramach dążenia do atrakcyjnej oferty kulturalno-turystycznej oraz sportowej i rekreacyjnej jest nadanie szczególnego znaczenia turystyce gminnej, w tym głównie turystyce weekendowej i jednodniowej. Dla rozwoju i kształtowania sprzyjających warunków turystycznych istotnymi działaniami poza rozwojem oferty kulturalnej jest **rozbudowa infrastruktury służącej turystyce**, w tym podejmowanie i wsparcie działań na rzecz zwiększenia dostępności do oferty noclegowej i gastronomicznej. Istotnym pozostaje również **stworzenie Punktu**

Informacji Turystycznej, w której osoby odwiedzające mogłyby otrzymać informacje i wskazówki odnośnie możliwości spędzenia czasu, aktualnych wydarzeń kulturalnych, jak również o miejscach noclegowych i gastronomicznych.

Kluczowym, a zarazem innowacyjnym w skali gminnej działaniem dążącym do budowy zintegrowanego i spójnego społeczeństwa jest tworzenie warunków, które sprzyjałyby możliwościom osiedlania się, organizacji życia społecznego, w tym również warunków zatrudnienia i rozwoju. Gmina zamierza wdrożyć działania oparte o:

- **Lokalny Ośrodek Wiedzy i Edukacji**, tj. ośrodka realizującego działania z zakresu aktywizacji edukacyjnej osób dorosłych, organizowania i animowania edukacji dla osób dorosłych, obejmując różnorodny zakres aktywności, dobierany na bazie diagnozy potrzeb społecznych społeczności lokalnej dotyczącej rozwoju kompetencji kluczowych. Wstępnie rozważane są lokalizacje LOWE – przy Szkole Podstawowej im. Jana Czochralskiego w Kcyni oraz przy Szkole Podstawowej im. ppor. Marka Uleryka w Dziewierzewie.

Ponadto na kształt prowadzonych działań dostosowujących i podnoszących jakość życia kcyńian bezpośredni wpływ mają inicjatywy podejmowane, a także wspierane przez lokalne wyspecjalizowane jednostki organizacyjne, w tym m.in. przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej czy Gminne Centrum Kultury i Biblioteki im. Klary Prillowej.

Kierunkiem istotnym dla dalszego rozwoju Gminy Kcynia jest przeciwdziałanie postępującej depopulacji, w tym determinowanej głównie odpływem osób młodych z terenów gminnych. Dostrzegane trendy demograficzne wskazywać mogą na niską atrakcyjność osiedleńczą, co wynika bezpośrednio z braku dostrzegania szans na rozwój osobisty, w tym najczęściej mieszkaniowy i zawodowy na terenie Gminy Kcynia wraz z ograniczoną możliwością znalezienia zatrudnienia. Kluczowym zatem pozostają działania na rzecz rozwoju zakresu mieszkalnictwa, w tym również budownictwo niskoczynszowe, pozwalające szczególnie osobom młodym na start samodzielnego życia. Innym aspektem wskazującym na budowanie wysokiej pozycji osiedleńczej jest zabezpieczenie możliwości rozwoju zawodowego, w tym miejsc pracy na terenie Gminy lub też zapewnionej dostępności komunikacyjnej pozwalającej na mobilność mieszkańców z innymi ośrodkami miejskimi, zarówno w regionie, jak i z sąsiadującą Wielkopolską (eliminacja zjawiska wykluczenia komunikacyjnego). Elementem mogącym wpływać również na podniesienie standardu i jakości życia osób młodych są też działania skierowane na tworzenie oferty rozwijającej i wspierającej ich aktywność społeczną, w tym kulturalną, sportową, etc.

Katalog działań wyróżnionych w ramach poszczególnych kierunków jest zestawieniem otwartym, który będzie rozszerzany wraz z biegiem obowiązywania Strategii. Zgodność realizowanych w ramach oferty gminnej działań inwestycyjnych i nieinwestycyjnych rozpatrywana będzie pod kątem celowości, oraz korespondowania ze wskazanymi w Strategii celami strategicznymi, operacyjnymi i kierunkami działań.

Tabela 8. Cele operacyjne i kierunki działań w ramach celu strategicznego I. Zintegrowane i aktywne społeczeństwo

Cel strategiczny	Cele operacyjne	Kierunki działań
Cel strategiczny I.	I.1. Aktywna polityka senioralna	I.1.1. Wspieranie Kcyńskiej Rady Seniorów
		I.1.2. Rozwój i doposażenie infrastruktury ukierunkowanej na środowisko seniorów

Zintegrowane i aktywne społeczeństwo	I.2. Dostosowana oferta wspierająca osoby zagrożone wykluczeniem społecznym	I.2.1. Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców Gminy
		I.2.2. Minimalizacja zjawiska bezrobocia
	I.3. Wysoka jakości edukacji wraz z dostosowanym zapleczem infrastrukturalnym	I.3.1. Dopuszaenie i modernizacja placówek szkolnych
		I.3.2. Rozbudowa zaplecza sportowego przy szkołach na terenie Gminy
		I.3.3. Wsparcie nauczycieli i uczniów w edukacji językowej
		I.3.4. Wysoka jakość edukacji uwzględniająca potrzeby rynku pracy
	I.4. Atrakcyjna oferta kulturalno-turystyczna oraz sportowa i rekreacyjna Gminy	I.4.1. Budowa atrakcyjnej i dostępnej oferty kulturalnej, wspomagającej tworzenie produktu lokalnego
		I.4.2. Zagospodarowanie przestrzeni gminnej na cele społecznie użyteczne
		I.4.3. Dostosowanie przestrzeni publicznej na cele sportu, rekreacji i turystyki
		I.4.4. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej Gminy
	I.5. Atrakcyjna przestrzeń i oferta gminna sprzyjająca osiedlaniu się i rozwojowi społecznemu	I.5.1. Rozwój edukacji dla dorosłych i działań wspomagających organizację życia społecznego
		I.5.2. Powstrzymanie procesów depopulacji i odpływu młodych ludzi z terenu Gminy
		I.5.3. Rozwój kompleksowej oferty mieszkaniowej, zatrudnieniowej oraz rozwijającej, skierowanej szczególnie od osób młodych

Źródło: opracowanie własne

Cel strategiczny II. Efektywna i konkurencyjna gospodarka lokalna

Cel strategiczny II wyraża potrzeby rozwojowe oparte o posiadany i rozwijany potencjał gospodarczy Gminy Kcynia, na który składa się przedsiębiorczość lokalna wraz z efektywnym i rozwijającym się rolnictwem.

Zakres działań odpowiadających realizacji celu oparty jest na **tworzeniu i stymulowaniu rozwoju gminnej strefy ekonomicznej, w tym wspieraniu i tworzeniu zachęt do inwestowania na terenie Gminy**. Rozwiązaniem sprzyjającym budowanie kapitału ekonomicznego Gminy, w tym zwiększenia możliwości dla rozwoju przedsiębiorczości jest też możliwość powołania i utworzenia inkubatora przedsiębiorczości, który działać mógłby również jako samodzielna, zinstytucjonalizowana forma wspierająca nowych przedsiębiorców opierających swoje działania o innowacyjne i nowoczesne podejście do biznesu i gospodarki lokalnej. Szczególne znaczenie nadawane jest lokowaniu kapitału na obszarach gminnych, w tym poprzez wykorzystywanie działek prywatnych właścicieli, którzy coraz częściej wydzierżawiają lub sprzedają nieruchomości pod liczne inwestycje. Również w miarę możliwości przewiduje się tworzenie oferty terenów inwestycyjnych będących we władztwie gminnym.

Kluczowym celem realizacji Strategii jest dążenie do aktywnej przedsiębiorczości lokalnej, w tym **wspieranie rozwoju działalności gospodarczych** na terenie Gminy. Działania ukierunkowane będą na stymulowanie lokalnej przedsiębiorczości, w taki sposób, by pomóc rozwijać się już istniejącym przedsiębiorcom, jak również wspierać podmioty mające potencjał do jej rozpoczęcia. Działania Gminy skupiać się będą na organizacji szkoleń i działań edukacyjnych dla przyszłych przedsiębiorców, tak by ułatwić im założenie własnej działalności gospodarczej oraz zapewnić wystarczającą dawkę informacji niezbędnych do jej prawidłowego funkcjonowania, szczególnie w pierwszej fazie po jej rozpoczęciu. Ponadto Gmina, w miarę swoich możliwości finansowych oraz w granicach umocowania formalno–prawnego może podejmować inicjatywy związane z rozwijaniem istniejących systemów zachęt dla przedsiębiorców, jak również tworzyć nowe elementy i uzupełniać dotychczasowe działania, by stabilizować pozycję już funkcjonujących podmiotów.

Z uwagi, iż na terenie Gminy działa placówka zapewniająca edukację ponadpodstawową, dostrzeganym kierunkiem działań będzie również **kontynuacja i rozwój współpracy pomiędzy lokalnymi przedsiębiorcami i placówką szkolną**, zapewniając tym samym szanse staży, praktyk i możliwości zdobywania doświadczenia, a także łączenia edukacji teoretycznej z praktycznymi aspektami wiedzy z podstaw przedsiębiorczości. Na bazie zawiązanej współpracy lokalni przedsiębiorcy będą mogli również zamieszczać w placówce oświatowej ogłoszenia z zakresu potrzeb zatrudnieniowych. Połączenie edukacji teoretycznej i praktycznej wraz z możliwością realizacji staży i praktyk będzie wyrazem edukacji zawodowej, nastawionej na rzeczywiste potrzeby lokalnego rynku pracy.

Z uwagi na charakter miejsko-wiejski Gminy Kcynia, istotnym uwarunkowaniem lokalnej gospodarki jest też **rozwijające się rolnictwo**. Gmina charakteryzuje się względnie sprzyjającymi warunkami klimatycznymi i glebowymi dla **rozwój działalności rolnej i rolno-spożywczej**, dlatego dostrzegany jest potencjał tej branży gospodarczej. W zakresie rozwoju rolnictwa dostrzegany jest kierunek wskazujący na **podniesienie jakości, dążenie do wyższej specjalizacji wraz z rozwojem rolnictwa ekologicznego**. Cel przewiduje realizację działań systemowych uwzględniających wsparcie skierowane do sektora rolno-spożywczego i wspieranie poprzez organizację inicjatyw na rzecz **podniesienia wydajności lokalnego rolnictwa**, przeciwdziałając tym samym likwidacji gospodarstw rolnych, ich rozdrobnieniu i dążeniu do osiągnięcia wyższej efektywności i przydatności rolniczej. Istotnym założeniem dla rozwoju rolnictwa są działania z zakresu zwiększania udziału powierzchni zmeliorowanych, czego efektem będzie **regulowanie stosunków wodnych i zwiększanie przydatności rolniczej gruntów rolnych**, dlatego dostrzeganym kierunkiem działań są również zadania inwestycyjne związane z **podniesieniem jakości systemu melioracyjnego**, w tym poprawy stanu technicznego urządzeń melioracyjnych na terenie gminy, w szczególności rowów melioracyjnych, drenowania oraz budowy urządzeń melioracyjnych na terenach, które dotychczas nie zostały zmeliorowane. Kluczowym pozostają też działania związane z retencją krajobrazową, glebową i powierzchniową, zabezpieczając tym samym teren Gminy przed skutkami suszy.

Katalog działań wyróżnionych w ramach poszczególnych kierunków jest zestawieniem otwartym, podlegającym bieżącemu rozszerzaniu wraz z pojawiającymi się potrzebami gospodarczymi. Celowość realizowanych w ramach oferty gminnej działań inwestycyjnych i nieinwestycyjnych rozpatrywana będzie pod kątem korespondowania ze wskazanymi w Strategii celami strategicznymi, operacyjnymi i kierunkami działań.

Tabela 9. Cele operacyjne i kierunki działań w ramach celu strategicznego II. Efektywna i konkurencyjna gospodarka lokalna

Cel strategiczny	Cele operacyjne	Kierunki działań
Cel strategiczny II. Efektywna i konkurencyjna gospodarka lokalna	II.1. Atrakcyjna oferta inwestycyjna Gminy	II.1.1. Wsparcie inwestowania na terenie Gminy
	II.2. Aktywni lokalni przedsiębiorcy	II.2.1. Rozwój przedsiębiorczości
		II.2.2. Rozwój współpracy lokalnych przedsiębiorców i placówek szkół ponadpodstawowych
	II.3. Wysokorozwinięte i specjalistyczne rolnictwo	I.3.1. Wsparcie działalności rolnej i rolno-spożywczej
		I.3.2. Przeciwdziałanie skutkom suszy na obszarach wiejskich

Źródło: opracowanie własne

Cel strategiczny III. Kompleksowa infrastruktura publiczna, czyste środowisko i racjonalnie wykorzystywany potencjał endogeniczny

Dla osiągnięcia wysokiej jakości życia mieszkańców Gminy Kcynia, w tym zarówno obszarów miejskich, jak i wiejskich, niezbędne jest wyposażenie terenu w podstawową infrastrukturę techniczną, w tym sieciową i drogową. Tuż obok niezbędnej infrastruktury technicznej, do zapewnienia podstawowych potrzeb społeczności lokalnej, w wyniku zachodzących zmian gospodarczych i politycznych, konieczne jest dalsze inwestowanie w odnawialne źródła energii, działania prowadzące do podnoszenia efektywności eksploatacyjnej obiektów i przestrzeni gminnej wraz z zachowaniem i racjonalnym wykorzystywaniem środowiska, zapewniając tym samym zrównoważony rozwój.

W ramach proponowanych założeń strategicznych dostrzeżono konieczność kontynuacji i wdrażania zadań inwestycyjnych z zakresu **zapewnienia powszechnie dostępnej infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej** obsługującej budynki mieszkalne, przedsiębiorstwa i budynki publiczne. Realizacja działań z zakresu rozwoju i przebudowy sieci wodociągowej i kanalizacyjnej istotna jest również ze względu na potrzebę ochrony i poprawy jakości i stanu wód w JCWPd43, zlokalizowanej w północno-wschodniej części Gminy. Pomimo wysokiego wskaźnika zwodociągowania, konieczne są bieżące działania z zakresu **budowy i modernizacji sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej**, w tym na terenach wiejskich w Gminie Kcynia (m.in. w miejscowości Mieczkowo, Chwaliszewo, Sierniki, Tupadły, itd.). Ponadto dostrzega się również konieczność budowy brakujących odcinków sieci kanalizacji sanitarnej w aglomeracji Kcynia. Tuż obok sprawnie funkcjonującej infrastruktury sieciowej, dostrzegane są również kierunki związane z **podniesieniem jakości działań infrastruktury wodno-kanalizacyjnej**, w tym m.in. poprzez:

- rozbudowę i przebudowę oczyszczalni ścieków w mieście Kcynia – 2 etap,
- modernizację istniejących stacji uzdatniania wody,

- budowę indywidualnych systemów oczyszczania ścieków (tzw. oczyszczalni przydomowych, oczyszczalni lokalnych),
- inne.

Kolejnym celem nawiązującym do infrastruktury sieciowej jest podejmowanie działań na rzecz **rozbudowanego i spójnego układu drogowego na terenie Gminy**, w tym poprzez poprawę jakości dróg będącą efektem licznych zadań związanych z **modernizacją, budową, przebudową czy bieżącymi naprawami**. Z uwagi, iż drogi należą do elementów infrastruktury najbardziej eksploatowanych, bo służą nie tylko do przejazdu samochodów osobowych, ale również samochodów ciężarowych i ciężkiego sprzętu rolniczego, działania naprawcze i modernizacyjne będą bieżąco analizowane. Katalog otwarty działań związanych z przedstawionym kierunkiem obejmuje m.in.:

- przebudowę drogi w miejscowości Studzienki,
- przebudowę drogi Kcynia-Tupadły,
- przebudowę drogi Żarczyn-Górki Zagajne,
- budowę drogi w miejscowości Kazimierzewo,
- przebudowę drogi w miejscowości Rozpętek,
- przebudowę ulicy Strażackiej w Kcyni,
- remont drogi w miejscowości Elizewo,
- budowę drogi w miejscowości Słupowiec,
- przebudowę ul. Nowej w Kcyni,
- przebudowę ul. 750- lecia w Kcyni,
- przebudowę ul. Cz. Miłosza i M. Konopnickiej w Kcyni,
- przebudowę ul. Krzywej w Kcyni,
- przebudowę drogi w miejscowości Górki Zagajne,
- przebudowę ul. Tupadzkiej w Kcyni,
- przebudowę drogi w miejscowości Włodzimierzewo,
- przebudowę drogi w miejscowości Grocholin,
- przebudowę dróg w miejscowości Iwno,
- przebudowę drogi w miejscowości Palmierowo,
- przebudowę drogi w miejscowości Słupowa,
- przebudowę drogi w miejscowości Turzyn,
- przebudowę drogi w miejscowości Górki Dąbskie.

Niemal najważniejszym celem realizacji dalszej polityki transportowej i komunikacyjnej Gminy Kcynia jest potrzeba wyprowadzenia głównego tranzytu poza centrum miasta, zwiększając nie tylko poziom bezpieczeństwa mieszkańców, ale również oddziałując pozytywnie na sferę akustyczną i środowiskową, w tym poprawę jakości powietrza w wyniku ograniczenia emisji liniowej. Realizacja zadania związanego z wyprowadzeniem głównego ruchu z centrum miasta możliwa jest poprzez **budowę obwodnicy przebiegającej na terenach wiejskich**, zwiększając tym samym atrakcyjność inwestycyjną terenów położonych w bezpośredniej bliskości obwodnicy.

Realizacja zakresu obejmującego działania remontowe i modernizacyjne w zakresie dróg gminnych powinny dotyczyć także budowy, wyposażania i remontów dróg przy terenach inwestycyjnych, w tym również przy terenach nowej zabudowy mieszkaniowej, zwiększając znacząco standard dostępności do terenów gminnych, jak również podnosząc estetykę zabudowy i komfort osób dojeżdżających, w tym nowych inwestorów i mieszkańców.

Realizacja zadań dotyczących modernizacji i usprawnienia infrastruktury drogowej ściśle związana jest z mobilnością mieszkańców, dostępnymi możliwościami dojazdu zarówno wewnątrz Gminy, jak i w relacjach z ważnymi ośrodkami miejskimi oraz z sąsiadującą Wielkopolską. Zabezpieczenie możliwości dojazdu mieszkańców do ważnych, a także partnerskich ośrodków znacząco wspomagać będzie zdolność zatrudnienia, co znacząco wpłynie na jakość życia mieszkańców Gminy Kcynia. Kluczowym zadaniem jakie dostrzeżone zostało podczas analizy stanu obecnego jest potrzeba **rozbudowy połączeń komunikacji autobusowej z takimi ośrodkami jak Bydgoszcz, Nakło nad Notecią, Żnin czy też z Wielkopolską, w tym m.in. z Poznaniem, Gołańczą, Wapnem czy Wyrzyskiem**. Przez Gminę przebiegają dwie linie kolejowe o numerach: 281 Oleśnica – Gniezno i 356 Poznań Wschód-Bydgoszcz Główna, z których żadna w stanie obecnym nie jest linią funkcjonującą dla ruchu pasażerskiego, dlatego kluczowym dla zapewnienia spójności regionalnej jest ich rewitalizacja.

Wraz z działaniami odnoszącymi się do **podnoszenia standardu dróg na terenie Gminy**, istotne jest również podejmowanie inicjatyw na rzecz **rozwijania i uzupełniania brakujących elementów infrastruktury towarzyszącej**. Dostrzega się działania z zakresu rozwoju miejsc parkingowych na terenie miasta, budowy chodników, oświetlenia ulicznego wraz z regulowaniem poboczy, zapewniając tym samym bezpieczeństwo drogowe. Wraz z działaniami mającymi na celu zwiększenie standardu technicznego infrastruktury drogowej i okołodrogowej, dostrzega się także potrzebę **rozbudowy sieci ścieżek rowerowych na terenie Gminy**, zarówno przy drogach gminnych, jak i powiatowych, jak również na terenach leśnych oraz wykorzystujących zasoby endogeniczne. Potrzebę budowy ścieżek rowerowych uzasadnia obserwowany coraz większy udział rowerzystów. Mieszkańcy Gminy uznają rower nie tylko jako środek pozwalający na aktywny wypoczynek i rekreację, ale również jako środek, który zapewnia możliwość dojazdu do pracy czy komunikacji wewnątrzgminnej w porach letnich. Przeniesienie ruchu rowerowego z głównych osi jezdni będzie również wyrazem zwiększenia **bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego**.

Elementem silnie oddziałującym na środowisko naturalne, racjonalne wykorzystywanie zasobów wraz z dążeniem do zrównoważonego rozwoju jest **stopniowe przechodzenie na gospodarkę niskoemisyjną**. Działania podejmowane w tym celu będą kontynuacją już realizowanych zadań inwestycyjnych. W wyniku zachodzących zmian politycznych i gospodarczych, determinowanych znacznymi podwyżkami cen surowców, konieczne jest zrjonalizowanie działań związanych z wykorzystywaniem paliw kopalnych oraz energii elektrycznej, osiagając tym samym wyższą efektywność eksploatacyjną. Wśród działań, których realizacja jest niezbędna dla poniesienia efektywności użytkowania obiektów i przestrzeni gminnej jest **termomodernizacja budynków publicznych i budynków mieszkalnych**. Poprzez działania termomodernizacyjne rozumiane są zarówno prace dociepleniowe przegród zewnętrznych, jak również wymiana **źródeł ciepła na efektywne i ekologiczne**. Również **zwiększenie energii produkowanej przez OZE** w ogólnej sumie wytwarzanej energii wpłynie na podniesioną efektywność energetyczną w skali lokalnej, jak również będzie przyczyniało się do osiągnięcia wyższej jakości powietrza. Kierunek zrealizowany zostanie poprzez **inwestowanie w OZE zarówno w sektorze publicznym**, głównie na bazie instalacji solarnych, pracujących dla ogrzania ciepłej wody użytkowej czy instalacji fotowoltaicznych produkujących energię

elektryczną na potrzeby budynków użyteczności publicznej, **jak również w sektorze prywatnym** – zarówno poprzez stosowanie indywidualnych rozwiązań w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych, jak również poprzez rozwój OZE w formie prywatnych farm fotowoltaicznych i wiatrowych z zachowaniem niepogorszonego stanu środowiska naturalnego i z zachowaniem przepisów ochrony środowiska, w tym przyrody i krajobrazu. Budowa i rozwój farm wiatrowych wraz z budową biogazowni w miejscowościach Kcynia i Józefkowo są bezpośrednim wyrazem stopniowego usamodzielniania się Gminy od zewnętrznych dostawców energii. Istotnym założeniem podejmowanych działań będzie **kontynuacja programu „Czyste Powietrze”**, wspomagającego finansowanie działań termomodernizacyjnych budynków mieszkalnych na terenie Gminy Kcynia.

Niskoemisyjna gospodarka lokalna to przede wszystkim czyste środowisko wykorzystujące zasoby w sposób racjonalny, zdolna do adaptacji do zmian klimatu. Aspektem jaki dostrzeżony jest w ramach tego celu pozostaje również **poprawa jakości środowiska naturalnego wraz z jego zrównoważonym wykorzystaniem** na cele społeczno-gospodarcze. Postuluje się zatem wzmocnienie działań na rzecz **poprawy jakości gospodarowania odpadami**, w tym kontynuowania zadań związanych z selektywną zbiórką odpadów komunalnych oraz usuwaniem wyrobów zawierających azbest oraz inne szkodliwe związki.

Elementem wskazanego celu strategicznego jest też kompleksowa infrastruktura i przestrzeń publiczna, w tym dostępność zasobów mieszkaniowych, w ramach których dostrzega się potrzebę **rozwoju i lokowania nowych budynków mieszkalnych, w tym głównie budynków jednorodzinnych, a tym samym udostępniania terenów pod prywatne inwestycje mieszkaniowe oraz budynków mieszkalnych wielorodzinnych** wraz z pobliską infrastrukturą towarzyszącą, tworząc kompleksowe, atrakcyjne i sprzyjające warunki osiedleńcze. Również w przypadku mieszkań komunalnych, szczególnie w obecnym czasie determinowanym przyjmowaniem imigrantów m.in. z Ukrainy, istnieje **potrzeba dostosowywania i zapewnienia warunków pobytu dla osób potrzebujących**. Zagospodarowana przestrzeń publiczna może mieć również formę działań z zakresu **rewitalizacji**, w tym rewitalizacji ujmowanej jako adaptacja i nadanie nowego przeznaczenia i funkcjonalności obiektom i przestrzeni zdegradowanej, tj. nie nadającej się do użytkowania zgodnie z pierwotnym założeniem, jak również rewitalizacji rozumianej jako działania mające na celu ochronę i adaptację ważnych obiektów dla Gminy Kcynia. Podstawą do działań rewitalizacyjnych prowadzonych na obszarach zdegradowanych będzie **Gminny Program Rewitalizacji**, niezbędny do wnioskowania o środki zewnętrzne na wskazane w dokumencie inwestycje. W ramach celu operacyjnego przewiduje się również **zagospodarowanie przestrzeni gminnej na cele społecznie użyteczne**, w tym organizację przestrzeni w taki sposób, aby każdy z mieszkańców i turystów miał powszechny dostęp do obiektów czy organizowanej przestrzeni publicznej. Katalog zadań związanych z rewitalizacją przestrzeni gminnej przewiduje m.in.:

- rewitalizację budynku młyna przy ul. Podgórnjej,
- rewitalizację dworca PKP,
- rewitalizację Rynku,
- inne.

Również w przypadku rozwoju turystyki gminnej istotna jest realizacja zadań związanych z **udostępnianiem nowych form rekreacji i wypoczynku**, w tym wypoczynku aktywnego w oparciu o istniejące zasoby endogeniczne.

Ostatnim ze wskazywanych celów operacyjnych jest **edukacja ekologiczna**, prowadząca do coraz to wyższej świadomości na temat racjonalnego wykorzystywania zasobów środowiska naturalnego wraz z jego jednoczesną ochroną. Wzrastająca świadomość ekologiczna jest aspektem charakteryzującym społeczeństwo obywatelskie, które troszczy się o miejsce, w którym żyje. Dlatego istotnym jest rozwijanie właściwych postaw proekologicznych już wśród najmłodszych odbiorców. Edukacja ekologiczna może być elementem podstawy programowej realizowanej na poszczególnych poziomach edukacji, może mieć postać wydarzeń i akcji ekologicznych, w których udział biorą nie tylko dzieci, ale również młodzież, osoby dorosłe czy też seniorzy.

Zarówno edukacja ekologiczna, jak i podejmowane działania inwestycyjne powinny uwzględniać szczególne rozwiązania odnoszące się do kształtowania stanu zasobów wodnych oraz konieczności zachowania naturalnej zdolności retencyjnej gruntów. Wśród dostrzeganych działań zwiększających nie tylko estetykę zabudowy, ale oddziałujących również na adaptację do zmian klimatu i ochrony środowiska koniecznym jest unikanie zjawiska betonowania przestrzeni, niszczenia i przekształcania terenów zieleni, jak również stosowanie rozwiązań architektonicznych (stosowania powierzchni przepuszczalnych, stosowania zbiorników retencyjnych, i infiltracyjnych, zatrzymywanie deszczówki, sadzenia łąk kwietnych).

Katalog ukazanych działań ma charakter otwarty i będzie na bieżąco uzupełniany, zgodnie z pojawiającymi się potrzebami społeczności lokalnej. Wyznaczone główne kierunki działań ukazują najważniejsze aspekty, których kontynuacja i podjęcie będzie wyrazem zasady zrównoważonego rozwoju.

Tabela 10. Cele operacyjne i kierunki działań w ramach celu strategicznego III. Kompleksowa infrastruktura publiczna, czyste środowisko i racjonalnie wykorzystywany potencjał endogeniczny

Cel strategiczny	Cele operacyjne	Kierunki działań
Cel strategiczny III. Kompleksowa infrastruktura publiczna, czyste środowisko i racjonalnie wykorzystywany potencjał endogeniczny	III.1. Powszechnie dostępna infrastruktura wodociągowa i kanalizacyjna	III.1.1. Rozwój i przebudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej
		III.1.2. Podniesienie jakości działania infrastruktury wodno-ściekowej
	III.2. Rozbudowany i spójny układ drogowy Gminy	III.2.1. Poprawa jakości dróg na terenie Gminy Kcynia
		III.2..2. Budowa obwodnicy Kcyni
	III.3. Zwiększona mobilność mieszkańców Gminy	III.3.1. Rozwój oferty połączeń autobusowych w obrębie Gminy Kcynia
		III.3.2. Intensyfikacja komunikacji publicznej z regionami Wielkopolski i większymi ośrodkami województwa kujawsko-pomorskiego
		III.3.3. Rewitalizacja linii kolejowych przebiegających przez teren Gminy Kcynia
	III.4. Dostępna i sprawna infrastruktura okołodrogowa	III.4.1. Uzupełnienie i bieżące doposażanie terenu Gminy w parkingi, chodniki, oświetlenie uliczne wraz z regulowaniem poboczy

		III.4.2. Rozbudowa i uspołnienie sieci ścieżek rowerowych na terenie Gminy
	III.5. Niskoemisyjna gospodarka lokalna	III.5.1. Kompleksowa termomodernizacja budynków na terenie Gminy
		III.5.2. Zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii
		III.5.3. Poprawa jakości środowiska oraz adaptacja do zmian klimatu
	III.6. Efektywna gospodarka odpadami	III.6.1. Zwiększenie efektywności działań z zakresu gospodarki odpadami
	III.7. Zagospodarowana i dostosowana przestrzeń publiczna	III.7.1. Zagospodarowanie przestrzeni gminnej na cele mieszkaniowe
		III.7.2. Rewitalizacja obszarów wiejskich i miejskich
		III.7.3. Zagospodarowanie przestrzeni publicznej na cele społeczne i rekreacyjne
	III.8. Edukacja ekologiczna	III.8.1. Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców Gminy Kcynia

Źródło: opracowanie własne

Cel strategiczny IV. Efektywna administracja lokalna zapewniająca utrzymanie ładu przestrzennego i sprawne zarządzanie Gminą

Ostatni z celów strategicznych obejmuje aspekty związane ze sprawnie funkcjonującą administracją samorządową, racjonalnie kształtowaną polityką planistyczną Gminy, a także współpracą lokalną i regionalną, mającą znaczenie dla budowania konkurencyjności Gminy i jej promocji.

Postępujące zmiany społeczno-gospodarcze i technologiczne doprowadziły do znacznego wzmocnienia działań związanych z **rozwojem e-usług**, w tym również w ramach obsługi administracji publicznej. Dlatego jednym z kierunków rozwoju będzie kontynuacja działań zmierzających do wdrażania kolejnych komponentów obsługi interesantów w sposób elektroniczny, bez konieczności bezpośrednich wizyt w Urzędzie Gminy oraz pozostałych jednostkach organizacyjnych Gminy Kcynia. Planuje się dalszy rozwój e-usług w obszarach, w których jeszcze nie została wprowadzona. Ma to przyczynić się do usprawnienia procesów świadczenia usług, jak również zwiększenia dostępności. Niezbędnym do realizacji rozwoju e-usług jest również zabezpieczenie dostępu do szerokopasmowego i dostępnego Internetu, z którego korzystać będą mogli wszyscy mieszkańcy Gminy oraz przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą.

Istotnym uwarunkowaniem sprawnie zarządzanej Gminy jest **racjonalnie kształtowana polityka planistyczna**, uwzględniająca dostosowanie przepisów dotyczących zagospodarowania przestrzennego. W wyniku zachodzących zmian społeczno-gospodarczych, postępującego rozwoju rolnictwa oraz ustabilizowanej przedsiębiorczości na terenie Gminy Kcynia, dostrzega się, że niezbędne są **bieżące aktualizacje głównych polityk przestrzennych poprzez dostosowanie ich do aktualnych trendów**. Wobec tego, w ramach przedmiotowego kierunku planuje się, że w razie konieczności

i na podstawie prowadzonych bieżących analiz, realizowane będą zadania związane z aktualizacją studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, dostosowując uwarunkowania polityki przestrzennej wraz ze zwiększaniem udziału miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, wyznaczających główne uwarunkowania planistyczne dla obszarów gminnych. Kluczowe zatem będzie utrzymanie spójności pomiędzy uwarunkowaniami strategicznymi wynikającymi ze strategii rozwoju Gminy Kcynia, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i decyzji administracyjnych, dążąc do zachowania i utrzymania ładu przestrzennego, niezbędnego dla dalszego kształtowania rozwoju lokalnego.

Istotnym aspektem dalszego rozwoju Gminy Kcynia jest także **zawijywanie partnerstw i współpracy z innymi samorządami, organizacjami, jak również partnerami społeczno-gospodarczymi**, zarówno na płaszczyźnie **lokalnej, jak i regionalnej oraz krajowej**. Istotnym dla rozwoju Gminy będzie nawiązywanie, rozwój i pogłębianie współpracy z samorządami terytorialnymi zarówno z terenu województwa kujawsko-pomorskiego, jak i z Wielkopolski, zapewniając tym samym wyższą jakość życia mieszkańcom Gminy Kcynia. Poprzez nawiązane partnerstwo Gmina ukazywana jest jako jeden z partnerów, realizujących wspólne działania i inwestycje, zwiększając tym samym swoją rozpoznawalność i konkurencyjność. Ponadto działania realizowane w partnerstwach mogą przyczynić się do szerszej skali oddziaływania, co z kolei wpłycie będzie na odnoszone pozytywne efekty społeczno-gospodarcze, a tym samym wyższą jakość życia. Jednym z kierunków działań jest również wskazanie na kształtowanie współpracy międzynarodowej, która pozwoli na kooperację w najważniejszych aspektach rozwoju samorządu. To, co uważane jest za kluczowe dla rozwoju Gminy Kcynia, to bieżące współdziałanie samorządu oraz działających na jego terenie organizacji pozarządowych, stowarzyszeń, fundacji, oraz przedsiębiorców i rolników, podnosząc i realizując inicjatywy istotne z perspektywy pojawiających się aktualnych i bieżących potrzeb.

Katalog przedsięwzięć ujętych w ramach poszczególnych celów i kierunków jest zestawieniem otwartym, uzupełnianym na podstawie bieżących obserwacji i pojawiających się potrzeb społeczno-gospodarczych.

Tabela 11. Cele operacyjne i kierunki działań w ramach celu strategicznego IV. Efektywna administracja lokalna zapewniająca utrzymanie ładu przestrzennego i sprawne zarządzanie Gminą

Cel strategiczny	Cele operacyjne	Kierunki działań
Cel strategiczny IV. Efektywna administracja lokalna zapewniająca utrzymanie ładu przestrzennego i sprawne zarządzanie Gminą	IV.1. Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu na terenie Gminy	IV.1.1. Zwiększenie dostępu do szerokopasmowego Internetu wraz z dalszym wdrażaniem e-usług
	IV.2. Zintegrowana i kompleksowa przestrzeń gminna	IV.2.1. Kompleksowe i równomierne gospodarowanie przestrzenią gminną
		IV.2.2. Zwiększenie udziału terenów objętych ustaleniami MPZP
	IV.3. Skuteczna promocja i współpraca międzylokalna, regionalna i międzynarodowa	IV.3.1. Kształtowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami i partnerami społeczno-gospodarczymi
		IV.3.2. Efektywna współpraca z jednostkami samorządowymi i partnerami na szczeblu regionalnym, krajowym i międzynarodowym

Źródło: opracowanie własne

Zadaniem niniejszej Strategii jest zdefiniowanie celów i kierunków działań mających strategiczne znaczenie dla dalszego rozwoju Gminy Kcynia wraz z jednoczesnym określeniem pożądanych mierników i rezultatów. Z uwagi na otwarty charakter ukazanych założeń i określenia ich w sposób kierunkowy, nie sposób przyporządkować poszczególnym miernikom odpowiednich wskaźników. Wobec tego, bazując na powyżej określonych celach strategicznych, operacyjnych i kierunkach działań, monitorowanie realizacji poszczególnych elementów będzie miało charakter bieżący, zaś każdorazowo podejmowana w Gminie inwestycja rozpatrywana będzie pod względem korespondowania i zgodności z ukazanymi założeniami strategicznymi. Ponadto katalog mierników, aby w najbardziej adekwatny sposób oddawał rzeczywiste dane na temat postępu realizacji, jest katalogiem otwartym, którego uzupełnieniem będą szczegółowe mierniki określone w dokumentach wykonawczych, jak również mierniki wynikające z uregulowań prawnych (wytycznych unijnych i krajowych programów).

Tabela 12. Zestawienie rezultatów i mierników dla ustalonych założeń strategicznych

Cel operacyjny	Kierunek działań	Rezultaty	Mierniki
Cel strategiczny I. Zintegrowane i aktywne społeczeństwo			
Cel operacyjny I.1. Aktywna polityka senioralna	I.1.1. Wsparcie Kcyńskiej Rady Seniorów	<ul style="list-style-type: none"> — aktywna społeczność senioralna, — zapewniony dostęp do różnorodnych form aktywności skierowanej do seniorów; — zwiększona dostępność do dziennej opieki dla seniorów, — zwiększony udział seniorów w życiu społecznym 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba seniorów objętych wsparciem [os.], — liczba inicjatyw utworzonych na rzecz aktywizacji seniorów [szt.], — liczba doposażonych obiektów, wspierających seniorów [szt.], — liczba udostępniionych miejsc w domu dziennego pobytu dla seniorów [szt.]
	I.1.2. Rozwój i doposażenie infrastruktury ukierunkowanej na środowisko seniorów		
Cel operacyjny I.2. Dostosowana oferta wspierająca osoby zagrożone wykluczeniem społecznym	I.2.1. Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców Gminy	<ul style="list-style-type: none"> — aktywna integracja społeczno-zawodowa, — wzrastająca samodzielność ekonomiczna i osobista osób zagrożonych lub objętych wykluczeniem społecznym, — wysokie morale mieszkańców Gminy, — rozwinięty i skuteczny system wsparcia osób bezrobotnych, — wzrastająca samodzielność zawodowa 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba przeprowadzonych inicjatyw i form z zakresu aktywizacji zawodowej, — liczba wspartych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu Gminy [szt.], — liczba osób objętych działaniami z zakresu aktywizacji zawodowej [os.], — liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych [os./rok], — udział kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych w Gminie [%], — liczba osób w wieku 18-29 lat na terenie JST [os.], — liczba osób w wieku 30-44 lat na terenie JST [os.], — stopa bezrobocia [%]
	I.2.2. Minimalizacja zjawiska bezrobocia		
Cel operacyjny I.3. Wysoka jakości edukacji wraz z dostosowanym zapleczem infrastrukturalnym	I.3.1. Doposażenie i modernizacja placówek szkolnych	<ul style="list-style-type: none"> — zwiększenie poziomu edukacji oraz wzrost jakości warunków nauczania, — adekwatnie wyposażone pracownie lekcyjne, — dostępne i dostosowane zaplecze sportowe, — doskonałe umiejętności i kompetencje zawodowe kadry nauczycielskiej, — dostosowane środowisko szkolne do potrzeb uczniów o szczególnych potrzebach, — dostosowana oferta edukacji ponadpodstawowej do bieżących tendencji rynku pracy 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba doposażonych szkół na terenie Gminy Kcynia [szt.], — liczba wybudowanych/ przebudowanych/ zmodernizowanych boisk szkolnych [szt.], — liczba budynków szkolnych poddana przebudowie, budowie/ modernizacji [szt.], — liczba nowych projektów poprawiających jakość kształcenia [szt.], — wyniki egzaminu ósmoklasisty [%], — wyniki egzaminu maturalnego [%], — liczba dzieci/uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych objętych wsparciem [os.],
	I.3.2. Rozbudowa zaplecza sportowego przy szkołach na terenie Gminy		
	I.3.3. Wsparcie nauczycieli i uczniów w edukacji językowej		
	I.3.4. Wysoka jakość edukacji uwzględniająca potrzeby rynku pracy		

			— liczba szkoleń/kursów/studiów podyplomowych dla kadry pedagogicznej [szt.]
Cel operacyjny I.4. Atrakcyjna oferta kulturalno-turystyczna oraz sportowa i rekreacyjna Gminy	I.4.1. Budowa atrakcyjnej i dostępnej oferty kulturalnej, wspomagającej tworzenie produktu lokalnego	— wzrost znaczenia dziedzictwa kulturowego Kcyni, — wzrost poczucia tożsamości lokalnej u mieszkańców, — zróżnicowanie oferty kulturalnej i dostosowanie jej do potrzeb odbiorców,	— liczba nowych i modernizowanych obiektów sportowo-rekreacyjnych [szt.], — liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem [szt.], — liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne na terenie Gminy [os./rok], — liczba budowanych/ przebudowanych/ wyremontowanych obiektów infrastruktury kultury, turystycznej i sportowo-rekreacyjnej [szt.], — liczba wydarzeń organizowanych przez Gminne Centrum Kultury i Biblioteki w Kcyni [szt./rok], — liczba osób biorących udział w wydarzeniach kulturalnych na terenie Gminy [os./rok], — liczba dostępnych miejsc noclegowych na terenie Gminy [szt.], — liczba funkcjonujących obiektów noclegowych [szt.]
	I.4.2. Zagospodarowanie przestrzeni gminnej na cele społecznie użyteczne	— poprawa wizerunku Gminy Kcynia jako obszaru atrakcyjnego turystycznie, — poprawa dostępu do zasobów oferowanych przez instytucje kultury,	
	I.4.3. Dostosowanie przestrzeni publicznej na cele sportu, rekreacji i turystyki	— wzrost różnorodności i dostępności oferty sportowo-rekreacyjnej, — poprawa dostępności i jakości infrastruktury kulturalnej, turystycznej i sportowo-rekreacyjnej,	
	I.4.4. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej Gminy	— zwiększony potencjał turystyczny regionu, — zwiększona baza agroturystyczna i noclegowa	
Cel operacyjny I.5. Atrakcyjna przestrzeń gminna sprzyjająca osiedlaniu się	I.5.1. Powstrzymanie procesów depopulacji i odpływu młodych ludzi z terenu Gminy	— wzrost atrakcyjności osiedleńczej Gminy Kcynia, — zwiększona liczba miejsc pracy dla mieszkańców Gminy,	— liczba inicjatyw angażujących osoby młode [szt./rok], — liczba dostępnych mieszkań i budynków mieszkalnych do zamieszkania [szt.]
	I.5.2. Rozwój kompleksowej oferty mieszkaniowej, zatrudnieniowej oraz rozwijającej, skierowanej szczególnie od osób młodych	— atrakcyjna oferta mieszkaniowa, — dostępność do form wypoczynku i rekreacji, dostosowanych do potrzeb i predyspozycji młodych osób	— liczba dostępnych ofert pracy na terenie Gminy Kcynia [szt./rok]
Cel strategiczny II. Efektywna i konkurencyjna gospodarka lokalna			
Cel operacyjny II.1. Atrakcyjna oferta inwestycyjna Gminy	II.1.1. Wsparcie inwestowania na terenie Gminy	— wzrastająca atrakcyjność inwestycyjna, — zwiększenie udziału rolnictwa ekologicznego, — wyższa efektywność rolnicza,	— powierzchnia dostępnych terenów inwestycyjnych (publicznych i prywatnych) [m ²], — liczba przedsiębiorstw działających na terenie JST [szt.], — liczba wspartych przedsiębiorców [szt.], — liczba nowo powstałych działalności gospodarczych na obszarze Gminy [szt./rok],
Cel operacyjny II.2. Aktywni lokalni przedsiębiorcy	II.2.1. Rozwój przedsiębiorczości	— dostosowana branża rolnicza do obowiązujących standardów,	
	II.2.2. Rozwój współpracy lokalnych przedsiębiorców	— aktywna lokalna przedsiębiorczość,	

	i placówek szkół ponadpodstawowych	— dostępna oferta wspierająca i wspomagająca przyszłych i obecnych przedsiębiorców, — stała i aktywna współpraca pomiędzy placówkami edukacji ponadpodstawowej, a lokalnymi przedsiębiorstwami	— liczba przeprowadzonych inicjatyw na rzecz wsparcia istniejących i przyszłych przedsiębiorców [szt.], — liczba wspartych działalności rolniczych [szt./rok], — liczba funkcjonujących gospodarstw rolnych na terenie Gminy [szt.] — liczba funkcjonujących gospodarstw ekologicznych na obszarze Gminy [szt.], — liczba podjętych działań inwestycyjnych na rzecz zwiększenia przydatności rolniczej terenów gminnych [szt.]
Cel operacyjny II.3. Wysokorozwinięte i specjalistyczne rolnictwo	II.3.1. Wsparcie działalności rolnej i rolno-spożywczej		
	II.3.2. Przeciwdziałanie skutkom suszy na obszarach wiejskich		
Cel strategiczny III. Kompleksowa infrastruktura publiczna, czyste środowisko i racjonalnie wykorzystywany potencjał endogeniczny			
Cel operacyjny III.1. Powszechnie dostępna infrastruktura wodociągowa i kanalizacyjna	III.1.1. Rozwój i przebudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej	— uporządkowana gospodarka wodno-ściekowa, — zwiększona przydatność i jakość wody na terenie Gminy, — przeciwdziałanie skutkom suszy, — wyższa jakość systemu melioracyjnego na terenie Gminy	— długość wybudowanej lub zmodernizowanej sieci kanalizacyjnej [km], — długość wybudowanej lub zmodernizowanej sieci wodociągowej [km], — liczba wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków [szt.], — liczba wybudowanych/ przebudowanych/ zmodernizowanych stacji uzdatniania wody [szt.], — powierzchnia obszarów poddanych melioracji [m ²], — liczba przebudowanych oczyszczalni ścieków [szt.], — wydajność nowo wybudowanych lub zmodernizowanych oczyszczalni ścieków [RLM]
	III.1.2. Podniesienie jakości działania infrastruktury wodno-ściekowej		
Cel operacyjny III.2. Rozbudowany i spójny układ drogowy Gminy	III.2.1. Poprawa jakości dróg na terenie Gminy Kcynia	— wysoka jakość infrastruktury transportowej i dostępności komunikacyjnej, — zwiększone możliwości dla celów mobilności mieszkańców, — wysoki standard przejazdów przez obszar Gminy, — zwiększone bezpieczeństwo drogowe w mieście, — zmniejszona emisja liniowa, — Wzrost atrakcyjności terenów wiejskich jako tereny inwestycyjne,	— długość zmodernizowanych/ przebudowanych/ wybudowanych dróg [km], — długość wybudowanej obwodnicy [km]
	III.2.2. Budowa obwodnicy Kcyni		
Cel operacyjny III.3. Zwiększona	III.3.1. Rozwój oferty połączeń autobusowych w obrębie Gminy Kcynia	— zwiększone możliwości dla celów mobilności mieszkańców,	— liczba nowych połączeń komunikacyjnych [szt.], — liczba czynnych linii kolejowych dla ruchu pasażerskiego [szt.],

mobilność mieszkańców Gminy	III.3.2. Intensyfikacja komunikacji publicznej z regionami Wielkopolski i większymi ośrodkami województwa kujawsko-pomorskiego	<ul style="list-style-type: none"> — rozbudowa systemu komunikacyjnego na terenie Gminy, — eliminacja wykluczenia komunikacyjnego, — zwiększenie zdolności zatrudnieniowych z uwagi na wyższą możliwość dojazdu do pracy poza miejscem zamieszkania, — przywrócenie ruchu kolejowego pasażerskiego, 	liczba dostępnych kursów autobusowych przebiegających przez teren Gminy [szt./dzień]
	III.3.3. Rewitalizacja linii kolejowych przebiegających przez teren Gminy Kcynia		
Cel operacyjny III.4. Dostępna i sprawna infrastruktura okołodrogowa	III.4.1. Uzupełnienie i bieżące doposażanie terenu Gminy w parkingi, chodniki, oświetlenie uliczne wraz z regulowaniem poboczy	<ul style="list-style-type: none"> — rozbudowana i funkcjonalna sieć ścieżek rowerowych, — poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, — zwiększenie możliwości parkowania na terenie Gminy, — doświetlenie i bieżące regulowanie poboczy, w tym uzupełnianie chodników 	<ul style="list-style-type: none"> — długość wybudowanych ścieżek rowerowych [km], — liczba miejscowości gminnych, w których nastąpiła budowa miejsc parkingowych, — liczba wybudowanego/przebudowanego lub zmodernizowanego oświetlenia ulicznego [szt.]
	III.4.2. Rozbudowa i uspoźnienie sieci ścieżek rowerowych na terenie Gminy		
Cel operacyjny III.5. Niskoemisyjna gospodarka lokalna	III.5.1. Kompleksowa termomodernizacja budynków na terenie Gminy	<ul style="list-style-type: none"> — podniesiona efektywność energetyczna obiektów publicznych i prywatnych, — zwiększenie estetyki zabudowy w Gminie, — rozwój OZE w sektorze publicznym i prywatnym, — powszechna wymiana źródeł ciepła na wysokosprawne i ekologiczne, — racjonalizacja budżetu gminnego i przedsiębiorstw w wyniku ponoszenia opłat eksploatacyjnych, — racjonalizacja budżetu domowego w związku z podniesioną efektywnością energetyczną budynków mieszkalnych, — redukcja emisji gazów cieplarnianych i poprawa jakości powietrza 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba wybudowanych/zainstalowanych instalacji OZE [szt.], — liczba budynków publicznych poddanych modernizacji energetycznej [szt.], — liczba prywatnych budynków o podniesionej efektywności energetycznej [szt.] — wysokość wydatków przeznaczonych na działania ochrony powietrza i zmian klimatu [zł], — liczba działań na rzecz ochrony przyrody i/lub bioróżnorodności [szt.], — liczba wniosków złożonych w ramach Programu „Czyste Powietrze” [szt./rok], — liczba zmodernizowanych/ wymienionych źródeł ciepła [szt.]
	III.5.2. Zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii		
	III.5.3. Poprawa jakości środowiska oraz adaptacja do zmian klimatu		
Cel operacyjny III.6.	III.6.1. Zwiększenie efektywności działań z zakresu gospodarki odpadami	<ul style="list-style-type: none"> — zwiększona ochrona środowiska naturalnego, — uporządkowana gospodarka odpadowa, 	<ul style="list-style-type: none"> — odpady zbierane selektywnie [t/rok], — odpady poddane recyklingowi [t/rok],

Efektywna gospodarka odpadami		<ul style="list-style-type: none"> — zwiększony udział selektywnie zbieranych odpadów komunalnych, — realizacja programów wspierających utylizację odpadów rolniczych i obejmujących substancje niebezpieczne 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba podmiotów, od których odebrano odpady zawierające substancje niebezpieczne [szt.]
Cel operacyjny III.7. Zagospodarowana i dostosowana przestrzeń publiczna	III.7.1. Zagospodarowanie przestrzeni gminnej na cele mieszkaniowe	<ul style="list-style-type: none"> — poprawa istniejącej zabudowy oraz wzrost dostępności do nowego budownictwa mieszkaniowego, — dostosowywanie zasobu mieszkaniowego do istniejącego zapotrzebowania, — rewitalizacja przestrzeni gminnej, — przestrzeń publiczna dostosowana do aktywnego wypoczynku i rekreacji, — zwiększony zasób miejsc w przestrzeni gminnej służących celom społecznym 	<ul style="list-style-type: none"> — powierzchnia Gminy przeznaczona pod zabudowę mieszkaniową [m²], — liczba wybudowanych budynków mieszkalnych wielorodzinnych [szt.], — liczba oddanych do użytku mieszkań [szt.], — liczba przeprowadzonych działań z zakresu rewitalizacji [szt.], — powierzchnia zrewitalizowanych obszarów [m²], — liczba dostosowanych budynków do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami [szt.], — powierzchnia przestrzeni zaadaptowanej dla celów społecznych i aktywnego wypoczynku [m²]
	III.7.2. Rewitalizacja obszarów wiejskich i miejskich		
	III.7.3. Zagospodarowanie przestrzeni publicznej na cele społeczne i rekreacyjne		
Cel operacyjny III.8. Edukacja ekologiczna	III.8.1. Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców Gminy Kcynia	<ul style="list-style-type: none"> — wysoka świadomość ekologiczna mieszkańców Gminy 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba inicjatyw na rzecz świadomości ekologicznej [szt./rok]
Cel strategiczny IV. Efektywna administracja lokalna zapewniająca utrzymanie ładu przestrzennego i sprawne zarządzanie Gminą			
Cel operacyjny IV.1. Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu na terenie Gminy	IV.1.1. Zwiększenie dostępu do szerokopasmowego Internetu wraz z dalszym wdrażaniem e-usług	<ul style="list-style-type: none"> — zwiększona cyfryzacja usług publicznych, — poprawa jakości i dostępności do usług publicznych, — rozwój elektronicznych form obsługi administracji samorządowej, — powszechna dostępność do szerokopasmowego Internetu 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba nowych e-usług [szt.], — liczba odbiorców szybkiego Internetu [os.]
Cel operacyjny IV.2.	IV.2.1. Kompleksowe i równomierne gospodarowanie przestrzenią gminną	<ul style="list-style-type: none"> — spójna przestrzeń lokalna, — racjonalne wykorzystywanie przestrzeni gminnej do celów inwestowania, w tym zachowanie 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego [szt.],

Zintegrowana i kompleksowa przestrzeń gminna	IV.2.2. Zwiększenie udziału terenów objętych ustaleniami MPZP	równowagi pomiędzy potrzebami i uwarunkowaniami szczególnymi obszarów wiejskich i miejskich	— powierzchnia obszarów gminnych objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego [ha].
Cel operacyjny IV.3. Skuteczna promocja i współpraca między lokalna, regionalna i międzynarodowa	IV.3.1. Kształtowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami i partnerami społeczno-gospodarczymi	<ul style="list-style-type: none"> — zwiększona rozpoznawalność Gminy w regionie, — pozytywny wizerunek gminy wśród mieszkańców, przedsiębiorców, turystów oraz innych podmiotów, — zbudowanie partnerstw i wzmocnienie współpracy między władzami Gminy a przedstawicielami innych sektorów 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba zawiązanych partnerstw [szt.], — liczba działań o charakterze promocyjnym [szt.], — liczba nawiązanych kontaktów w celach promocyjnych [szt.]
	IV.3.2. Efektywna współpraca z jednostkami samorządowymi i partnerami na szczeblu regionalnym, krajowym i międzynarodowym		

Źródło: opracowanie własne

5. WYMIAR PRZESTRZENNY POLITYKI ROZWOJU

5.1. KLUCZOWE UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY KCYNIA

W ramach **kluczowych uwarunkowań** najbardziej istotnymi dla Gminy pozostają:

I. uwarunkowania przestrzenne i przyrodnicze:

Gmina Kcynia jest jednostką samorządową o charakterze miejsko-wiejskim, należąca do największych gmin województwa kujawsko-pomorskiego. Jest również jednym z głównych ośrodków północnych Pałuk. Przestrzenie i strukturalnie podzielona jest na strefę wiejską i miejską. Centralnym ośrodkiem gminnym jest miasto Kcynia, będące również lokalizacją najważniejszych usług publicznych, w tym siedzibą władz gminnych. Obszar wiejski strukturalnie podzielony jest na 37 sołectw obejmujących łącznie 54 miejscowości, z których Sipiory, Kowalewko, Gromadno, Chwaliszewo i Dziewierzewo uznawane są za ośrodki uzupełniające ośrodek centralny. Obszar miasta wyraźnie podzielony jest na trzy główne strefy funkcjonalne:

- **osiedle I** obejmujące ul. Nakielską, Tupadzką, Bolesława Pobożnego, Krzywą, Jurczyka, Garncarską, Okrężną, Kantego, Klasztorną, Ciasną, Krótką, Szewską, Polną, Wyrzyką, Witosą, Wiejską, Słoneczną, Łąkową, Kwiatową, Brzozową, podgórną, Wybudowanie,
- **osiedle II** obejmujące ul. Poznańską, Dworcową, Rynek, Szubińską, Cmentarną, Młyńską, Libelta, Strażacką, Kasztanową, Sądową, Ogrodową, Nową, Glinianą, Ceglana, Parkową, Farną,
- **osiedle III** obejmujące ul. Asnyka, Zieloną, Powstańców Wielkopolskich, Żeromskiego, Prusa, Konopnickiej, Sienkiewicza, Pałucką, Orzeszkowej, Dąbrowskiej, Nałkowskiej, Szymborskiej.

Układ urbanistyczny miasta wskazuje na wysoką rolę centrum historycznego miasta wraz z zachowanymi obiektami architektonicznymi, natomiast na obszarach wiejskich zabudowa zasadniczo skupia się w centralnej części miejscowości. Z uwagi na postępujące zdegradowanie obszarów ujętych w ramach osiedla II w Kcyni oraz miejscowości wiejskich Smogulecka Wieś, Tupadły, Chwaliszewo i Grocholin, obszary te objęte są Gminnym Programem Rewitalizacji, mającym na celu wyprowadzenie obszaru ze stanu kryzysowego, w których dostrzeżono skupienie największych problemów społeczno-gospodarczych. Postępujące zmiany społeczno-gospodarcze doprowadzają do konieczności obejmowania procesem rewitalizacji pozostałych części gminnych. Gmina Kcynia, na bazie istniejących warunków do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, dysponuje jedynie nieznaczną dostępnością terenów przeznaczonych pod inwestycje, co stanowi znaczące ograniczenie dla kreowania atrakcyjności inwestycyjnej dla lokalnych i nowych inwestorów. Znaczącym potencjałem przestrzennym, sprzyjającym rozwojowi regionu jest możliwość rozwoju rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego, szczególnie w południowej części Gminy, gdzie występuje zasób gleb najwyższych klas, w tym klas bonitacyjnych II i III. W pozostałych rejonach Gminy przeważają gleby piaskowe i pseudobielicowe, charakteryzujące się dużą przepuszczalnością, przez co zaliczane są do gleb małożywnych i nieurodzajnych.

Obszar Gminy w niemal 25% pokrywa się z obszarami cennymi przyrodniczo i krajobrazowo, do których należą obszary włączone do sieci Natura 2000 i rezerwat przyrody wraz z licznymi pomnikami przyrody

i użytkami ekologicznymi. Poziom lesistości w Gminie pozostaje ustabilizowany, wskazując na objęcie połaciami leśnymi 21,75% ogólnej powierzchni, co stanowi wartość porównywalną z poziomem lesistości dla powiatu nakielskiego i województwa kujawsko-pomorskiego.

Pod względem turystycznym Gmina charakteryzuje się bogatymi walorami, w tym licznie zachowanymi zasobami dziedzictwa kulturowego oraz sprzyjającymi warunkami przyrodniczymi i potencjałem do rekreacji aktywnej, jednak obecne zagospodarowanie terenu nie w pełni wykorzystuje dostrzegany potencjał. Istotnym uwarunkowaniem dla turystyki gminnej jest wykorzystywanie walorów przyrodniczych, w tym przede wszystkim dostępność rzeki Noteć. Rejon doliny Noteci, obejmujący również terytorium Gminy Kcynia jest predysponowany dla rozwoju funkcji turystyki wodnej, jednak charakteryzuje się ograniczonymi zasobami bazy niezbędnej dla rozwoju tego rodzaju turystyki. Niemniej jednak, Noteć jest rzeką predystynowaną do turystycznego wykorzystania i aktywizacji gmin leżących w jej przebiegu.

Analizując zakres zasobów wodnych dostrzec warto również, że północna część Gminy Kcynia, w tym północna granica, będąca jednocześnie naturalną granicą, którą stanowi przebieg Noteci pozostaje w obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, co znacząco wpływa na możliwości zagospodarowania tych terenów. Zgodnie z zapisami Planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego, kluczowym działaniem wspierającym minimalizowanie zagrożenia powodzi rzecznej są m.in. budowle wodne na rzece Noteci, zabezpieczanie brzegów rzek, roboty przeglądowe istniejącej infrastruktury wraz z remontami przepustów wodnych i działaniami naprawczymi i umocnieniowymi brzegów rzek. Z uwagi na dostrzeżone zagrożenie powodzią dla Gminy Kcynia są to również kluczowe uwarunkowania dalszej polityki przestrzennej, które Gmina podejmować winna wraz z podmiotami i organami odpowiedzialnymi za działania naprawcze na rzekach i zbiornikach wodnych wraz z działaniami mającymi na celu stworzenie i respektowanie określonych zasad służących ograniczenie potencjalnych, negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej.

Z uwagi na miejsko-wiejski charakter Gminy, poza rolnictwem i przetwórstwem rolno-spożywczym, do głównych branż tworzących gospodarkę lokalną należy też przemysł drzewny, budownictwo, przetwórstwo przemysłowe i produkcja materiałów budowlanych. Położenie Gminy jest walorem sprzyjającym rozwojowi przedsiębiorczości, ponadto miasto pozostaje zapleczem administracyjnym i usługowym dla działalności rolniczej. Niewątpliwie niedalekie odległości od większych ośrodków, w tym Poznania i Bydgoszczy, a także od większych miast powiatowych, w tym Nakła nad Notecią i Żnina powodują, że położenie stanowić może walor rozwojowy.

II. uwarunkowania transportowe i komunikacyjne

Gmina Kcynia, ze względu na swoje położenie, w tym bezpośrednie sąsiedztwo z obszarami województwa wielkopolskiego, charakteryzuje się sprzyjającymi czynnikami lokalizacyjnymi. Względna bliskość do sąsiednich obszarów przedsiębiorczych, w tym dużych ośrodków miejskich i miast powiatowych wpływa na możliwość zawiązywania licznych partnerstw. Możliwości te zdeterminowane są również poprzez sprzyjające powiązania transportowe i komunikacyjne za pośrednictwem dróg wojewódzkich, w tym DW nr 241 i DW nr 247. Niekorzystnym uwarunkowaniem dla rozwoju transportu i komunikacji jest przebieg dróg przez centrum miasta, co wiąże się nie tylko ze zwiększonym hałasem i zanieczyszczeniem powietrza, ale przyczynia się też do wzrostu liczby sytuacji niebezpiecznych dla uczestników ruchu drogowego i pieszego. Istotnym zatem pozostaje

przeniesienie głównego ruchu drogowego poza centrum miasta na bazie obwodnicy. Przez obszar Gminy nie przebiega żadna z dróg o klasie drogi krajowej, zaś rozbudowana sieć dróg powiatowych i gminnych pozwala na podstawową komunikację i poruszanie się w relacjach międzygminnych.

Przez teren Gminy Kcynia przebiegają dwie linie kolejowe o numerach 281 i 356, które w obecnym stanie nie obsługują ruchu pasażerskiego, co znacząco oddziałuje na zmniejszoną mobilność mieszkańców i komunikację regionalną. Ponadto zachodzi sytuacja kolizyjności dróg z liniami kolejowymi. Na terenie Gminy zlokalizowana jest nieczynna stacja kolejowa w Kcyni.

Teren Gminy Kcynia położony jest na południowym brzegu rzeki Noteć, która jest międzynarodowym śródlądowym szlakiem wodnym. Położenie to stanowi dogodny warunki dla rozwoju infrastruktury technicznej sprzyjającej obsłudze ruchu turystycznego odbywającego się na rzece.

Na obszarze Gminy Kcynia zlokalizowane są drogi dla rowerów, których długość wynosi 6,6 km, jednak nie są to ścieżki będące pod władztwem gminnym. Cała sieć ścieżek rowerowych na terenie gminy zlokalizowana jest przy drogach powiatowych, pozostając tym samym pod zarządem starostwa powiatowego.

III. uwarunkowania w zakresie dostępności do infrastruktury technicznej

Przez teren Gminy przebiega sieć dystrybucyjnego gazociągu wysokiego ciśnienia DN 150 mm PN 6,3 Mpa relacji Żnin – Nakło, z którego za pomocą stacji gazowej i gazociągów średniego i niskiego ciśnienia zaopatrywane są budynki na terenie Kcyni i okolicznych miejscowości. Ponadto 95% budynków mieszkalnych na terenie wiejskim oraz niemal 90% budynków na terenie miejskim podłączonych jest do sprawnej sieci wodociągowej. Z sieci kanalizacyjnej na obszarze miasta korzysta 83,2% budynków, zaś w miejscowościach wiejskich jedynie 3,7% budynków mieszkalnych. Ponadto zarówno większa część miasta Kcynia, jak i część wsi Żurawia i Grocholin znajdują się w Aglomeracji Kcynia. Istniejąca dysproporcja wyrównywana jest poprzez stosowanie indywidualnych systemów kanalizacyjnych. Na terenie Gminy nie występuje sieć ciepłownicza, a głównym sposobem ogrzewania budynków mieszkalnych są indywidualne źródła ciepła. Na terenie Gminy funkcjonuje też kilka kotłowni, z czego dominująca ich część znajduje się w mieście. Zlokalizowane są tu też dwa maszty telefonii komórkowej, w tym jeden w Kcyni (w sąsiedztwie oczyszczalni ścieków), a drugi w Dębogórze. Z uwagi na uwarunkowania klimatyczne, Kcynia tworzy dogodne warunki dla inwestycji ekologicznych, w tym parków siłowni wiatrowych i farm fotowoltaicznych.

IV. uwarunkowania społeczno-gospodarcze

Gminę Kcynia charakteryzują postępujące zjawiska starzejącego się społeczeństwa i depopulacji, co znacząco determinuje warunki i popyt na szczególnego rodzaju usługi publiczne, w tym przede wszystkim usługi medyczne, opiekuńcze, aktywizacyjne i wspierające seniorów. Tuż obok trendów demograficznych, czynnikiem warunkującym rozwój lokalny jest zatrzymanie procesu depopulacji. Obszar miasta charakteryzuje się znaczącą dostępnością do przychodni, natomiast na obszarze wiejskim jedynie mieszkańcy miejscowości Żarczyn mają bezpośredni dostęp do opieki medycznej. Problemem społecznym charakterystycznym dla Gminy Kcynia jest wysoki wskaźnik stopy bezrobocia. Pomimo tendencji spadkowej, poziom bezrobocia przekracza wskaźniki dla powiatu i województwa. Gmina dysponuje kompleksową siecią edukacji, opartą o dostępność opieki przedszkolnej, edukacji na poziomie szkoły podstawowej i ponadpodstawowej, realizowanej w formule liceum, technikum i szkoły branżowej. Corocznie na terenie Gminy dostrzega się wzrastającą liczbę podmiotów

gospodarczych, jednak w znaczącej większości są to jednoosobowe działalności gospodarcze lub też mikroprzedsiębiorstwa. Na terenie Gminy występują też zakłady produkcyjne zapewniające miejsca pracy dla lokalnej społeczności.

Wobec powyższego, do głównych uwarunkowań Gminy Kcynia należą:

- charakter miejsko-wiejski gminy, co powoduje konieczność koncentrowania działań inwestycyjnych w sposób równomierny, zapewniając warunki do rozwoju dla obszarów wiejskich oraz miasta,
- stosunkowo duży udział połączy leśnych, stanowiących ¼ powierzchni Gminy, z czego niemal 20% to tereny pokrywane się z obszarami objętymi formami ochrony prawnej,
- południowa część Gminy bazująca na sprzyjających warunkach do rozwoju rolnictwa w oparciu o zasoby gleb najwyższych klas,
- zasadniczo rolniczy charakter Gminy,
- stosunkowo duże rozproszenie zabudowy zagrodowej obszarów wiejskich, usytuowanej głównie wzdłuż ciągów komunikacyjnych, w tym dróg gminnych,
- położenie administracyjne gminy w peryferyjnej części województwa – na styku województwa kujawsko-pomorskiego i województwa wielkopolskiego,
- brak przebiegu dróg krajowych i ekspresowych przez teren Gminy,
- sprzyjające warunki do rozwoju OZE, w tym parków siłowni wiatrowych i farm fotowoltaicznych,
- brak przygotowanych terenów przeznaczonych pod inwestycje,
- działalność podmiotów gospodarczych na terenie Gminy, wśród których dominują mikro i małe przedsiębiorstwa,
- zakłady produkcyjne w przeważającej większości zlokalizowane są na obszarach wiejskich, zapewniając tym samym miejsca pracy dla społeczności lokalnej,
- stosunkowo słaba oferta terenów rekreacji i wypoczynku dla mieszkańców miasta oraz gminy,
- słabo rozwinięta sieć dróg rowerowych – obecnie zlokalizowane są jedynie przy drogach powiatowych,
- niekorzystny przebieg dróg głównych, przechodzących przez centrum miasta.

5.2. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ

Podstawą kształtowania polityki przestrzennej w Gminie Kcynia są akty planistyczne, w tym przede wszystkim:

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego przyjęte uchwałą nr VI/34/2011 Rady Miejskiej w Kcyni z dnia 24 lutego 2011 roku w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kcynia,
- Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego przyjęta uchwałą nr LI/400/2022 Rady Miejskiej w Kcyni z dnia 27 października 2022 roku w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kcynia,
- miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego,
- indywidualne decyzje administracyjne wskazujące warunki zabudowy bądź lokalizację inwestycji celu publicznego.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania gminnej polityki przestrzennej są bezpośrednią sumą przywołanych aktów oraz nawiązaniem do działań z poziomu regionalnego i krajowego, mających znaczenie dla dalszego rozwoju Gminy Kcynia. Podstawą dla ustaleń i rekomendacji są określone cele polityki przestrzennej skonfrontowane z ustaleniami wynikającymi z zastanego stanu w sferze przestrzennej, funkcjonalnej, środowiskowej i społeczno-gospodarczej. Wobec powyższego, w ramach ustaleń i rekomendowanych działań dla przyszłego rozwoju lokalnego w oparciu o politykę planistyczną wskazuje się:

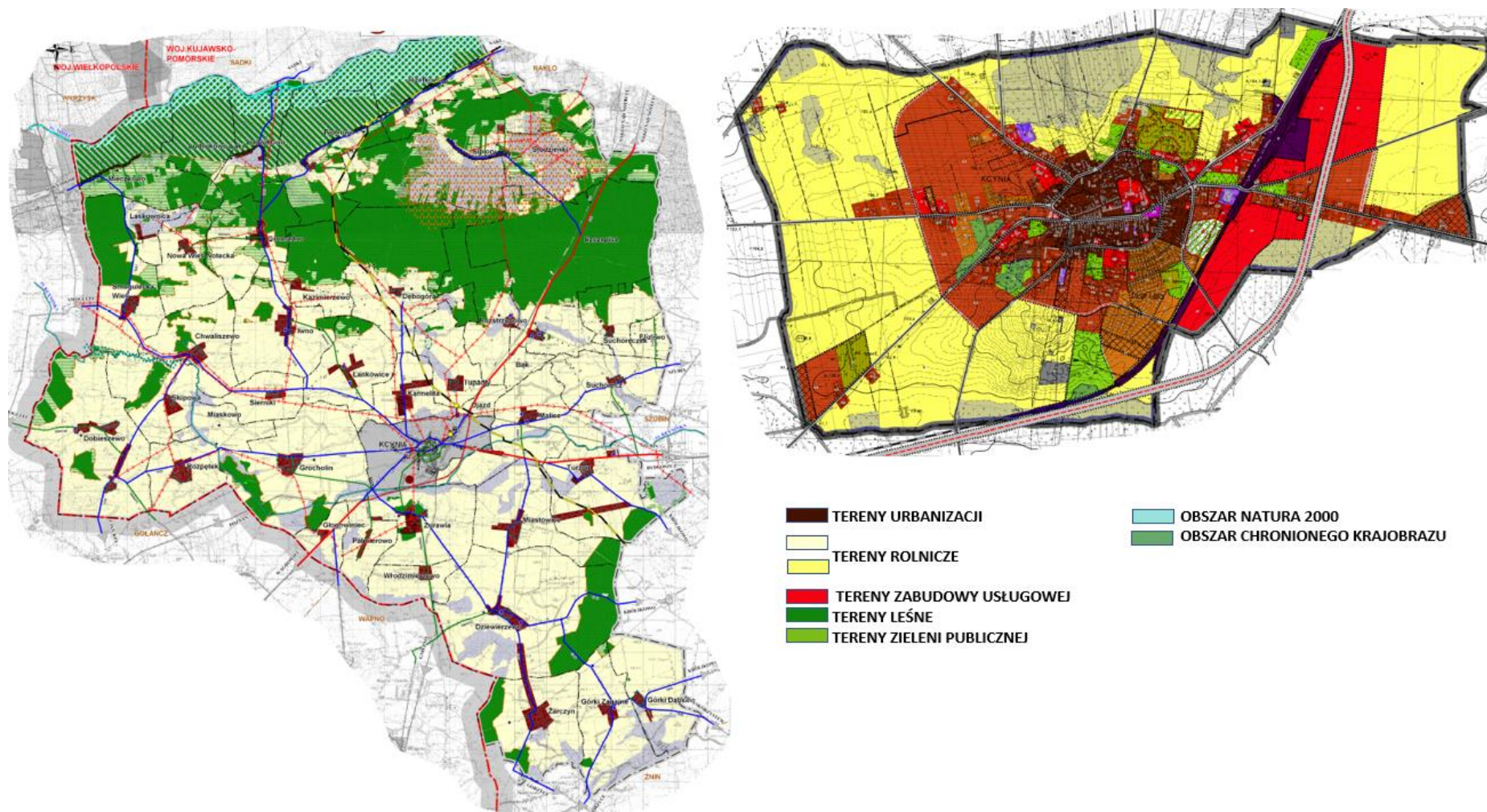
- rozbudowę i modernizację gminnego układu drogowego,
- rozbudowę podstawowego układu uliczno-drogowego miasta Kcyni, poprzez budowę obwodnicy miasta w ciągu dróg wojewódzkich nr 241 Sępólno Krajeńskie – Kcynia – Wągrowiec i nr 247 Kcynia – Szubin pozwalającej na wyprowadzenie ruchu tranzytowego z centrum miasta, dążąc tym samym do poprawy warunków jazdy, zwiększenia bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego i pieszego wraz z poprawą klimatu akustycznego, a także możliwością podniesienia jakości oferty terenów inwestycyjnych zlokalizowanych poza miastem,
- rozbudowę infrastruktury obsługującej wzrastający ruch drogowy oraz zaspakajającej potrzeby na usługi związane z obsługą samochodów oraz podróźnych, w tym m.in.: rozbudowę parkingów przydrożnych, wielofunkcyjnych stacji paliw, stacji obsługi pojazdów, itp.,
- utrzymanie istniejącego dworca autobusowego, który pełni funkcje głównego węzła komunikacji publicznej obsługującego mieszkańców miasta jak i obszarów wiejskich Gminy,
- rozwój komunikacji autobusowej na terenie gminy poprzez rozszerzenie oferty komunikacji publicznej na dotąd nieobsługiwane obszary Gminy, tak, aby stworzyć mieszkańcom gminy jak najlepsze możliwości podróżowania komunikacją zbiorową wraz z rozwojem komunikacji autobusowej w kierunku Wielkopolski,
- modernizacja linii kolejowej 281 w kierunku Nakła nad Notecią i nr 356 w kierunku Bydgoszczy, co pozwoli na przywrócenie ruchu pasażerskiego i poprawę dostępności komunikacyjnej mieszkańców,
- dążenie do zwiększenia udziału turystyki (weekendowej i jednodniowej), w tym przede wszystkim turystyki opartej o walory środowiska przyrodniczego i kulturowego, z wykorzystaniem rekreacji i aktywnego wypoczynku,
- przeznaczenie terenów pod użytkowanie rekreacyjno-sportowe z wykorzystaniem rzeki Noteć i terenów objętych ochroną przyrody,
- zwiększenia udziału terenów zieleni urządzonej na terenie miasta dla zapewnienia mieszkańcom przestrzeni służącej do codziennej rekreacji i wypoczynku,
- wykorzystywanie terenów leśnych dla rozbudowy sieci ścieżek leśnych, tras rowerowych i miejsc przeznaczonych do wypoczynku,
- dążenie do poprawy klimatu miejskiego,
- dążenie do rozwoju i zabezpieczenia terenów dla rozwoju przedsiębiorczości na terenie miasta, w tym głównie pomiędzy linią kolejową, a projektowaną obwodnicą miasta oraz terenów gminy w obrębie terenów objętych urbanizacją, w tym lokalizowanie inwestycji o znaczeniu lokalnym, i ewentualnie ponadlokalnym,
- stopniowe przeniesienie funkcji produkcyjnej z obszarów centrum miasta na obrzeża i obszary wiejskie,
- kontynuację działań z zakresu rewitalizacji obszaru miasta i obszarów wiejskich,
- zachowanie i ochronę terenów cennych przyrodniczo i krajobrazowo wraz z ich racjonalnym wykorzystaniem ujmującym ochronę bioróżnorodności,

- przeznaczanie terenów rolniczych pod inwestycje związane z ekologią, w tym przede wszystkim pod inwestycje związane z instalacją odnawialnych źródeł energii oraz dywersyfikacją gospodarstw na ekologiczne,
- dążenie do rozwoju rolnictwa, podnoszenie jego specjalizacji przy jednoczesnym optymalizowaniu ilości i jakości stosowanych środków ochrony roślin (nawozów, regulatorów wzrostu, itp.),
- dążenie do ograniczenia zmiany przeznaczenia i przekształcania gruntów wysokich klas (I-III),
- wydzielanie terenów zgodnie z ich przeznaczeniem i istniejącym zapotrzebowaniem, w tym terenów mieszkaniowych, rekreacyjnych, usługowych i produkcyjnych (wolnych od zabudowy),
- rozwój funkcji agroturystycznej szczególnie obszarów położonych na północy gminy oraz w powiązaniu z funkcją agroturystyczną, również w formie tymczasowej zabudowy w ciągu rzeki Noteci,
- wspieranie ekoturystyki,
- sukcesywne działania na rzecz rozbudowy istniejącej sieci wodociągowej wraz z modernizacją i lokowaniem nowych ujęć wody, co znacząco wpłynie na zapewnienie odpowiedniej jakości wody,
- dalszy rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w celu ochrony i poprawy stanu wód w JCWPd43,
- dalszy rozwój sieci kanalizacji sanitarnej w oparciu o istniejący system oczyszczania i przepompowywania ścieków wraz z realizacją działań na rzecz lokowania indywidualnych lub zbiorowych biologicznych oczyszczalni ścieków, w miejscach gdzie nieekonomicznym jest budowa sieci kanalizacji,
- obejmowanie działaniami inwestycyjnymi terenów dotąd niezmeliorowanych wraz z utrzymywaniem odpowiedniego standardu i stanu technicznego rowów melioracyjnych, zapewniając sprawny spływ wody oraz inwestycje w retencję wód celem ograniczenia skutków suszy,
- promocję wdrażania odnawialnych źródeł energii elektrycznej, w tym m.in. poprzez budowę farm elektrowni wiatrowych, stosowanie kolektorów słonecznych i innych alternatywnych źródeł energii, dążąc do racjonalizacji gospodarowania energią z uwzględnieniem krajobrazu i ochrony środowiska naturalnego,
- modernizację oraz dalszą rozbudowę infrastruktury światłowodowej w celu stworzenia gminnego zintegrowanego systemu telekomunikacyjnego wraz ze zwiększeniem dostępności sieci internetowej poprzez szerokopasmowy dostęp do Internetu,
- sukcesywnie rozbudowywana sieć gazowa, obejmująca nie tylko obszar miasta, ale również tereny wiejskie,
- dążenie do racjonalizacji wykorzystywanych zasobów i materiałów grzewczych wraz ze stosowaniem paliw ekologicznych, w tym również zastępując wykorzystywanie paliw stałych w istniejących kotłowniach lokalnych.

Obszar Gminy, na bazie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego podzielony został na sfery funkcjonalne dla których ustalono właściwe kierunki i cele polityki przestrzennej. Powyżej zaprezentowany spis celów jest spisem otwartym, a zarazem ogólnym ujmującym najważniejsze aspekty rozwoju przestrzennego. Wskazane cele polityki przestrzennej ukazują, iż przyjęte założenia strategiczne (cele strategiczne, cele operacyjne, kierunki działań) korespondują z najważniejszymi celami planistycznymi.

Na poniższej mapie zaprezentowano rozmieszczenie najważniejszych stref przestrzenno-funkcjonalnych.

Rycina 7. Sfery przestrzenno-funkcjonalne w Gminie (po lewej stronie) i w mieście Kcynia (po prawej stronie)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla Gminy Kcynia

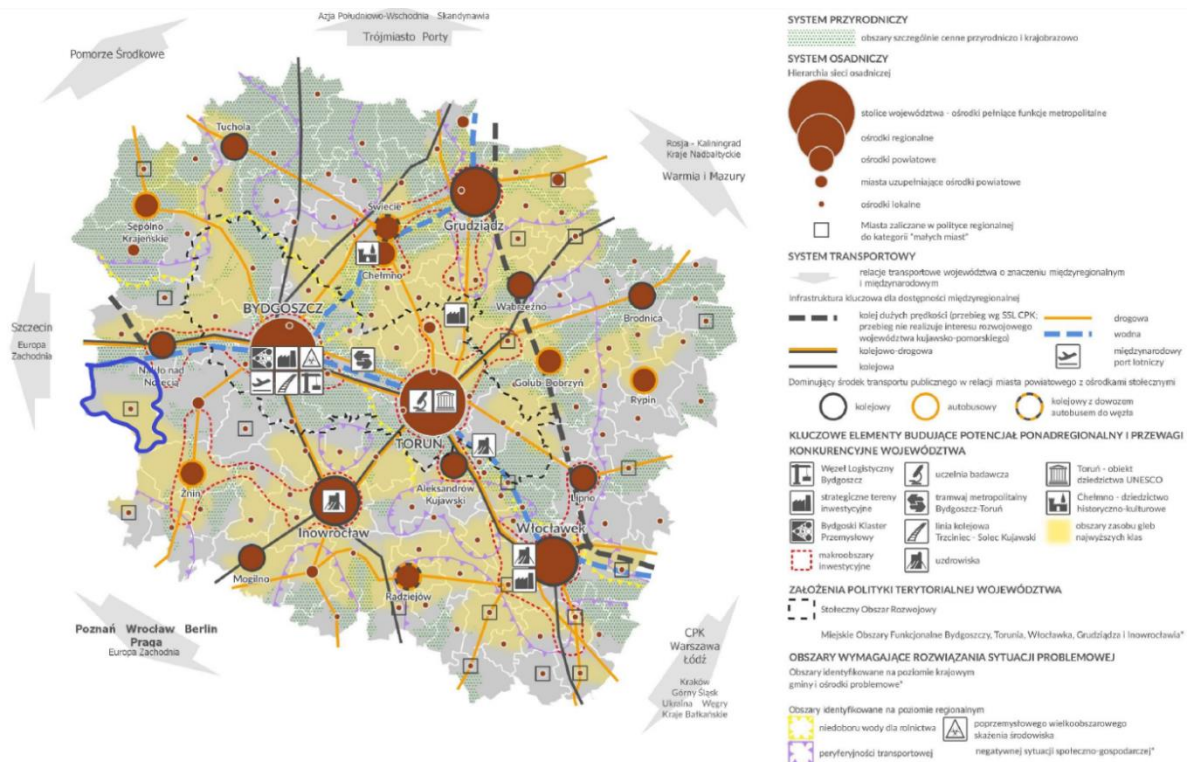
5.3. MODEL PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNY GMINY KCYNIA

Zgodnie ze „Strategią Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2030 roku – Strategią Przyspieszenia 2030+” poniżej przedstawiono ustalenia szczególnie istotne dla kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej, dotyczące rozwoju Gminy w najbliższej dekadzie oraz pozwalające we właściwy sposób określić rolę i znaczenie Gminy Kcynia w kreowaniu polityki rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego.

Zgodnie z przedstawionym modelem przestrzenno-funkcjonalnym województwa kujawsko-pomorskiego, obszar Gminy Kcynia sklasyfikowany został w ramach najważniejszych uwarunkowań i kluczowych ustaleń, niezbędnych dla rozwoju całego województwa. Koncepcja funkcjonalno-przestrzenna rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego składa się z elementów kluczowych i w takich ramach ujmuje również Gminę Kcynia. Do podstawowych założeń rozwoju regionu, ukazujących szczególne znaczenie Gminy w rozwoju województwa należą:

- system osadniczy,
- system transportowy
- system przyrodniczy,
- kluczowe elementy budujące potencjał ponadregionalny i przewagi konkurencyjne województwa,
- zidentyfikowane obszary wymagające rozwiązania sytuacji problemowej,
- założenia polityki terytorialnej

Rycina 8. Gmina Kcynia na tle modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2030

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Przyspieszenia 2030+

SYSTEM OSADNICZY

Systematyka osadnicza ukazuje rangę poszczególnych miast i miejscowości gminnych, ustalając ich główne przeznaczenie w kontekście działań rozwoju lokalnego i regionalnego. Hierarchia osadnicza jest również bezpośrednim odzwierciedleniem dotychczasowego potencjału i relacji, jakie zachodzą między poszczególnymi miejscowościami na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Wojewódzki system osadniczy wyróżnia stolice województwa będące ośrodkami pełniącymi funkcje metropolitarne, ośrodki regionalne, ośrodki powiatowe, miasta uzupełniające ośrodki powiatowe, ośrodki lokalne oraz miasta zaliczane w polityce regionalnej do kategorii „małych miast”.

Zgodnie z przyjętą dla województwa systematyką, **Kcynia** zaklasyfikowana została jako **ośrodek lokalny**, a jednocześnie z uwagi na charakter miejsko-wiejski Gminy, Kcynię ujęto jako **miasto zaliczane w polityce regionalnej do kategorii „małych miast”**. Tak wskazana klasyfikacja wskazuje, że miasto Kcynia, będące siedzibą Gminy, jest ośrodkiem zapewniającym dostępność do podstawowych usług publicznych, w tym ochrony zdrowia, edukacji, kultury, jak również pozostaje zapleczem administracyjnym dla rozwijającego się rolnictwa i przedsiębiorczości lokalnej. Jest miejscem koncentracji działalności skierowanych na obsługę mieszkańców gminy, w tym stymulowania rozwoju społeczno-gospodarczego. Ujęcie Kcyni jako miasta zaliczanego do kategorii „małych miast” wynika przede wszystkim z obiektywnie nieznaczącego potencjału rozwojowego, determinowanego właściwościami demograficznymi – liczba mieszkańców miasta nie przekracza poziomu 5 tys. mieszkańców (dane Urzędu Miejskiego w Kcyni na dzień 31.12.2021 r. – 4 285 os.) oraz czynnikami rozwoju gospodarczego, w tym niewielkim potencjałem przedsiębiorczym i inwestycyjnym. Gmina wykazuje co do zasady charakter rolniczy i jego głównym potencjałem jest rozwój wskazanej funkcji, jednak z uwagi na charakter miejsko-wiejski samorządu, Kcynia pełni funkcję ośrodka miejskiego, charakteryzując się właściwościami i przymiotami miejskimi, w tym stylem zabudowy, funkcjonalnością czy też definiowanymi ograniczeniami dla w pełni sprawnego funkcjonowania jako ośrodek lokalny.

SYSTEM TRANSPORTOWY

System opisuje relacje transportowe mające znaczenie międzyregionalne, międzynarodowe, w tym zapewniające dostępność i powiązania zewnętrzne oraz sposób relacji wewnątrzregionalnych, określając jednocześnie dominujący środek transportu publicznego. Przedstawiony dla województwa kujawsko-pomorskiego model przestrzenno-funkcjonalny ukazuje i potwierdza, że dominującym środkiem transportu dla Gminy Kcynia jest transport drogowy, zaś **infrastruktura obsługująca kluczowe zewnętrzne relacje transportowe województwa kujawsko-pomorskiego** w ujęciu przedmiotowego obszaru, oparta jest o:

- **Międzynarodową Drogę Wodną E70** obsługującą kierunki Trójmiasto (ośrodki miejskie i porty), a dalej Skandynawię oraz Azję Południowo-Wschodnią (jedynie w ujęciu towarowym).

System transportowy Gminy Kcynia tworzą również drogi wojewódzkie, zidentyfikowane jako **drogi o kluczowym znaczeniu dla spójności komunikacyjnej województwa**, w tym **drogi wojewódzkie 241 i 247**. Przez obszar Gminy Kcynia przebiegają też dwie linie kolejowe, jednak obie są nieczynne dla ruchu pasażerskiego.

SYSTEM PRZYRODNICZY

System przyrodniczy województwa kujawsko-pomorskiego ukazuje zasób walorów środowiskowych objętych różnorodnymi formami ochrony prawnej, mając na celu ich ochronę, utrzymanie i rozwój wraz z racjonalnym wykorzystywaniem dla promocji regionalnej. Istotą wskazywania **obszarów cennych przyrodniczo i krajobrazowo** jest szczególne zwrócenie uwagi na zachowanie różnorodności biologicznej wraz z jednoczesnym racjonalnym i zrównoważonym wykorzystywaniem, m.in. do promocji regionu. Wśród obszarów cennych przyrodniczo i krajobrazowo pokrywających obszar Gminy Kcynia pozostają:

- Obszar Natura 2000 Dolina Noteci (PLH300004),
- Obszar Natura 2000 Lisi Kąt (PLH040026),
- Obszar Natura 2000 Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego (PLB300001),
- Rezerwat przyrody Grocholin,
- Użytki ekologiczne,
- Pomniki przyrody.

Ponadto, w układzie równoleżnikowym przez teren Gminy przebiega korytarz ekologiczny Dolina Noteci (GKPnC-17).

Analizując zakres uwarunkowań środowiskowych, istotny wpływ na dalsze kształtowanie polityki przestrzennej ma ujęcie północnej części Gminy jako obszaru szczególnego zagrożenia powodzią. Obszar ten pokrywa bezpośrednią okolicę doliny Noteci.

KLUCZOWE ELEMENTY BUDUJĄCE POTENCJAŁ PONADREGIONALNY I PRZEWAGI KONKURENCYJNE WOJEWÓDZTWA

Elementy te określają potencjały, w oparciu o które możliwe jest prowadzenie dalszej polityki rozwoju województwa. Model przestrzenno-funkcjonalny województwa kujawsko-pomorskiego wskazuje, że:

- z uwagi na miejsko-wiejski charakter Gminy Kcynia, gospodarka lokalna bazuje zarówno na rozwoju rolnictwa, jak i przedsiębiorczości. Istotnym uwarunkowaniem dla rozwoju gospodarczego Gminy są działania podejmowane na rzecz rozwoju sfery przedsiębiorczej i gospodarczej, do czego Kcynia posiada predyspozycje na bazie istniejącej i rozwijającej się sieci funkcjonujących działalności gospodarczych i zakładów tworzących miejsca pracy dla społeczności lokalnej. **Gmina Kcynia została zaliczona do gmin szczególnie predysponowanych do rozwoju przestrzeni inwestycyjnych o znaczeniu lokalnym w koncepcji rozwoju przestrzeni inwestycyjnych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego.**

Tworzenie lokalnych przestrzeni inwestycyjnych, przy obecnej nie dość rozbudowanej i niskiej atrakcyjnie ofercie inwestycyjnej Gminy Kcynia, bazującej na niewielkim terenie inwestycyjnym oraz działkach właścicieli prywatnych, sprzyjać ma koncentracji przedsiębiorczości i lokalnym przedsiębiorcom, u których zatrudnienie znaleźć będą mogli mieszkańcy Gminy i jej najbliższego sąsiedztwa. Na taką klasyfikację niewątpliwie wpływ ma też położenie Gminy wraz z ograniczeniami w komunikacji, w tym braku bezpośredniej dostępności do dróg szybkiego ruchu oraz odbywającym się obecnie tranzytem przez centrum

miasta. Zgodnie z kierunkami zagospodarowania przestrzennego, celem polityki przestrzennej jest wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza obszar miasta wraz ze zwiększeniem atrakcyjności przestrzeni inwestycyjnej, prowadząc tym samym do rozwoju gospodarczego Gminy.

Rycina 9. Gmina Kcynia w ramach koncepcji rozwoju przestrzeni inwestycyjnych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Przyspieszenia 2030+

- południowa część Gminy Kcynia zidentyfikowana została jako **obszar zasobu gleb najwyższych klas (I-III)**, co wskazuje na rolniczą przestrzeń produkcyjną.

ZIDENTYFIKOWANE OBSZARY WYMAGAJĄCE ROZWIĄZANIA SYTUACJI PROBLEMOWEJ NA POZIOMIE KRAJOWYM

Gmina Kcynia ujęta została w grupie samorządów objętych **OSI gmin zagrożonych trwałą marginalizacją**, co wskazuje na koncentrację problemów rozwojowych obejmujących niski poziom przedsiębiorczości, wysoki stopień bezrobocia, niekorzystną sytuację demograficzną determinowaną postępującym procesem starzenia się społeczeństwa i depopulacją, powodowaną w największym stopniu ujemnym przyrostem naturalnym, ujemnym saldem migracji oraz odpływem ludzi młodych.

ZIDENTYFIKOWANE OBSZARY WYMAGAJĄCE ROZWIĄZANIA SYTUACJI PROBLEMOWEJ NA POZIOMIE REGIONALNYM

Gmina Kcynia, położona w zachodniej części województwa kujawsko-pomorskiego sklasyfikowana została jako obszar niedoboru wody dla rolnictwa. Zgodnie z tak utrwaloną klasyfikacją włączona została do obszarów strategicznej interwencji (**OSI obszarów cechujących się skrajnym niedoborem wody dla rolnictwa**), co związane jest nie tylko z długotrwałym brakiem opadów atmosferycznych, ale również z malejącym zasobem wód powierzchniowych i podziemnych w okresach niedoboru wody dla roślin i potrzeb ich nawadniania. Z uwagi na tak ujętą klasyfikację, konieczne pozostaje podejmowanie działań ograniczających utratę wody.

Przenosząc poziom krajowy na kolejny szczebel, zauważyć można, iż w ramach modelu przestrzenno-funkcjonalnego województwa kujawsko-pomorskiego, Gminę sklasyfikowano w ramach **OSI gmin wykazujących negatywną sytuację społeczno-gospodarczą**, w tym jako:

- obszar niskiego poziomu rozwoju społecznego i niskiego poziomu przedsiębiorczości,
- obszar negatywnej sytuacji społeczno-gospodarczej wymagające dodatkowo podjęcia działań w związku z ponadprzeciętnym natężeniem starzenia się społeczeństwa do 2030.

Ujęcie Gminy w ramach danego OSI, ukazuje że zarówno stan obecny, jak i prognoza demograficzna determinowane są postępującymi problemami demograficznymi, w tym pogłębiającą się depopulacją Gminy wraz ze zwiększaniem wskaźników obciążenia demograficznego, powodowanego wzrostem liczby seniorów. Ponadto dla Gminy wskazano niski poziom rozwoju przedsiębiorczego, co związane jest w zasadniczej części z rozwojem rolnictwa i definiowaniem Gminy jako gminy rolniczej. Niemniej jednak, dostrzega się potencjał inwestycyjny, dlatego istotnym pozostaje wsparcie obszaru w zakresie rozwoju kapitału społecznego i gospodarczego.

Rycina 10. Gmina Kcynia w ramach OSI obszarów negatywnej sytuacji społeczno-gospodarczej identyfikowanych na poziomie regionalnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Przyspieszenia 2030+

ZAŁOŻENIA POLITYKI TERYTORIALNEJ

Założenia opisują zasady polityki rozwoju w ujęciu terytorialnym, w powiązaniu z hierarchią sieci osadniczej i miejskimi obszarami funkcjonalnymi. Polityka terytorialna województwa kujawsko-pomorskiego w okresie programowania 2021-2027 realizowana będzie w ujęciu czterech poziomów. Strategia wojewódzka wskazuje, iż jeden obszar może być zaklasyfikowany do wielu poziomów polityki

terytorialnej, gdyż w ramach każdego z nich, zakres możliwych do realizacji działań pozostaje odrębny. Gmina Kcynia przynależy do:

- MOF Bydgoszczy (II poziom polityki terytorialnej),
- OPPT Nakła n/ Notecią (IV poziom polityki terytorialnej).

Rycina 11. Gmina Kcynia w ramach MOF Bydgoszcz i OPPT Nakła nad Notecią

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Przyspieszenia 2030+

KLUCZOWE PROJEKTY „STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO DO 2030 ROKU – STRATEGIA PRZYSPIESZENIA 2030+”

Na bazie przedstawionych informacji wskazać można, iż Gmina Kcynia stanowi niewątpliwie istotny element koncepcji modelu przestrzenno-funkcjonalnego województwa kujawsko-pomorskiego. Na bazie rozpoznanych uwarunkowań dotyczących systemu osadniczego, transportowego i przyrodniczego sądzić można, iż Gmina zarówno w obszarze miejskim, jak i wiejskim dysponuje walorami istotnymi dla rozwoju regionalnego. Zastana sytuacja społeczno-gospodarcza, determinowana negatywnymi zjawiskami demograficznymi, w tym postępującym starzeniem się społeczeństwa, procesem depopulacji oraz niskim poziomem rozwoju przedsiębiorczego i gospodarczego doprowadziła do sklasyfikowania obszaru jako wymagającego wsparcia zarówno na poziomie regionalnym, jak i krajowym. Wśród potencjałów i dostrzeganych przewag konkurencyjnych obszaru gminnego jest wskazanie Gminy jako predystynowanej do rozwoju przestrzeni inwestycyjnych mających potencjał lokalny, co znacząco determinować będzie rozwój przedsiębiorczy, natomiast wskazanie południowej części Gminy jako obszaru zasobu najlepszych gleb klasyfikuje Gminę w ramach rolniczych przestrzeni produkcyjnych, dążących do podejmowania dalszego rozwoju rolnictwa, jego specjalizacji i wyższej efektywności. Istotnym zagrożeniem, zarówno dla rolnictwa, jak i ogólnej sytuacji środowiskowej jest ujęcie obszaru w ramach regionu zagrożonego niedoborem wody.

Wobec tego, istotnym elementem budowania kapitału społeczno-gospodarczego, a także funkcjonalnego i przestrzennego jest realizacja projektów uznanych za kluczowe, tj. niezbędne dla powodzenia przyspieszenia rozwoju i w zakresie których Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego zintensyfikował swoje działania. W ramach projektów kluczowych mających znaczenie dla przyspieszenia rozwoju samorządów, wskazane zostały również projekty mające wpływ na rozwój Gminy Kcynia.

Tabela 13. Kluczowe projekty „Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategii Przyspieszenia 2030+”, których realizacja może oddziaływać na rozwój Gminy Kcynia

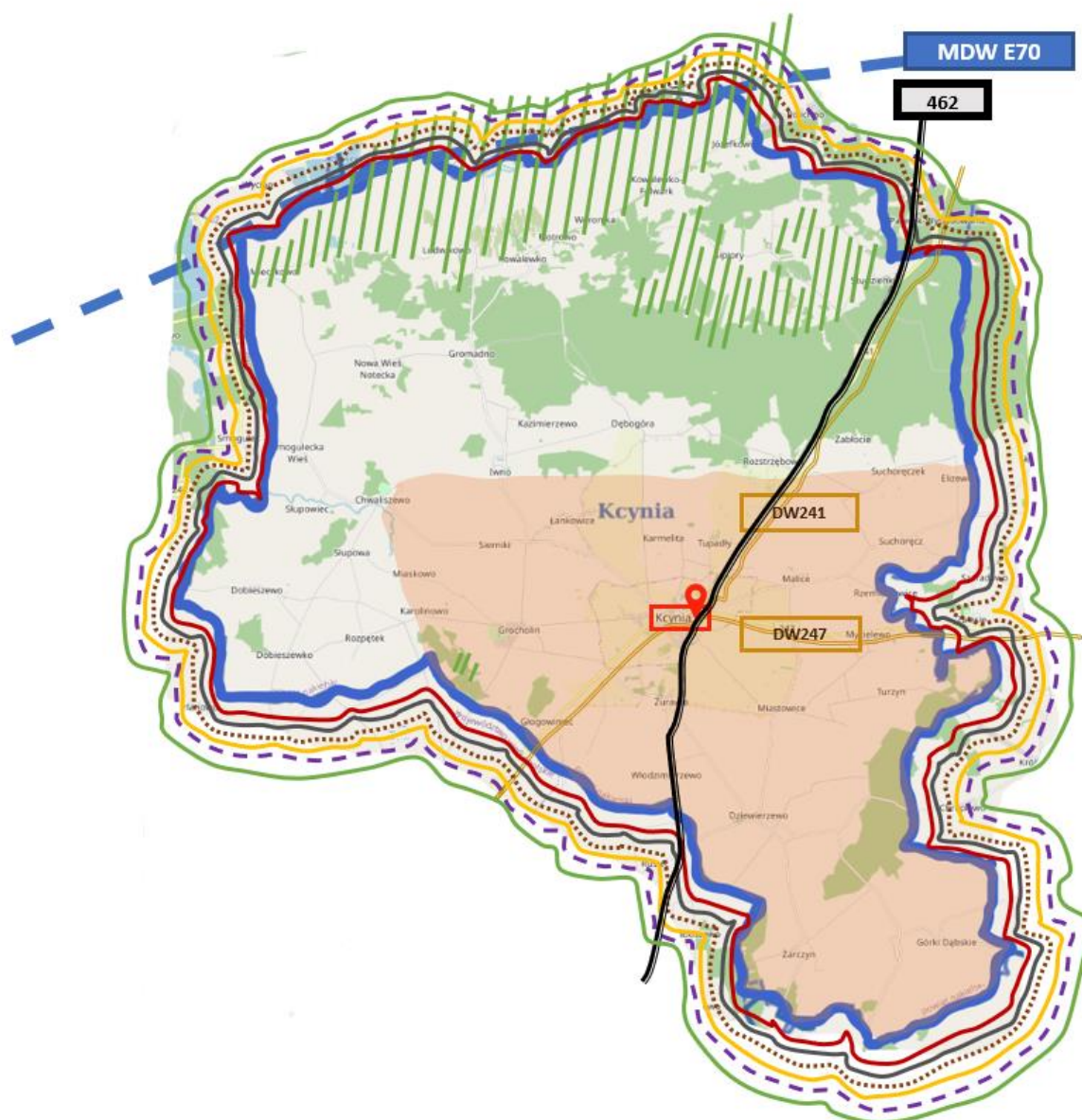
Nr projektu	Nazwa projektu	Charakterystyka	Podmiot odpowiedzialny za realizację projektu
462	Pakiet projektów mających na celu modernizację i wykorzystanie istniejącej infrastruktury kolejowej na rzecz spójności województwa	I. Odbudowa połączenia Bydgoszcz – Kcynia – granica województwa. Przywrócenie kolejowego ciągu komunikacyjnego Bydgoszcz – Kcynia – granica województwa poprzez przebudowę i modernizację linii, tj. linii kolejowej nr 356 na odcinku o długości 49,5 km zlokalizowanym od granicy województwa do Bydgoszczy Głównej oraz odcinek linii kolejowej nr 281 na odcinku o długości 18,6 km zlokalizowanym od stacji Kcynia do stacji Nakło nad Notecią jest w niezadawalającym stanie technicznym, wprowadzone są liczne ograniczenia prędkości powodujące wydłużenie czasu jazdy. Perony dla obsługi podróżnych są niskie oraz nie są dostosowane dla osób	Zadanie administracji rządowej

	z ograniczoną możliwością poruszania. Niezbędna jest też mijanka na odcinku Kcynia – Nakło nad Notecią.	
--	---	--

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Przyspieszenia 2030+

Model struktury funkcjonalno–przestrzennej odzwierciedla kierunki rozwoju polityki przestrzennej Gminy, jak również jest zgodny z jej ustaleniami i rekomendacjami co do jej kształtowania. W niniejszym podrozdziale zobrazowano w sposób graficzny informacje zawarte również ustalenia i uwarunkowania wynikające z ustaleń zawartych w „Strategii Rozwoju Województw Kujawsko Pomorskiego – Strategia Przyspieszenia 2030+”, odnoszących się do obszaru Gminy Kcynia.

Rycina 12. Model przestrzenno-funkcjonalny Gminy Kcynia

System osadniczy		Kluczowe elementy budujące potencjał ponadregionalny i przewagi konkurencyjne województwa	
	Siedziba Gminy Kcynia, ujęta jako: - ośrodek lokalny - miasto zaliczone w polityce regionalnej do kategorii „małych miast”		obszar zasobu gleb najwyższych klas I-III
	miejsowości gminne		Gmina zaliczona do gmin szczególnie predysponowanych do rozwoju przestrzeni inwestycyjnych o znaczeniu lokalnym w Koncepcji rozwoju przestrzeni inwestycyjnych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego
System transportowy		Obszary strategicznej interwencji na poziomie krajowym	
Elementy infrastruktury transportowej obsługujące kluczowe zewnętrzne relacje województwa kujawsko-pomorskiego			OSi obszary zagrożone trwałą marginalizacją
 MDW E70	Międzynarodowa Droga Wodna	Obszary strategicznej interwencji zidentyfikowane na poziomie regionalnym	
Drogi wojewódzkie o kluczowym znaczeniu dla spójności województwa			Gmina zaliczona do OSi gmin wykazujących negatywną sytuację społeczno-gospodarczą identyfikowaną na poziomie regionalnym, w tym jako:
	Drogi wojewódzkie 241 i 247	- obszar niskiego poziomu rozwoju społecznego i niskiego poziomu przedsiębiorczości, - obszary negatywnej sytuacji społeczno-gospodarczej wymagające dodatkowo podjęcia działań w związku z ponadprzeciętnym natężeniem starzenia się społeczeństwa do 2030 r.	
System przyrodniczy			Gmina zaliczona do OSi obszarów cechujących się skrajnym niedoborem wody dla rolnictwa
	Obszary szczególnie cenne przyrodniczo i krajobrazowo*	Założenia polityki terytorialnej	
*obszary szczególnie cenne przyrodniczo- krajobrazowo na terenie Gminy Kcynia to: - Obszar Natura 2000 Dolina Noteci (PLH300004), - Obszar Natura 2000 Lisi Kąt (PLH040026), - Obszar Natura 2000 Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego (PLB300001) - Rezerwat przyrody Grocholín			Gmina przynależy do MOF Bydgoszczy (II poziom) Gmina przynależy do OPPT Nakła nad Notecią (IV poziom)
		Projekty kluczowe	
			462 - Odbudowa połączenia Bydgoszcz – Kcynia – granica województwa – Przywrócenie kolejowego ciągu komunikacyjnego Bydgoszcz – Kcynia – granica województwa poprzez przebudowę i modernizację linii.

6. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

Obszar strategicznej interwencji (OSI) definiuje się jako obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych czy przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne albo w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, czy też rozwiązania regulacyjne. Obszarami strategicznej interwencji mają być te obszary, do których skierowana ma być polityka rozwoju, tak by wywołać określone zmiany.

OSI wyznaczone są zarówno na poziomie krajowym, jak i regionalnym oraz lokalnym. Kluczowymi obszarami problemowymi z punktu widzenia rozwoju kraju są:

- miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze,
- obszary zagrożone trwałą marginalizacją,
- Śląsk,
- Polska Wschodnia.

Na poziomie regionalnym obszary strategicznej interwencji wyznacza samorząd województwa na podstawie przeprowadzonej diagnozy i wyciągniętych na jej podstawie wniosków, jak również zidentyfikowanych potrzeb i zgodnie z posiadaną wiedzą.

Obowiązkowym elementem strategii rozwoju gminy jest wskazanie OSI określonych w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań, które dotyczą terytorium gminy. Na poziomie lokalnym wyznaczenie OSI jest fakultatywne.

6.1. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI WYNIKAJĄCE Z USTALEŃ STRATEGII WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO DO 2030 ROKU

Obowiązująca Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego została przyjęta Uchwałą nr XXVIII/399/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 grudnia 2020 r. w sprawie przyjęcia Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+. W Strategii zdefiniowano obszary objęte strategiczną interwencją w województwie kujawsko-pomorskim, uwzględniając również OSI wyznaczone dla województwa na poziomie krajowym.

Obszary objęte strategiczną interwencją w województwie kujawsko-pomorskim to:

- I. Zidentyfikowane na poziomie krajowym, wobec których politykę rozwoju adekwatną do przedmiotu delimitacji prowadzi Rada Ministrów RP to:
 - OSI miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze,
 - OSI obszary zagrożone trwałą marginalizacją.

- II. Obszary Strategicznej Interwencji wskazywane w polityce regionalnej województwa kujawsko-pomorskiego do realizacji w okresie do roku 2030, dla których politykę rozwoju adekwatną do przedmiotu delimitacji prowadzi Samorząd Województwa to:
- Miejski obszar funkcjonalny Bydgoszczy i Torunia,
 - Miejski obszar funkcjonalny Włocławka,
 - Miejski obszar funkcjonalny Grudziądz,
 - Miejski obszar funkcjonalny Inowrocławia,
 - OSI gmin wykazujących negatywną sytuację społeczno-gospodarczą,
 - OSI obszarów cechujących się skrajnym niedoborem wody dla rolnictwa,
 - OSI obszarów peryferyjności transportowej
- III. Zidentyfikowane na poziomie wojewódzkim, wobec których politykę rozwoju adekwatną do przedmiotu delimitacji prowadzą organy administracji rządowej:
- Obszar poprzemysłowego wielkoobszarowego skażenia środowiska.

Zgodnie z przedstawioną klasyfikacją obszarów strategicznej interwencji w województwie kujawsko-pomorskim, Gmina Kcynia ujęta została w ramach OSI zarówno na poziomie krajowym, jak i regionalnym.

Tabela 14. Podsumowanie klasyfikacji Gminy Kcynia do obszarów strategicznej interwencji

OSI na poziomie krajowym	OSI na poziomie regionalnym
OSI obszary zagrożone trwałą marginalizacją	Miejski Obszar Funkcjonalny Bydgoszczy i Torunia,
	OSI gmin wykazujących negatywną sytuację społeczno-gospodarczą, w tym: - obszar niskiego poziomu rozwoju społecznego i niskiego poziomu przedsiębiorczości, - obszar negatywnej sytuacji społeczno-gospodarczej wymagający dodatkowo podjęcia działań w związku z ponadprzeciętnym natężeniem starzenia się społeczeństwa do 2030
	OSI obszarów cechujących się skrajnym niedoborem wody dla rolnictwa

Źródło: opracowanie własne

Na potrzeby prowadzenia polityki terytorialnej, w tym zawiązywania partnerstwa ZIT, gmina została zaliczona do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Bydgoszczy (który w klasyfikacji Obszarów Strategicznej Interwencji zalicza się do Miejskiego obszaru funkcjonalnego Bydgoszczy i Torunia).

6.2. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI NA POZIOMIE LOKALNYM

Wyznaczenie OSI na poziomie lokalnym ma charakter fakultatywny i jest decyzją należącą do władz danej gminy. Potrzeba wyznaczenia OSI na poziomie lokalnym zależy od uwarunkowań i sytuacji społecznej, gospodarczej oraz przestrzennej, jak również od określonych założeń strategicznych. Ocena

celowości wyznaczenia takiego obszaru jest oceniana indywidualnie. Przykładem gminnego OSI mogą być:

- obszar rewitalizacji wyznaczony w ramach obszaru zdegradowanego w gminie,
- obszar określony pod strefę aktywności gospodarczej lub inwestycyjnej,
- nowe centrum miejscowości,
- obszar występowania/wydobywania surowców naturalnych,
- zbiornik wodny, np. po wyrobiskach kopalnianych, wraz z otoczeniem gospodarowanym w kierunku strefy rekreacji i sportu,
- określony obszar krajobrazu kulturowego oraz wyróżniające się krajobrazowo tereny z zabytkami nieruchomymi, charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej.

Analiza uwarunkowań i sytuacji społeczno-gospodarczej oraz przestrzennej Gminy Kcynia wykazała brak konieczności wyznaczania na obszarze Gminy obszarów strategicznej interwencji na poziomie lokalnym.

7. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII

7.1. ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA REALIZACJĘ STRATEGII

Zakres odpowiedzialności za wdrożenie i realizację Strategii należy do Gminy Kcynia i jej jednostek organizacyjnych, jak również instytucji i podmiotów wyznaczonych do realizacji, uczestnictwa w realizacji oraz monitorowania postępu rzeczowego. W proces wdrażania i realizacji włączeni są również mieszkańcy Gminy, jako bezpośredni interesariusze prowadzonych działań na rzecz rozwoju lokalnego. Jak zauważono w wizji i misji Gminy, celem nadrzędnym jest prowadzenie polityki gminnej opartej o zrównoważony i racjonalny rozwój prowadzący do bieżącego tworzenia i odpowiadania na pojawiające się potrzeby społeczno-gospodarcze, przestrzenne, funkcjonalne i środowiskowe. Pojawiające się potrzeby są wyrazem głosu mieszkańców, dlatego Strategia wskazuje, iż poza instytucjonalnym systemem realizacji, istotnymi podmiotami są również mieszkańcy i partnerzy społeczno-gospodarczy, w tym przedstawiciele przedsiębiorców, rolników, grup społecznych, stowarzyszeń, fundacji czy kół.

Interesariuszami strategii ze strony realizacyjnej nie powinny być wyłącznie podmioty reprezentujące władze lokalne, dlatego struktura podmiotowa wskazuje na istotę partnerstw i wielostronnej współpracy pomiędzy sektorem publicznym, sektorem prywatnym (biznesowym - lokalną i regionalną przedsiębiorczością), jak również sektorem społecznym reprezentowanym przez różnorodne organizacje pozarządowe, mieszkańców, osoby reprezentujące grupy społeczne. Dopiero taka struktura może mieć realny wpływ na efektywną realizację i wykonanie strategii. Założeniem opracowanego dokumentu jest rozwój lokalny, bazujący na posiadanym potencjale, rozwijającym się w oparciu o komponenty, takie jak społeczeństwo, gospodarka, środowisko i zarządzanie. Tak ujęte generalne założenie Strategii podkreśla istotę aktywnej współpracy, korelacji podejmowanych zakresów, jak również wielostronnego partnerstwa, w tym aktywnego udziału społeczności lokalnej.

Z kolei w ramach zinstytucjonalizowanego systemu wdrażania i realizacji Strategii, wyodrębnienie odpowiednich komórek organizacyjnych, odpowiedzialnych za podejmowanie poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych uzasadnione jest zasobami wiedzy i kompetencji. Ponadto rozkład odpowiedzialności wynika także z dokumentów regulujących ustrój Gminy, jej podział strukturalny oraz kompetencyjny. Instytucjonalną strukturę systemu wdrażania, realizacji, ewaluacji oraz aktualizacji Strategii tworzą:

Schemat 1. Struktura systemu wdrażania, realizacji i ewaluacji Strategii

Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z powyższym, każdorazowo do poszczególnych kierunków działań przyporządkowane są trzy grupy podmiotów, których obecność zapewni sprawne i rzetelne wykonanie oraz skuteczność i efektywność działań. Dla każdego celu operacyjnego przyporządkowano:

- głównego realizatora zadania,
- podmiot odpowiedzialny za monitoring realizacji działania (o ile nie jest tożsamy z głównym realizatorem działania),
- podmiot uczestniczący w realizacji Strategii.

Tabela 15. Struktura organizacyjna procesu realizacji Strategii

Cel operacyjny	Podmioty odpowiedzialne za realizację	Podmioty uczestniczące w realizacji	Podmioty monitorujące
Cel strategiczny I. Zintegrowane i aktywne społeczeństwo			

Cel operacyjny I.1. Aktywna polityka senioralna	Burmistrz Kcyni Referat Edukacji, Promocji, Sportu i Kultury Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Gminne Centrum Kultury i Biblioteki im. Klary Prillowej Inicjatywy senioralne Referat Finansowo – Budżetowy		Referat Edukacji, Promocji, Sportu i Kultury
Cel operacyjny I.2. Dostosowana oferta wspierająca osoby zagrożone wykluczeniem społecznym	Burmistrz Kcyni Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Gminne Centrum Kultury i Biblioteki im. Klary Prillowej Referat Finansowo – Budżetowy	Powiatowy Urząd Pracy w Nakle nad Notecią Lokalni przedsiębiorcy	Referat Edukacji, Promocji, Sportu i Kultury
Cel operacyjny I.3. Wysoka jakość edukacji wraz z dostosowanym zapleczem infrastrukturalnym	Burmistrz Kcyni Przedszkole Miejskie im. Ziemi Pałuckiej w Kcyni Placówki szkół podstawowych z terenu Gminy Kcynia Zespół Szkół Technicznych w Kcyni		Referat Edukacji, Promocji, Sportu i Kultury
Cel operacyjny I.4. Atrakcyjna oferta kulturalno-turystyczna oraz sportowa i rekreacyjna Gminy	Burmistrz Kcyni Referat Edukacji, Promocji, Sportu i Kultury Gminne Centrum Kultury i Biblioteki im. Klary Prillowej Placówki szkół podstawowych z terenu Gminy Kcynia lokalne inicjatywy działające na rzecz rozwoju sportu, turystyki, rekreacji i kultury		Referat Edukacji, Promocji, Sportu i Kultury
Cel strategiczny II. Efektywna i konkurencyjna gospodarka lokalna			
Cel operacyjny II.1. Atrakcyjna oferta inwestycyjna Gminy	Burmistrz Kcyni Referat Finansowo-Budżetowy Referat Rolnictwa, Ochrony Środowiska i Gospodarki Nieruchomościami Referat Inwestycji i Gospodarki Przestrzennej	-	Referat Edukacji, Promocji, Sportu i Kultury
Cel operacyjny II.2. Aktywni lokalni przedsiębiorcy	Burmistrz Kcyni Referat Rolnictwa, Ochrony Środowiska i Gospodarki Nieruchomościami	lokalni przedsiębiorcy	Referat Edukacji, Promocji, Sportu i Kultury
Cel operacyjny II.3. Wysokorozwinięte i specjalistyczne rolnictwo	Burmistrz Gminy Referat Rolnictwa, Ochrony Środowiska i Gospodarki Nieruchomościami	Organizacje rolnicze Rolnicy z terenu Gminy ARiMR	Referat Edukacji, Promocji, Sportu i Kultury
Cel strategiczny III. Kompleksowa infrastruktura publiczna, czyste środowisko i racjonalnie wykorzystywany potencjał endogeniczny			
Cel strategiczny III.1. Powszechnie dostępna infrastruktura wodociągowa i kanalizacyjna	Burmistrz Kcyni Referat Inwestycji i Gospodarki Przestrzennej		Referat Edukacji, Promocji, Sportu i Kultury
Cel operacyjny III.2. Rozbudowany i spójny układ drogowy Gminy	Burmistrz Kcyni Referat Inwestycji i Gospodarki Przestrzennej		Referat Edukacji, Promocji, Sportu i Kultury

Cel operacyjny III.3. Zwiększona mobilność mieszkańców Gminy	Burmistrz Kcyni Referat Inwestycji i Gospodarki Przestrzennej	Referat Edukacji, Promocji, Sportu i Kultury
Cel operacyjny III.3. Dostępna i sprawna infrastruktura okołodrogowa	Burmistrz Kcyni Referat Inwestycji i Gospodarki Przestrzennej	Referat Edukacji, Promocji, Sportu i Kultury
Cel operacyjny III.4. Niskoemisyjna gospodarka lokalna	Burmistrz Kcyni Referat Rolnictwa, Ochrony Środowiska i Gospodarki Nieruchomościami	Referat Edukacji, Promocji, Sportu i Kultury
Cel operacyjny III.5. Efektywna gospodarka odpadami	Burmistrz Kcyni Referat Rolnictwa, Ochrony Środowiska i Gospodarki Nieruchomościami	Referat Edukacji, Promocji, Sportu i Kultury
Cel operacyjny III.6. Zagospodarowana i dostosowana przestrzeń publiczna	Burmistrz Kcyni Referat Inwestycji i Gospodarki Przestrzennej	Referat Edukacji, Promocji, Sportu i Kultury
Cel operacyjny III.7. Edukacja ekologiczna	Burmistrz Kcyni Referat Rolnictwa, Ochrony Środowiska i Gospodarki Nieruchomościami Referat Edukacji, Promocji, Sportu i Kultury	Referat Edukacji, Promocji, Sportu i Kultury
Cel strategiczny IV. Efektywna administracja lokalna zapewniająca utrzymanie ładu przestrzennego i sprawne zarządzanie Gminą		
Cel operacyjny IV.1. Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu na terenie Gminy	Burmistrz Kcyni Referat Organizacyjny Referat Inwestycji i Gospodarki Przestrzennej	Referat Edukacji, Promocji, Sportu i Kultury
Cel operacyjny IV.2. Zintegrowana i kompleksowa przestrzeń gminna	Burmistrz Kcyni Referat Inwestycji i Gospodarki Przestrzennej	Referat Edukacji, Promocji, Sportu i Kultury
Cel operacyjny IV.3. Skuteczna promocja i współpraca międzylokalna, regionalna i międzynarodowa	Burmistrz Kcyni Referat Edukacji, Promocji, Sportu i Kultury Organizacje branżowe z terenu Gminy Organizacje pozarządowe z terenu Gminy Placówki oświatowej z terenu Gminy Gminne Centrum Kultury i Biblioteki im. Klary Prillowej w Kcyni	Referat Edukacji, Promocji, Sportu i Kultury

Źródło: opracowanie własne

Dla zapewnienia skutecznej realizacji Strategii zdefiniowano również reguły i zasady, w oparciu o które odbywać się będzie wdrażanie i dalsza realizacja rzeczowa przyjętych założeń strategicznych. Realizacja Strategii będzie opierała się m.in. na następujących zasadach:

I. Partycypacji i dialogu

Założenia strategiczne realizowane będą poprzez zapewnienie współpracy i partnerstwa pomiędzy instytucjami publicznymi, podmiotami prywatnymi oraz w ramach partnerstwa mieszanego. Strategia zapewnia powszechną dostępność i równe traktowanie wniosków i opinii reprezentantów

różnorodnych środowisk z sektora publicznego, prywatnego oraz społecznego, jak również pozwala na swobodę dyskusji i możliwość głoszenia uwag podczas konsultacji społecznych.

II. Otwartości i transparentności prowadzenia działań

Strategia rozwoju Gminy Kcynia na lata 2024-2031 jest dokumentem o charakterze otwartym, ukazującym kierunki działań, niezbędne do podjęcia z perspektywy dążenia do rozwoju lokalnego. Przyjęte założenia wynikają wprost ze stanu zastanego, o którym traktuje Diagnoza strategiczna. W przygotowaniu, jak i realizacji Strategii zapewniono właściwe formy komunikacji pomiędzy podmiotami głównymi, odpowiedzialnymi za realizację poszczególnych działań, podmiotami uczestniczącymi w realizacji celów, jak również podmiotami monitorującymi proces wdrażania i realizacji Strategii. Otwartość i transparentność prowadzonych przez Gminę działań wyraża się również w zaangażowaniu w opracowanie właściwych kierunków rozwoju mieszkańców Gminy oraz grup interesów. Zapewniono też bieżące informowanie i konsultowanie podejmowanych decyzji i planów dotyczących wdrażania.

III. Zaangażowania i dążenia do osiągnięcia wspólnego celu

System realizacji Strategii oparty został na podmiotach i komórkach organizacyjnych Gminy Kcynia, jak również na organizacjach pozarządowych – licznie i aktywnie współdziałających na rzecz sektorowego rozwoju lokalnego, oraz lokalnych przedsiębiorcach i ogóle mieszkańców – jako na najważniejszych grupach interesu. Wyrazem zaangażowania jest poczucie odpowiedzialności za powierzone zadania oraz determinacja w ich zrealizowaniu, jak również współpraca wraz z aktywną postawą, uwzględniającą elastyczne i kreatywne podejście do zmieniających się warunków wewnętrznych i zewnętrznych.

Instrumenty Strategii Rozwoju

Strategia rozwoju nie stanowi konkretnego planu pracy, ale wyraża intencje, dlatego niezbędne jest określenie instrumentów, przy pomocy których możliwa będzie zmiana intencji w realne działania urzeczywistniające przyjęte założenia, uwzględniając cele i założenia modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej. Instrumentem realizacji Strategii mogą być m.in.:

- gminne strategie sektorowe, traktujące o uszczegółowieniu przedstawionych założeń strategicznych,
- regulaminy wydziałów, referatów i jednostek, wskazujące na zakresy kompetencji i obowiązków,
- uchwały Rady Miejskiej,
- indywidualne decyzje administracyjne,
- uchwały budżetowe i inne dokumenty finansowe określające krótko- i długookresowe kierunki koncentracji i przeznaczenia środków finansowych, ujmujące również budżety zadań inwestycyjnych realizowanych przy współudziale środków pochodzących z funduszy europejskich, itp.
- dalsze zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego,
- inicjatywy społeczne z zakresu edukacji, promocji, konsultacji wewnętrznych, konsultacji społecznych, stron internetowych, profili w mediach społecznościowych, itp.,
- instrumenty koordynacyjne np. partnerstwa lokalne, regionalne, krajowe, międzynarodowe, uwzględniające współpracę międzysektorową (samorządowym, prywatnym i społecznym), uwzględniając również partnerstwo publiczno-prywatne, zespoły zadaniowe i wdrożeniowe itp.

— instrumenty kontrolne.

7.2. WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH

Założenia Strategii Rozwoju wdrażane będą z wykorzystaniem różnych instrumentów realizacji m.in. poprzez realizację planów, programów funkcjonujących w Gminie, ze względu na ustawowe obowiązki ich opracowania bądź inicjatywy własne władz samorządowych. Sprawna realizacja założeń strategicznych określonych w niniejszym dokumencie, dla kompleksowego oddziaływania i realizacji przewidywanych założeń, wymagać będzie opracowania (w przypadku braku dokumentów) lub aktualizacji już istniejących dokumentów wykonawczych (ze względu na brak ich aktualności).

Tabela 16. Zgodność założeń strategicznych Gminy Kcynia z dokumentami wykonawczymi

Planowanie przestrzenne	Uchwała nr LI/400/2022 Rady Miejskiej w Kcyni z dnia 27 października 2022 r. w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kcynia	Model przestrzenno-funkcjonalny opracowany został na bazie istniejących uwarunkowań wynikających z obowiązującego Studium. Założenia przyjęte dla dalszego rozwoju Gminy, ujęte w ramach kierunków działań pozostają zgodne z kierunkami polityki przestrzennej Gminy Kcynia.
	Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego Gminy Kcynia	Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obejmują ok. 1,04% powierzchni Gminy Kcynia. Dostrzegana jest potrzeba dalszego obejmowanie obszarów gminnych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.
	Uchwała Nr XXXIII/282/2017 Rady Miejskiej w Kcyni z dnia 30 marca 2017 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacja dla Gminy Kcynia	Działania określone w GPR pozostają zgodne z wyznaczonymi kierunkami działań w ramach niniejszej Strategii, jednak z biegiem postępujących zmian i możliwości aplikowania o środki finansowe na zadania rewitalizacyjne konieczne będzie opracowanie nowego bądź zaktualizowanie obecnego dokumentu, zgodnie z przepisami ustawy o rewitalizacji.
Ochrona środowiska	Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Kcynia	Ramy czasowe obowiązywania dokumentu sięgają roku 2032, co wskazuje na korespondowanie z okresem obowiązywania niniejszej Strategii. Przedmiotowa Strategia traktuje o zasadności podejmowania działań na rzecz ograniczenia azbestu, ujmując ten aspekt w ramach kierunków działań. Założenia strategiczne korespondują z dokumentem branżowym.
	Program Ochrony Środowiska dla Gminy Kcynia na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028	Ramy czasowe obowiązują do roku 2028, co wskazuje, iż w okresie obowiązywania niniejszej strategii konieczna będzie aktualizacja bądź opracowanie nowego dokumentu traktującego o szczegółowych założeniach dla prowadzenia długofalowej polityki działań adaptacyjnych i kierunkowych w aspekcie ochrony środowiska. Zakres obowiązującego Programu koresponduje z założeniami rozwoju ustalonymi w niniejszym dokumencie.
	Plan gospodarki niskoemisyjnej	Zakres ustalonych celów i założeń strategicznych pozostaje zgodny z uwarunkowaniami i kierunkami wynikającymi z założeń polityki niskoemisyjnej Gminy, jednak okres obowiązywania Planu zakończył się w roku 2020,

		co wskazuje, iż dostrzega się potrzebę dalszego regulowania niskoemisyjnego rozwoju Gminy.
Polityka społeczna	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kcynia na lata 2016–2023	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych skupia się nie tylko na rozwiązywaniu problemów z zakresu pomocy społecznej, ale obejmuje obszary polityki społecznej, które mają istotny wpływ na poprawę funkcjonowania lokalnej społeczności. Stanowi doprecyzowanie zawartych w niniejszej Strategii założeń i kierunków dalszego rozwoju Gminy. Okres realizacji obowiązywania Strategii wskazuje jednak na konieczność aktualizacji bądź opracowania nowego dokumentu.
	Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.	Omawia problematykę uzależnienia jako problemu społecznego, wskazując tym samym na istniejące rozwiązania pomocowe, przeciwdziałając wkluczeniom społecznym.
	Gminny Program Wspierania Rodziny	Program opracowywany na okres 3 lat, jego założenia odnoszą się do ujmowania szczególnej pozycji i roli rodziny w kształtowaniu właściwych postaw społecznych i obywatelskich. Zakres Programu podnosi kwestię zjawiska wykluczenia społecznego rodzin i pojawiających się trudności, co wskazuje na zbieżność zakresu z przedmiotowym dokumentem.
	Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.	Celem programu jest: przeciwdziałanie przemocy w rodzinie poprzez spójne działanie wszystkich służb oraz ograniczenie następstw zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Kcynia poprzez podniesienie świadomości społecznej. Zakres Programu szczegółowo ujmuje kwestię rodziny i pojawiających się trudności, podczas gdy przedmiotowa Strategia w ramach diagnozy wskazała jedynie na istnienie takiego problemu społecznego.
	Program Współpracy Gminy Kcynia z Organizacjami Pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2022 rok	Program przyjmowany corocznie. Koresponduje z założeniami wynikającymi ze Strategii Rozwoju Gminy.
Finanse publiczne	Uchwała nr XL/308/2021 Rady Miejskiej w Kcyni z dnia 16 grudnia 2021 r. w sprawie uchwalenia budżetu Gminy Kcynia na 2022 rok Uchwała nr LIV/423/2022 Rady Miejskiej w Kcyni z dnia 15 grudnia 2022 r. w sprawie uchwalenia budżetu Gminy Kcynia na 2023 rok	Uchwała przyjmowana corocznie. Odzwierciedla cele i kierunki działań określone w strategii, zintegrowana z wieloletnią prognozą finansową.
	Zarządzenie 173.2022 z dnia 14 listopada 2022 r. w sprawie przyjęcia projektu WPF na lata 2023-2040	Dokument aktualny, zgodny z zapisami strategii. Aktualizacja zgodnie z potrzebami.

Źródło: opracowanie własne

W przypadku opracowania dokumentów mających charakter wykonawczy i wdrażających założenia rozwojowe określone w Strategii, podstawową zasadą jest ich spójność i synergiczne oddziaływanie. Dokumenty wykonawcze, poza zachowaniem zgodności z założeniami Strategii powinny również diagnozować i wnioskować w zakresie stanu obecnego, definiować cele strategiczne i kierunki służące ich realizacji wraz ze wskazywaniem możliwych i skwantyfikowanych wskaźników i określeniem ich ram finansowych oraz wskazaniem potencjalnych źródeł, z których ich finalizacja może dojść do skutku.

7.3. SYSTEM MONITOROWANIA, EWALUACJI I AKTUALIZACJI STRATEGII

Elementem gwarantującym prawidłowość i skuteczność wdrażania Strategii jest efektywny monitoring w zakresie realizacji wskazanych założeń strategicznych. Monitoring Strategii będzie prowadzony w celu sprawdzenia skuteczności podejmowanych działań zdefiniowanych w ramach poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych. Zgodnie z zestawieniem opisującym system wdrażania i realizacji Strategii, za prowadzenie monitoringu osiągniętych rezultatów oraz uzyskiwanych wskaźników odpowiedzialny będzie **Referat Edukacji, Promocji, Sportu i Kultury**.

Sprawozdawczość w ramach monitoringu prowadzona będzie m.in. w formie analizy wskaźnikowej, której wyniki oraz wnioski z niej płynące będą opracowane w formie raportu z monitoringu Strategii. Na cele sprawozdawczości wykorzystywane będą dane własne Gminy wraz z informacjami i statystykami gminnych jednostek organizacyjnych oraz instytucji wykonujących działalność publiczną. W ramach statystyki publicznej głównym źródłem będą też opracowania Głównego Urzędu Statystycznego. Informacje na rzecz sprawozdawczości pochodzić będą również od podmiotów uczestniczących w realizacji Strategii, w tym z raportów podsumowujących podejmowane zadania. Raporty z realizacji zadań, przekazywane będą organowi monitorującemu z wykorzystaniem standaryzowanego formularza sprawozdawczego, w okresie ustalonym przez Referat Edukacji, Promocji, Sportu i Kultury.

Monitoring zbiorczy Strategii, w tym zrealizowanych wskaźników odbywał się będzie raz na dwa lata i będzie realizowany do końca maja, korespondując z corocznie opracowywanym Raportem o stanie Gminy.

Oprócz monitoringu zaplanowano również ewaluację, tj. badanie, którego podstawowym założeniem jest ocena prawidłowości procesu oraz efektów wdrażania przyjętej polityki rozwoju. Badanie to dostarczy praktycznych wniosków i rekomendacji, służących udoskonaleniu bieżącej lub przyszłej interwencji, zapewniając jej jak najwyższą jakość. Ewaluacja ma na celu zapewnić wysoką jakość działań dzięki zwiększeniu ich adekwatności, skuteczności, efektywności i trwałości. Przewidziano przeprowadzenie:

- ewaluacji ex-ante – w fazie przygotowania Strategii,
- ewaluacji on-going - w trakcie wdrażania założeń strategicznych,
- ewaluacji ex-post – po zakończeniu okresu obowiązywania Strategii Rozwoju

Tabela 17. Rodzaje i charakterystyka ewaluacji mających zastosowanie w ramach Strategii Rozwoju Gminy Kcynia na lata 2024-2031

Rodzaj ewaluacji	Zakres i charakterystyka badania ewaluacyjnego	Termin realizacji badania ewaluacyjnego
<p>EWALUACJA EX-ANTE</p>	<p>Zadaniem ewaluacji jest ustalenie, czy zaplanowane do realizacji kierunki działań są właściwe, wykonalne i czy przyniosą oczekiwane efekty przy użyciu dedykowanych im instrumentów i zasobów. Podstawowym założeniem tego rodzaju ewaluacji jest ocena trafności przyjętych założeń i ich wewnętrznej oraz zewnętrznej spójności. Do przeprowadzenia ewaluacji ex-ante przyjęto następujące założenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> — trafności – analizie poddaje się adekwatność postawionych celów i wybranych do realizacji zadań względem zdefiniowanych problemów, — przewidywanej skuteczności – sprawdzenie czy cele wyznaczone w Strategii są możliwe do osiągnięcia poprzez zaproponowane działania, metody ich wdrożenia i zabezpieczone zasoby, — efektywności – określenie czy suma przeznaczonych zasobów i nakładów finansowych pozwoli na osiągnięcie wyznaczonych celów, — spójności wewnętrznej i zewnętrznej dokumentu – zdefiniowanie czy cele, priorytety i działania są spójne oraz czy wykazują spójność również z dokumentami wyższego rzędu lub równorzędnymi. <p>Ewaluacja przeprowadzona z wykorzystaniem m.in. metody desk-research oraz analizy statystycznej, wykorzystując dane Urzędu Miejskiego w Kcyni oraz pozostałych jednostek organizacyjnych jak również ogólnodostępnych danych statystycznych.</p> <p>Podsumowaniem dla przeprowadzonej ewaluacji jest Raport.</p>	<p>Przed przyjęciem Strategii uchwałą Rady Miejskiej w Kcyni.</p>
<p>EWALUACJA ON-GOING</p>	<p>Celem ewaluacji jest weryfikacja sposobu założenia i zdefiniowania w strategii celów, stopień ich realizacji oraz zidentyfikowanie ewentualnych zagrożeń mogących mieć wpływ dla osiągnięcia założonych rezultatów. Ewaluacja on-going ukaże również informację o ewentualnej aktualizacji (korekcie/ uzupełnieniu) dokumentu.</p> <p>Źródłem danych przyjętym do ewaluacji on-going będą raporty o stanie Gminy, stanowiące podsumowanie działalności władz samorządowych na rzecz realizacji polityk, strategii i programów sektorowych. Wykorzystywane będą również dane jakościowe i ilościowe pozwalające na określanie wskaźników założonych w dokumencie wraz z analizą statystyczną danych GUS.</p> <p>Podsumowaniem dla przeprowadzonej ewaluacji będzie Raport</p>	<p>W połowie okresu obowiązywania Strategii</p>
<p>EWALUACJA EX-POST</p>	<p>Celem ewaluacji jest podjęcie próby ustalenia, w jakim stopniu osiągnięte zostały założone cele strategiczne oraz czy osiągnięty został poziom rozwoju lokalnego pozwalający na realizację określonej wizji. Ewaluacja ma charakter sprawozdawczy, wskazujący na rzeczową wykonalność przyjętych założeń wraz z ustaleniem, czy któreś z określonych założeń będą również aktualne i konieczne do wdrożenia w ramach kolejnego</p>	<p>PO zakończeniu okresu obowiązywania Strategii – I kwartał 2032</p>

	<p>dokumentu strategicznego, czy też osiągnięte zostały wszelkie możliwe efekty w ramach obowiązującej Strategii.</p> <p>Podsumowaniem dla przeprowadzonej ewaluacji będzie raport końcowy prezentujący dane dla pełnego okresu obowiązywania Strategii.</p>	
--	--	--

Źródło: opracowanie własne

Aktualizacja Strategii

Kluczowym procesem jaki może mieć miejsce w okresie obowiązywania Strategii Rozwoju Gminy Kcynia na lata 2024-2031, mający swoje źródło m.in. w procesie ewaluacji on-going jest potrzeba **aktualizacji dokumentu** i jego założeń. Dokument sporządzony został na bazie obserwowanych tendencji i trendów społeczno-gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych i środowiskowych w okresie 2015-2021, i na tej podstawie wyznaczono założenia strategiczne, w tym cele i kierunki działań. W związku z uwarunkowaniami wewnętrznymi i zewnętrznymi, jak również w odniesieniu do postępujących zmian, na bazie przeprowadzonego monitoringu i ewaluacji może dojść do sytuacji, kiedy ówczesne uwarunkowanie będzie nieaktualne bądź też w perspektywie kilkuletniej pojawią się nowe szanse rozwojowe czy ograniczenia hamujące ten rozwój. W perspektywie kilkuletniej trudno jest również przewidzieć jak kształtować się będzie budżet Gminy i dostępność środków zewnętrznych, wspierających realizację przedsięwzięć strategicznych.

Uwzględniając ww. przesłanki, jak również inne okoliczności, trudne obecnie do przewidzenia, ale mogące pojawić się w perspektywie obowiązywania dokumentu i mające znaczenie dla kształtowania przyszłego rozwoju lokalnego, możliwe będzie podjęcie decyzji o aktualizacji Strategii.

Procedura aktualizacji podjęta będzie jedynie w uzasadnionych przypadkach, zaś jej koordynacją zajmować się będzie podmiot pozostający w strukturach Urzędu Miejskiego w Kcyni. Wprowadzenie aktualizacji wymagać będzie określenia zakresu aktualizacji oraz szczegółowego uzasadnienia konieczności wprowadzanych zmian i modyfikacji.

8. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA REALIZACJI STRATEGII

Osiągnięcie założonych celów wymaga podjęcia działań inwestycyjnych oraz nieinwestycyjnych, na które niezbędne jest posiadanie środków finansowych. Określając działania strategiczne wzięto pod uwagę możliwości finansowe Gminy, jak również obecne i planowane możliwości pozyskania środków zewnętrznych, w tym bezzwrotnych form wsparcia.

Z uwagi na kierunkowe ujęcie założeń strategicznych i jedynie przykładowe wskazanie poszczególnych inwestycji, ramy finansowe realizacji strategii mają charakter szacunkowy, gdyż ceny podlegają ciągłej aktualizacji rynkowej i nie ma możliwości dokładnego oszacowania tych wartości, jak również ze względu na długofalowe obowiązywanie Strategii ulegną one dezaktualizacji. Ponadto istotnym aspektem determinującym wartości planowanych do realizacji zadań są warunki ekonomiczne, w tym postępująca inflacja ogólnokrajowa, co wskazuje na niemożność dokładnego szacowania kosztów.

Gmina Kcynia zapewni środki na realizację przedsięwzięć w ramach swoich możliwości finansowych, ale będzie starała się również pozyskiwać fundusze z innych źródeł. Dużych możliwości finansowania działań upatruje się w środkach planowanych do rozdysponowania z programów regionalnych oraz krajowych czy też międzynarodowych, w ramach nowej perspektywy finansowej UE na lata 2021-2027.

Dodatkowo Gmina będzie poszukiwała innych możliwości finansowania działań, także ze środków krajowych znajdujących się w dyspozycji instytucji i podmiotów.

Potencjalnymi źródłami finansowania ww. działań będą zatem budżet Gminy, budżet Państwa, środki UE, inne środki zewnętrzne. Uszczegóławiając finansowanie Strategii będzie odbywało się z wykorzystaniem:

- środków budżetowych Gminy Kcynia, jak również innych jednostek samorządowych tj. regionalnych oraz powiatowych,
- środków z budżetu Państwa w dyspozycji poszczególnych ministerstw, z dedykowanych programów i funduszy,
- środków z funduszy celowych będących w dyspozycji różnych instytucji m.in. Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu, Banku Gospodarstwa Krajowego, Funduszu Pracy, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej i innych,
- środków pochodzących z Krajowego Planu Odbudowy,
- środków pochodzących z UE w ramach różnych funduszy, inicjatyw ze środków europejskich,
- środków pochodzących z innych niż europejskie fundusze finansowe,
- środków pochodzących z sektora prywatnego,
- finansowania przez banki i inne instytucje finansujące,
- innych dostępnych źródeł finansowania.

Wskazane potencjalne źródła finansowania realizacji Strategii nie stanowią katalogu zamkniętego, Gmina będzie starała się wykorzystywać wszystkie możliwości współfinansowania przedsięwzięć. W tym celu konieczne będzie bieżące monitorowanie w możliwości pozyskiwania środków finansowych.

9. SPIS TABEL, WYKRESÓW I MAP

Rycina 1. Gmina Kcynia w ujęciu terytorialnym.....	
Rycina 2. Obszary Gminy objęte szczególnym zagrożeniem powodzi	
Rycina 3. Demografia obszarów wiejskich Gminy Kcyni	10
Rycina 4. Zmiana liczby gospodarstw domowych i osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w latach 2016-2021	16
Rycina 5. Liczba osób bezrobotnych w latach 2016-2021.....	
Rycina 6. Relacja sieci wodociągowej do sieci kanalizacyjnej w Gminie w latach 2016-2021	
Rycina 7. Sfery przestrzenno-funkcjonalne w Gminie (po lewej stronie) i w mieście Kcynia (po prawej stronie) 60	
Rycina 8. Gmina Kcynia na tle modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2030	61
Rycina 9. Gmina Kcynia w ramach koncepcji rozwoju przestrzeni inwestycyjnych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego	64
Rycina 10. Gmina Kcynia w ramach OSI obszarów negatywnej sytuacji społeczno-gospodarczej identyfikowanych na poziomie regionalnym.....	66
Rycina 11. Gmina Kcynia w ramach MOF Bydgoszcz i OPPT Nakła nad Notecią.....	67
Rycina 12. Model przestrzenno-funkcjonalny Gminy Kcynia	69
Tabela 1. Liczba podmiotów gospodarczych w Gminie Kcynia na tle powiatu nakielskiego oraz województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2016 -2021.....	20
Tabela 2. Długość dróg dla rowerów na terenie Gminy Kcynia w latach 2016-2020.....	23
Tabela 3. Analiza SWOT	29
Tabela 4. Założenia strategiczne dalszego rozwoju Gminy Kcynia.....	33
Tabela 5. Cele operacyjne i kierunki działań w ramach celu strategicznego I. Zintegrowane i aktywne społeczeństwo.....	37
Tabela 6. Cele operacyjne i kierunki działań w ramach celu strategicznego II. Efektywna i konkurencyjna gospodarka lokalna	40
Tabela 7. Cele operacyjne i kierunki działań w ramach celu strategicznego III. Kompleksowa infrastruktura publiczna, czyste środowisko i racjonalnie wykorzystywany potencjał endogeniczny	44
Tabela 8. Cele operacyjne i kierunki działań w ramach celu strategicznego IV. Efektywna administracja lokalna zapewniająca utrzymanie ładu przestrzennego i sprawne zarządzenia Gminą	46
Tabela 9. Zestawienie rezultatów i mierników dla ustalonych założeń strategicznych	48
Tabela 10. Kluczowe projekty „Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategii Przyspieszenia 2030+”, których realizacja może oddziaływać na rozwój Gminy Kcynia.....	68
Tabela 11. Podsumowanie klasyfikacji Gminy Kcynia do obszarów strategicznej interwencji	72
Tabela 12. Struktura organizacyjna procesu realizacji Strategii.....	74
Tabela 13. Zgodność założeń strategicznych Gminy Kcynia z dokumentami wykonawczymi	78
Tabela 14. Rodzaje i charakterystyka ewaluacji mających zastosowanie w ramach Strategii Rozwoju Gminy Kcynia na lata 2024-2031	81
Schemat 1. Struktura systemu wdrażania, realizacji i ewaluacji Strategii.....	74